

Reggeli Ujság

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NOVISZAD, Kralja Petra ucca 30 szám, I. emelet
Telefonszám: 21-37, éjjel 20-58
SZUBOTICA, Kralja Petra Park 10. Telefon 6-70

Noviszad, 1932. évi szeptember 11
Vasárnap
XIII. évfolyam 216. szám

Előfizetési ára 1 hónapra 28 dinár, 3 hónapra 80 dinár. — Külföldön 1 hónapra 40 dinár. — Egyes szám ára hétköznapokon 1 dinár, vasárnap 2 dinár
Megjelenik hétfő kivételével mindennap reggel

Anglia nem csatlakozott a francia válaszigyzékhez

Franciaország kifart álláspontja mellett és tegnap átnyújtotta a választ - A válaszigyzék hat pontban sorolja fel a kifogásokat

Párisból jelentik: A fegyverkezés egyen joguságát követelő német jegyzékre a választ a francia kormány minden valószínűség szerint még a szombat este folyamán eljuttatja Berlinbe. Tegnap a délelőtti folyamán csaknem szakadatlan telefonbeszélgetés folyt Páris és London között. Először a kabinetfőnökök beszéltek, később Herriot francia miniszterelnök Hendersont kérte a telefonhoz.

A déli órákban kiadott félhivatalos angol jelentés megadja a sűrű telefonbeszélgetés magyarázatát.

Az angol kormány nem hajlandó Franciaországgal megosztani a felelősséget a német jegyzékre adandó válasz ügyében.

A londoni francia nagykövet ezzel szemben kijelentette Simon angol külügyminiszternek, hogy

Franciaország nem hajlandó megváltoztatni a válasz szövegét

és a válasszal továbbra sem vár, mert azt látja, hogy Anglia nem hajlandó a német követelések minden további nélkül való visszautasítására.

A francia kormány tegnap délelőtti minisztertanácsot tartott az Élysée palotában, melyen úgy döntött, hogy a válaszigyzéket csak akkor teszi közzé, ha a birodalmi kormány már áttanulmányozta, tehát vasárnap este, esetleg hétfőn, vagy kedden.

Beavatott körökből nyert értesülés sze-

rint a francia válaszigyzék a következőket tartalmazza: 1. A versaillesi szerződés 164. szakasza értelmében Franciaország nem e-gyezhetik bele a francia-német külön tárgyalásokba.

Ebben az ügyben a Népszövetség tanácsa illetékes.

2. A német jegyzék ellenkezik a népszövetségi statutum leszerelési klauzulájával. 3. Franciaország már is tett lépéseket a fegyverkezés önkéntes leszállítására és ezeket a lépéseket folytatni fogja.

4. Franciaország ellenzi Németország felfegyverzését,

mert ez a szerződések és a leszerelési konferencia szellemével nem egyezik. 5. A válaszigyzék emlékezteti Németországot azokra a szerződésekre, melyeket aláírt.

6. Francia kormány tiltakozik a német kormány egyes miniszterei nyilvános nyilatkozatainak háborus hangja ellen.

Osszehívták a leszerelési értekezlet vezetőjét

Genéből jelentik: Henderson, a leszerelési értekezlet elnöke

szeptember 21-én délelőtti 11 órára összehívta az értekezlet elnökségét.

Népszövetségi körökben nagy érdeklődéssel várják, vajjon Németország küld-e delegátust az értekezletre? Az értekezlet valószínűleg 8-10 napig fog tartani.

A strézai konferencián valószínűleg elejtik a preferenciális elvet és a kölcsönös megállapodások rendszerét fogadják el

Az adós államok hajlandók eltörölni a devizakorlátozásokat, ha a hitelezők is áldozatot hoznak

Strézából jelentik: Minden jel arra mutat, hogy a nemzetközi értekezlet közeledik első fontos pontjához, ami a tárgyalások tetőpontját jelenti. Az értekezlettel most már többet várnak, mint amire néhány nappal ezelőtt, a legvérmesebb optimisták számítottak.

Mostmár egészen bizonyos, hogy a német delegáció az értekezlet végéig együtt marad, sőt „erősítést” kap Berlinből. Az értekezlet résztvevői pénteken együttes hajókiránduláson voltak, amely nagymértékben hozzájárult a kedvező atmoszféra kialakulásához. Nem tartják kizártnak azt sem, hogy

a három nagyhatalom tervét közös nevezőre hozzák.

A francia javaslat kollektív preferenciális rendszert akar, a német javaslat a két oldali szerződések alapján épül fel, az olasz a preferenciális vámrendszer helyett a védőállamok pénzügyi hozzájárulását indítványozza.

Az albizottság tegnap délelőtti ülésén a csehszlovák delegátus a preferenciális rendszer bevezetését ajánlotta, a német delegátus fenntartotta véleményét a preferenciák korlátozásáról. Az előterjesztett számadatokból kitűnt, hogy

az ideai buzafelesleg nem nagy, anélkül nehezebb feladat lesz a tengeri és árpafelesleg elhelyezése.

Valószínű, hogy a preferenciális rendszert elejtik és a három javaslat alapján ki-

dolgozott szerződéseken alapuló elvet fogadják el.

A pénzügyi bizottságban az adós államok kijelentették, hogy hajlandók eltörölni a devizakorlátozásokat, ha a hitelező államok ezzel szemben áldozatot hoznak.

Avenol a Népszövetség főtájkára újabb tervezetet dolgozott ki, melyben azt javasolja, hogy valamennyi állam adjon le valamit vám és illetmény-jövedelméből és az így összegyűlt tőkével segítse elő Európa talpra állítását.

Hindenburg csütörtökön dönt a birodalmi gyűlés sorsáról

Berlinből jelentik: Hindenburg elnök végleges diszpozíciója az, hogy csütörtökön dönt a birodalmi gyűlés sorsáról. A birodalmi elnök megvárja annak a vitának lefolyását, amely szerdán délután indul meg Pápen birodalmi kancellár gazdasági programjával kapcsolatban.

Kinevezések az apatini adóigazgatóságnál

Beogradból jelentik: Jeliasics Szvetozár szombori adótárnokot, Milenkov Petar, Vasziljevics Dusan és Sztanojevics Zsivko szombori adótárnok helyetteseket ugyanilyen minőségben az apatini adóigazgatósághoz nevezték ki.

Reggeli levél

Régi utak, új napszámok

Sztárbecej, szeptember 10.

„Magamnak kell elbeszelnem ezt a történetet és csak azt sajnálom, hogy nincsen nótája, hogy hadd rikatna meg benneteket, mikor az első cigány tizenketted magával végighegedülne“.

Igy kezd Vas Gereben „A nemzet napszámosai“ című örökszép, regényes korrajzát, melyben örök emléket állított ama legendás idők fáradhatatlan munkásainak, kik a magyar szó szolgálatába állva önmagukról szinte megfeledkezve, rongyos ruhában, üres hassal, de lángoló lélekkel jártak faluról falura, városról városra, hirdelve a magyar szó szépségét. A színészet gyermekkoráról szól a regényes elbeszélés, mikor csak komédiás volt a színész neve, mikor szögyen volt rendes embernek közibük állni, mikor a színészsors a nélkülözéssel egyértelmű volt, amikor a nemzeti nyelv azonkor tekintetes urainak csak dohányvásárlásra, kapáltatásra és holmi parasztnépségekkel való érintkezésre volt szükséges, mert a diákszó uralkodott akkoriban.

De az anyanyelv hatalmas ereje megteremtette a maga rongyos apostolait, a színjátszó komédiásokat: „a nemzet napszámosait“.

A kisebbségi magyarság mai életkörülményei, kulturális viszonyai, sokban hasonlítanak azon időkhöz s a nyelvi kultúra eléggé soha nem ápolható ugarán boldog lelkesedéssel kell köszönteni azokat a lelkes kulturomberéket, a régi utak napszámosait, kik bizakodó lelkesedéssel, magafelédtt önzetlenséggel vállalják a nemzet napszámosává magasztosult komédiás szerepét, hogy az anyanyelv édes szavával lojgák a fáradt szemekbe az öröm, vagy a nekibululás mindent feloldó könnyeit.

A múlt héten Sztárbececsén járt Szabó Marci szintársulata.

Hat napon keresztül töltötte meg a közönségnek mondott publikum színiültig a méreteiben páriát ritkító nagytermet s lelkes ünnepléssel ünnepelte a minden dícséretet és elismerést megérdemlő művészgarda felemelően szép, magasnívójú teljesítményét.

A lelkesedést látni kellett volna, leírni bajos. Sztárbececsé lakossága híres volt a békevilágban is arról, hogy a kétnyelvű lakosság tiszteltet becsüli meg egymás kultúráit s ezen ma is fennálló, üdvös állapotnak örömteljes bizonyítéka volt az a tény, hogy az első sorokban ott láthaták csaknem minden előadásban a szerb intelligencia kimagasló alakjait.

Szabó Marcit, az együttes igazgatóját — nem! — lelkét illeti minden dícséret, minden szép szó, amit adhatunk s minden támogatás, amit... adunk kell!

De tisztelget, elismerést érdemel az együttes minden tagja: Racsko Ilonka, a csengő hangú énekesnő, Kunszabó Ili, a kedves mezzoszoprán, Czibor Juci, a csodás szubrett, Pukecz Ilonka, a mindenki által szeretett naiva, B. Török Mancsi, az értékes drámai szende, Roth Zsuzsi, a nagytehetségű táncos szubrett, a kedves görlicék: Dörfler Piri, Hecht Bözsi, Kamarás Erzsi, Dörfler Margit, Kőszegi Irén, Klein Rózsai. A férfiak közül kiemelkednek a hivatásos színészek: Garai Béla, Kőhalmi Pál, Klein Jenő, kiknek nevei az élen álló Szabó Marcitól együtt már ismertek és jó csengésűek a vajdasági közönség előtt.

A szintársulat és a bececsi publikum — dícséretükre legyen mondva — megtették mindent, amit tehettek s amit tenniük kellett. Lelekesen játszottak a szereplők, lelkesen tapsoltak a nézők, olyan lelkesen, mint Vas Gereben kis angyalkái, kik a magas égből azért tapsoltak az oda megtérő „nemzet napszámosának“, hogy az felé-

JÓDOS FÜRDŐ, NOVISAD

RADIUM

- Ivó-kúra 5000 m. egység
- Fürdő-kúra 30.000 m. egység
- Inhaláció 100.000 m. egység

Indikáció: Kőszvény, rheumatikus megbetegedések, vérszegénység, érelmeszesedés.
Inhaláció: Légzőszervi megbetegedések.

Rádium készülékeink 850.000 m. egységet sugároznak ki.
 Fangó-pakolás és egyéb gyógykezelések, rádiummal kombinálva.

Szent István szláv eredete

— Hozzászólás dr. Supka Géza cikkéhez —

Dr. Supka Gézától a szuboticei Napló 1932 augusztus 28. számában egy cikk jelent meg ezzel a címmel: „Szent István szláv vérsége“.

A cikk nagy meglepetést okozott nekem is meg sokaknak is s azért szabadjon tárgyilagos hangon s az igazság nevében hozzászólni.

„A szláv nevű első magyar király“

Ez dr. Supka cikkének alcíme, amelyet szösz szerint idézek, hogy rámutassak annak állandó feltételes „ha“ szóval kezdődő mondataira, másrészt az abban rejlő személyeskedő élre a cikkíró által elismert neves, de már halott dr. Karácsonyi Jánossal szemben.

A szláv nevű első magyar király

De István király anyjáról sines határozott tudomásunk: nem tudjuk, Sarolta-nak hívták-e, vagy Adelheid lengyel hercegnő volt-e, vagy pedig az utóbbi csupán mostoha anyja volt-e Istvánnak, akit fiatal korában Vajk-nak hívtak. Ha Sarolta volt az anyja, akkor erősebb görög befolyást kellene feltételeznünk, mert erről a királyasszonyról tudjuk, hogy görög papok nevelték. Viszont a lengyel eredetű anya mellett szól elsősorban az, hogy még a német Thiear krónikája is a szláv Beleknegina néven emlegeti, amely szó természetesen a vele-kneginából („nagyasszony“) ered. A szláv anya mellett szól Istvánnak eredeti Vuoić, vagyis Vajk neve, amely utóbb Vojtech formában kerül bele a krónikába. Ha csakugyan ez

volt Istvánnak pogánykori neve (az István csupán elmagyarosítása a görög stephanos szónak, amely voltaképpen nem is személynév, hanem csupán annyit jelent: „megkoronított“), akkor bizony fel kell tételeznünk, hogy az első magyar királynak szláv anyja volt, mert ez a szó, amely „farkast“, (vuk) jelent, valamelyik szláv nyelvjárásból kerülhetett csupán a magyar fejedelem udvarába. Az, hogy Géza fejedelem szláv és pedig lengyel nőt vett feleségül, igen valószínűvé válik, ha figyelemmel vesszük azt a számtalan szláv kapcsolatot, amely zidő tájt az Árpádokat és István királyt magát is, főleg női ágon, a szlávssággal egybefűzi s amely kapcsolatokról — a német, olasz, görög és francia kapcsolatokhoz viszonyítva — történ szejnk igen kevés szót ejtenek.

Hogy modern historikusainknak ebből a tekintetben mennyire kormányozható volt a kutatási módja, azt jellegzetesen igazolja Karácsonyi Jánosnak, a neves nagyváradi kanonok-történésznek egy 1908-ban ejtett ki-jelentése: „valóságos bűn, maidegm hazafürlés, védelmezni a Sarolta-féle mesét, mert aki ezt védi, védi az oláhok őslakosú voltát is és így tápot ad a tulzó román nemzeti izgatónak és azok jogtalan követeléseinek“. Nagy Géza, akinek erős magyar ér-zése minden kétségen felül áll, már akkori ban visszautasította Karácsonyi János ok-fejtését, mondván: „Igy nem beszélhet komolyan olyan történetiró, aki tárgyilagosan keresi a tudományos igazságot“. Szegény Nagy Géza azóta elhunyt; de vajjon mit szólna hozzá, ha elolvasná Karácsonyi Jánosnak most pár hónapja megjelent könyvét az erdélyi magyarság kortörténetéről, amely

redjen az örök üdvösségre!

Örömmel, tapssal, lelkesedéssel kell fogadni őket mindenütt, olyan tapssal, hogy az anyanyelv szolgálatának ezen mindenki-hez szóló, de nálunk még tetszhalotti álmát alvó művészete eredményes továbbfejlődés-re, üdvösségre ébredjen tőle!

Csak természetes az, hogy a színészek távoztával mindenki arról beszél, mi módon lehetne megtalálni a módját annak, hogy Szabó Marci szintársulata állandó jellegű s a nagyobb helységekből bár évszakonként szerepelhetni bíró egyesületté vál-jék?

A lelkesebbek — de talán naivabbak — szinpártoló társulat alakításáról kezdtek be-szélni, a még naivabbak mecenások után kezdtek nézni.

Kedves, de semmit nem ígérő ötletek ezek, mert hiszen talán Bácskában len-nénk!?

Az tudná itt igazán eltalálni, mi kell, aki el merete kezdeni ezt az egész szer-vezkedést: maga Szabó Marci.

Telt háza volt Bececsén csaknem minden este és mégsem... és mégsem maradt meg nekik annyi, mint amennyinek legalább a kétszeresét is megérdemelték volna, mert ez a félig hivatásos, félig műkedvelő színészek-ből álló társulat nem kap semmiféle adó-engedményt!

Nem várnának ők mecenásra, szájba repülő sült galambra, elég lenne nagyobb stílusú munka kezdetül első lendítésnek csak annyi, ha a magyarság, illetve a ma-gyarság vezetői bár annyit megtennének egy előre, hogy az illetékes hatóságoknál kies-zköznék a kedvezményes illeték fizetésé-nek jogát, hogy 41 százalék helyett 10 szá-zalékot fizessenek.

A többit rá kell bízni Szabó Marcira. Ha kezdeni tudta egyedül, folytatni már könnyebben fogja egy kis segítséggel!

Videant consules..., ha ugyan akad con-sulja ezen minden pártfogást megérdemlő kulturügynék!

Czirák Imre

— mint nekem mondták, a könyvet még nem volt alkalmam elolvasnom — egészen határozottan a románok „erdélyi őslakosu voltát védi s így tápot ad azok jogtalan követeléseinek”.

Feltűnő az egész fejezetben dr. Supka bizonytalansága, amelyet a szövegben általam fekete betűvel kiemelt ezen mondatok mutatnak: Ha Sarolta... Ha csakugyan... fel kell tételeznünk... igen valószínűvé válik...

A fejezet elejét saját bizonytalanságának tudatában dr. Supka így kezdi: „De István (nem szent István!) király anyjáról sincs határozott tudomásunk”. Tehát dr. Supka következteti az olvasó nem tudja megállapítani

szt. István szláv vérűségét.

Eddig a cikk első része.

Kormányozható volt-e dr. Karácsonyi kutatási módja?

A fenti kijelentés csak úgy magyarázható, hogy dr. Supka útni akart dr. Karácsonyi kanonok és neves történétörő, aki már halott és nem védekezhet. Hadd védjék meg dr. Karácsonyit a művei, amelyeket remélhetőleg ismert dr. Supka is, különben aligha szólhatna hozzá történelmi kérdésekhez. Ha pedig ismeri dr. Karácsonyi műveit, akkor

a történelmi igazságosság nem engedte volna meg dr. Supkának, hogy egy halott neves történétörőről azt a kijelentést tegye, hogy dr. Karácsonyi kutatási módja kormányozható volt, más szóval a történelmi igazsággal ellenkező dolgokat írt.

Dr. Karácsonyi szent István édesanyját határozottan lengyel királyleánynak mondta, de mégis

megokolja elfogadható módon

ezen családi összeköttetést.

„Itt a lengyeleknél talált Szakes (Jak-szi) — szent István nagyapja — fia részére olyan keresztény családból származó nőt, aki nem hozhatta a magyar nemzetre más nemzetnek igáját, nem veszélyeztette a magyar nemzet függetlenségét... A menyasszonyt pedig, akit (Gyécse) számára kiszemelték, Meskó lengyel fejedelem egyik unokahugát, az akkori szlávok Belekneginának, azaz szép asszonynak, keresztény néven pedig Atleidának (Adelheidisnek) hívták.” Az esküvő 973-ban volt. Így írja ezt le dr. Karácsonyi: A magyar nemzet honalapítása 896—997 című művében 87—88. oldal. Orszem könyvkereskedés, Ordea—Mare (Nagyvárad) 1925.

A komoly elfogadható megokolás, amely a lengyel összeköttetést magyarázza dr. Karácsonyi szerint a két nép, a magyar és lengyel egymásrautaltsága a német hódítással szemben s így a nemzeti függetlenség megvédése.

Wojtech — szent Adalbert prágai püspök csakis a lengyel Belekneginával való ismeretség révén került szent István atyja, Gyécse, udvarába és 985 vagy 986. évben Karácsony első napján Gyécset és fiát Wojkot (későbbi szent Istvánt) megkeresztelte s mivel Karácsony másnapján szent István vértanu ünnepe van, mindketten István nevet nyerték. (V. ö. Karácsonyi i. m. 89. oldal.)

Dr. Karácsonyi tehát minden elfogultság nélkül megállapítja, hogy szent István király édesanyja lengyel nő volt.

„Szláv nevű első magyar király” fejezet végén dr. Supka már csak hallomásra támaszkodik. Hallomásból tudja, hogy dr. Karácsonyi legújabb művében a „románok őslakosu voltát védi”. Erre vonatkozólag az

Mint a legfinomabb liszt olyan finom az a por, amelyet az ODOL-fogpép elkészítéséhez használnak. ODOL-fogpép jól tisztít és kiméli a fogakat.

alábbi pár soros jegyzetem így szól: „Azt, hogy a románok csak a tizenharmadik században kezdtek átköltözni a Duna balpartjára, még világosabban bizonyítja a dunabalti területek története a négy-tizenketedik századokban”. Ezt nem hallomásból tudom, hanem dr. Karácsonyi egy másik művéből jegyeztem ki.

Ezen idézet azt jelenti, hogy dr. Karácsonyi a románokat nem tartja Erdély őslakosainak.

Vagy dr. Supka nem ismeri dr. Karácsonyi ezen művét?

Ezek után az elfogulatlan olvasó megállapíthatja, hogy mit tartson dr. Supka cikkéről és dr. Karácsonyi történelmi munkásságáról, aki mögött 42 évig tartó történelmi kutatás áll, amit dr. Supka nem mondhat magáról.

Dr. Koráni Elemér

A szent fák árnyékában

Apróságok Szerwiczkyról, Törökkanizsa egykori uráról

Novakanizsa, szept. 10.

A gróf Maldeghem és báró Tallian kastélyok előtti parkban áll egy vörös kőkereszt, rajta rövid ősláv nyelvű felírás: Isten dicsőségére emelte Törökkanizsa ura Szerwiczky György 1853.

Az 1800-as években a tiszamenti Révkenes—Törökkanizsa községben megjelent egy középkori ur a szerbiai Pozsarevác városából és rövid idő múltán egy szakajtóra való aranytallérban kifizette tízezer hold föld árát. Ez Szerwiczky György, Milos knéz, Szerbia fejedelmének volt az embere és részére hízó sertéseket vásárolt. A sertések jól fizettek és a környék leggazdagabb urává tették őt. A város közepén gyönyörű emeletes kastélyt építtetett (a mai Schulpe kastélyt) hatalmas parkkal vette körül, berendezte Törökkanizsa urához méltóan, körülvette magát művészekkel, leűtöklökkel és nagy udvartartással. Pár évre megszületett Petyanszky-Lukács Katarinától az első lánya, majd még négy. A Szerwiczky lányok felszerűlték és messzeföldön híre ment az öt eladó lányról, mint az akkori Délmagyarország legjobb pártijainak. Akkoriban a szembenfelkő Okanizsán egy osztrák dragonyosrezd állomásozott, amelynek tisztjei eladósodott osztrák és német családoknak voltak a sarjai. A fess dragonyosistek hamarosan állandó vendégei lettek a nábob kastélyának és az öreg Szerwiczky szívesen látta őket. Es az elhomályosodott némes címereket újra megmaranyozta a házasság. Mindegyik lány 2—2 ezer holdat kapott. A nők pedig így a gróf Maldeghem, a bajor von Sch... és a bécsi von Grumberger és a szlovén von Feilich levették a fényes és hódító dragonyosuniformist és az öreg Szerwiczky árnyékában teleped-

tek le. Egymás mellett épültek fel a grófi és bárói kastélyok és arisztokrata fészékké változtatták Törökkanizsát. A Schulpe kastély lett a család központja, amelynek emeleti cintermében ma is ott függ az ősapa Szerwiczky György és az őszanya Lukács Katarina képmása, Székely Bertalannak a világhírű magyar festőművésznek remeke.

Az egyik Tallian báró pravoszláv lányt vett el feleségül és ebből a házasságából származott Tallian Béla, aki a Tisza kormányban földművelésügyi miniszter lett és a háboru alatt Délmagyarország kormánybiztosa is volt. A báróné élete végéig megtartotta vallását és pár évvel ezelőtt Dimitrijevič novakanizsai szerb plébános temette el.

Szerwiczky György is pravoszláv volt, azonban az akkori szerb pappal pop Damjannal állandó hadilábon élt és, hogy megmutassa ki az ur a határban felépíttette a mostani katolikus templomot és az egyházközségnek ajándékozta családi védszentjének szent Györgynek képét. A gyönyörű festményt szintén Székely Bertalan festette. Székely hosszabb ideig tartózkodott Szerwiczky udvarában és az itt keresett pénzen ment ki Münchenbe a festőakadémiára. A gyönyörű oltárkép uralja az egész templomot. A kép mai értéke több mint félmillió dinár. Ugyanebben a templomban van Than Mórnak a sztáribecseji származású festőművésznek is egyik vallási tárgyu képe, amelyet szintén Szerwiczky ajándékozott a templomnak.

Van még egy vallási érdekessége Törökkanizsának, amelynek eredete szintén Szerwiczkyre vezethető vissza. Már hosszú évtizedek óta minden évben a szerb ünnepek előtt zarándoklók érkeznek a Schulpe kastélyba és kérik a ház urát, hogy engedje meg

hogy a szent fák alatt tölthessék az éjszakát. Az öt holdas gyönyörű park közepén van három kőrifa. A néphit szerint, ha az ünnepek előtti éjszakát évente egyszer, három éven át, a kőrifák lombjai alatt töltik, a legsúlyosabb betegek is meggyógyulnak. Ez a hit vonza ide Szerbiából a zarándoklók és gyógyítja meg őket mindenféle bajtól. A zarándoklók a szent fák szellemének áldozatul reggelenként fonott kalácsot, fehér gyöcsöt és pálinkát hagynak, amit az öreg 78 éves Gazsi bácsi a Schulpe kastély főkertésze, mint a szent fák szelleme szokott jóízűen elfogyasztani.

Novakanizsa—Törökkanizsa, mint Révkenes már szent István idejében is fennállott, mint az egyetlen rév a Tiszán. Anonymus, Béla király névtelen jegyzője is említést tesz róla. Már 1329-ben rendes heti piaca van és 1381-ben város lett. Később elvesztette fontosságát és csak Szerwiczky a cincár nábob idejében kezdett újra felvirágozni. Mikor az öreg Szerwiczky meghalt eljöttek a rokonai Szerbiából. Szerb tiszték voltak és, amikor a végrendelet felbontásakor kiderült, hogy egy garast sem kaptak megátkoztak Törökkanizsa urát, hogy a szerb hadsereg vessen véget a gazdagságának. Pár évvel ezelőtt a mérhetetlen gazdagságnak az agrárreform vetett véget és az egykor tízezer holdas birtokból csak a muzeumnak beillő Schulpe kastély maradt meg a körülvevő ötholdas parkkal és mesével. Emlék már csak a Szerwiczkyk uralma, Törökkanizsa ura a pravoszláv temető kriptájában nyugszik. Az ezer holdak urának képe pedig ott függ a patinás teremben, zavartalan csendben alatta egy lovagi páncél áll szimbolumként. A XIV Louis stílusú szalón homályát megtöri egy beszőkenő napsugár, végigkacag a butorokon, eleven mementóként: minden mulandó, az élet, a gazdaság.

Esztergomi Iván

HIRDESSZEN A REGGELI ÚJSÁGBAN

TÁNCOL A KONGRESSZUS...

A jugoszláv tánctanárok beográdi országos kongresszusán bemutatták az idei évad táncujdonságait, amelyek közül a Biguin-t erotikus jellege miatt levették a tanítás rendjéről

Az elmúlt héten tartotta meg Beogradban a jugoszláv tánctanárok országos szövetsége idei országos kongresszusát. A kongresszus meglehetősen népes volt és ezen az ország majdnem valamennyi tánctanárja megjelent annál is inkább, mert a kongresszus keretében ugynevezett expressz-tánckurzust is tartottak, amelyen a londoni és badkisingeni nemzetközi kongresszuson bemutatott modern táncujdonságokat együttesen tanulták be.

A kongresszust dr. Dimovics miniszteri kiküldött jelenlétében tartották meg és ezen az országos egyesület alapszabályzatában érdekes és újszerű változtatásokat eszközöltek. A változtatások különösen a tánc tanítás színvonalának emelését célozzák. Az alapszabályok szerint

a jövőben csak azok tehetnek tánc tanári vizsgát, akik legalább hat középiskolai osztállyal rendelkeznek

és három éven keresztül, mint gyakornokok működtek valamilyen táncintézetben.

Elhatározta a közgyűlés a továbbképző akadémia felállítását,

amelyet az eddigi tervek szerint három szeméztéres tanfolyamra osztanának fel. Ennek a tanfolyamnak az anyaga magában foglalja a nemzeti, modern táncok, valamint ballet és ritmikus torna, ezenkívül pedig a dekoratív művészet, zene és a külföldi nyelvek tanítását is. A továbbképző akadémiát valószínűleg Beogradban állítanak fel.

Elhatározták ezenkívül az ugynevezett „maitre du plaisir“ szekció megalakítását. A nagyobb külföldi szállodák és fürdőhelyek ugyanis vendégeik és a táncolók szórakoztatására táncrendezőket alkalmaznak. A belföldi fürdőhelyek és nagyobb luxus szállók eddig külföldről szerződtették ezeket a „maitre du plaisir“-eket, most a szekció látja el őket nemzetközi képzettséggel bíró jugoszláv táncrendezőkkal.

A kongresszus legérdekesebb része a külföldről importált táncujdonságok bemutatása volt, amelyen Rosenberg Richard, az egyesület elnöke mutatta be az új táncokat.

A jövő táncévad új táncai a Tap-trot, Charistep és Biguin (Bigin). Az új táncok közül a Tap-trot és a Charistep hamarosan népszerűvé válnak, míg a Biguin, amely gyors tempójú Black-Bottomhoz hasonló erős csipőmozdulatokkal kísért tánc, erotikus jellegénél fogva már eleve kiesett a táncmesterek programjából. A Biguin senkinek sem nyerte meg a tetszését.

Az eddigi táncokat illetőleg szép új kreációjú figurákat importáltak a tangó, angol-vals, slov-fox és rumbában, amelyek az ideai táncévadot is uralni fogják.

Tánciskola megnyitás!

Nemes tánc tanár folyó hó 16-án pénteken kezd meg első 6 hetes tánc tanfolyamát a Lovöldében. Tanítás hétfő, szerda és péntek. Tandíj 100 dinár és heti 5 dinár zeneláték. Befizetés naponta Nemes privát táncintézetében (Stoboda udvar) vagy a megnyitás napján a Lovöldében. 3599

Huszezer dinárjába került az egészség visszavarázsolása egy bácskoegradistei gazdának

és mégsem tudták beteg feleségét meggyógyítani a varázsló cigányasszonyok

Furiangos cigányasszonyok kifosztották Bácskoegradistae egyik legtekintélyesebb gazdálkodóját

Még mindig vannak hiszékeny emberek, akik inkább hisznek a babonás csodákban, akik egyes varázsló kites cigányok nagyobb hitelt adnak, mint a józan észnek és akik természetesen csak később jönnek rá könnyelműségük szomorú következményeire akkor, amikor már minden késő és a varázslók a kieselt pénzzel és egyéb hasznos házi alkalmatossággal árkon-bokron tulvannak.

Alljon itt példaképpen az egyik bácskoegradistei tekintélyes gazdaember esete, akit a varázsló cigányok угyszólván minden pénzéből kiforgattak és mintegy huszezer dinárral károsították meg azzal az ürügyvel, hogy már hosszabb idő óta betegen fekvő feleségét meggyógyítják.

A gazdálkodó felesége már minden orvost felkeresett bajával, azonban a felgyógyulásra semmi remény. A beteg azonban bizik, valami csodát vár, amely megszabadítja bajától és a legdrágább kincsét az egészségét visszanyeri. A csodára nem is sokáig kell várni, mert rövidesen megjelenik, egyelőre azonban csak két cigányasszony alakjában. Az egyiket is és a másikat is Nikolics Terkának hívják. Csak egy korty vizért fordulnak be a tanya. Vétlenül éppen az udvaron tartózkodik a

beteg, a két cigányasszony pedig bölcs élelátással azonnal megállapítja:

— Az asszonyság beteg...

Ez azonban még semmi. Még azt is kitálalják, hogy az asszony anyja özvegy és hogy az apja meghalt, hogy hir áll a házhoz és hasonló megdöbbentő igazságokat. Majd elkapják az asszony kezét, hogy a tenyeréből jósoljanak. Ezt azonban nem lehet így egyszerűen csinálni, be kell menni a szobába és előhozni a szeanszhoz nélkülözhetetlen dolgokat: egy tányért, három tojást és egy kanál kútvizet. Ez azonban ban még mindig nem elég. Ha meg akar gyógyulni, akkor a tányér alá kell rakni: két dinárt, két szoknyát, két bluzt, két nadrágot, öt kiló zsirt és öt kiló lisztet. Ezekre a dolgokra tudniillik szükség van, hogy a felgyógyulás bekövetkezzék és mi sem természetesebb, minthogy ezeket a tárgyakat a cigányoknak magukkal kell vinniük egy „kis időre“. Elmulik ezután három nap, három izgalmas, várakozásteljes nap. A jós nők nem jelentkeznek. Azonban nem kell kétségbeesni, mert jön másik két cigányasszony Dumitrov Zsivana és Novakovic Katia, akik már sokkal becsületesebbek és a nevük is sokkal barátságosabb. Ezek majd visszaszerzik az eltűnt dolgokat. Varázslat

Figyelem!

Figyelem!

Egy havi olcsó tűzifavásár

Hogy a mai nehéz gazdasági helyzetben a téli tűzifa szükségletét mindenki idejében beszerezhesse a slavoniai prima minőségű tűzifát alábbi szenzációsan leszállított áron árusítom:

	10.000 kg-ként	öle
Gyertyán hasáb I-a	2.600 D.	520 D.
" " vékony	2.450 "	490 "
" " dorong (prigli)	2.200 "	440 "
Bükk hasáb I-a	2.450 "	490 "
" " vékony	2.300 "	460 "
Tölgy hasáb I-a	2.000 "	400 "
" " dorong (prigli)	1.700 "	346 "
Kevert keményfa.		
ballázott dorong	1.530 "	306 "

A fenti árban franko Novisad értendő, a házhoz szállításért ölenként 30 dinárt, vagyis 10.000 kg-ént 150 dinárt számítok. Vidéki államokra is szállítok.

Vinkovics falelep

Novisad, Fatoski put (Közkórház mellett) Telefon 22-57.

lat nélkül azonban ez se megy és az élőkamrából megint eltűnik egy adag zsír, szalonna, hus, lekvár és még pénzt is visznek magukkal.

Es újra elmulik egy nap telve nyugtalan várakozással. A cigányasszonyok valóban becsületesebbek elődeiknél. Visszatérnek azzal, hogy még pénzre van szükség. Először háromszáz dinárra, másnap már ezer dinárra, harmadnap háromezer, negyednap pedig már ötezer dinárra van szükség. A siker biztos, csak pénz kell! És nem hiába varázslók, ki is varázsolják minden alkalommal a kért összeget, sőt nemcsak a pénzt, hanem még a házban talált arany és ezüst ékszereket is. De most már biztos minden.

Azonban mi történik újabb két nap elteltével?

Megint megjelennek a cigányasszonyok és most már szerénységük szinte határt sem ismer: csupán hátezer dinárra van még szükségük. Hiszen a pénzt a fehér tündér kolostorába kell vinni, a keresztutra... Sajnálatos körülmény jön azonban közbe, elfogyott a pénz. Szomorú arccal térnek vissza a cigányok, helyesebben csak térnek, mert az ajtót valaki kívülről bezárta.

Mi történt, mi történt?

Negyed óra múlva kinyílik az ajtó és a küszöbön megjelennek a csendőrök, akik barátságosan felszólítják a Pithiákat, hogy kövessék őket. És ott van a háttérben a gazda is. O a teleplező!

Ami ezután következik, az már könnyen elképzelhető. Házkutatás a cigányoknál. Eredmény: rengeteg ruha, szövet, arany, vászon, selyemkendők, sőt még gramofonlemez is.

Es megkezdődik a kihallgatás. A Pithiák vallanak. Igaz ugyan, hogy jószoltak, azonban mi tagadás „becsületes“ uton jutottak mindennek birtokába, mert — halatlan felfedezés! — maga a gazda hordta kocsin a zsirt, szalonnát, lisztet, lekvárt és a többi a cigányok lakására, csak hogy a feleségét meggyógyítsák. Ezenkívül azonban kiderül még az is, hogy a gazda maga hívta a cigányasszonyokat a házba, hogy megszirozzák feleségét. Es ugyan mit tehettek volna mást, mint elfogadni ezt a barátságos meghívást, hiszen a honorárium mindig elsőrendű volt.

No és a legfontosabb, hol a pénz?

— Pénz?! — nagy szemet meresztenek a cigányok, — hát elosztottuk egyformán egymás között...

Es a dologban az a legtragikusabb, hogy a többi cigányasszonyok megerősítik a jós nők állítását: Igenis a gazda maga jött hozzájuk és hívta őket gyógyítani.

Mit lehetett tenni, a cigányokat szabadlábra helyezték, a megmaradt tárgyakat visszaszolgáltatták a gazdának, a pénznek azonban gyors a lába...

FILM

Mi megy a jövő héten?

Ha kissé lassabban is, mint máskor, de megindult az új filmidény és a bemutatásra kerülő filmek után itélve már benne is vagyunk az idényben! Alpár Gitta szenzációs sikerű filmje után most Camilla Horn remek műsora megy, hogy azután helyet adjon a jövő heti első filmújdonlásnak a „Weekend szerelemnek”.

Charlotte Suza és Felix Bressart találkoztak ebben a minden igényt kielégítő könnyed izig-vérig vígjátékban és ez a két név garancia a teljes sikerre. Felix Bressart neve a Mesék az írógépről című tavalyi, emlékezetes filmsiker óta olyan mágnes, amely mindenkor telt házakat jelent.

Ebben a filmben, mint sófőr, ripacs, mint szerelmes férj és végül, mint vezérigazgató jelenik meg a vásznon, hogy híveit ezuttal még jobban megkacagtassa, mint valaha!

A második jövő heti műsor az Öngyásága kimenője című Liane Haid film.

Wilhelm Thiele, a film rendezője bőven rendelkezett azokkal az eszközökkel, amelyek szükségesek ahhoz, hogy rendkívüli alkotást teremtsen. Kitiűnő együttes, remek díszletek, elsőrangú zene szolgálják a műsor sikerét, amely ugyanugy, mint másutt, itt is bizonyára óriási lesz. Hans Brauns-wetter, Paul Brensfeld és Elisabeth Pinajeff nevei érdemelnek még a szereplők közül említést. A zenei részt Ralph Ervin a kitiűnő berlini zeneszerző alkotta mesterien.

A film csütörtöktől vasárnapig lesz az Apollo mozgószínház műsorán.

Ujból a temerini községi bikák

Vig Pál védőjének, Szávicz Mirkó ügyvédnek nyilatkozata

Igen tisztelt Szerkesztő ur!

A Reggeli Újság múlt vasárnapi számában, Varga János temerini községi bíró és Tóth Ferenc községi pénztáros jogi képviselője dr. Kerekes István noviszádi ügyvéd helyreigazító nyilatkozatot tett közzé és ebben bizonyos megállapításokat akar kifüggetíteni, amelyek a Reggeli Újságban megjelentek arról a perről, amelyet Varga János és Tóth Ferenc indítottak rágalmazás és becsületsértés címén id. Vig Pál temerini gazda ellen a temerini községi bikák vásárlásának közismert ügyében.

Véleményem szerint dr. Kerekes István helyreigazítása teljesen felesleges volt, mert lényegileg semmi olyan nincs benne, amit nem ismernék.

A Temerini Újság 37. számában ugyanerről a tárgyról cikk jelent meg, még pedig olyan színezetben, mintha Vig Pál bűnbánóan térdreesve kért volna bocsánatot Vargától és Tóthtól. Miután nem áll így az ügy, kérem Szerkesztő urat, adjon helyet a pár soromnak, hogy a Reggeli Újság olvasói, főleg azonban Temerini község polgárai megtudják a való helyzetet.

A járásbírósi tárgyalás előtt hozzám jött dr. Kerekes István és először azt javasolta, hogy Vig Pál tegyen közzé nyilatkozatot a magyar lapokban saját költségén, hogy nem akarta megrágalmazni Varga Jánost és Tóth Ferencet és ő ebben az esetben visszavonja a Vig elleni feljelentést. Én a leghatározottabban visszautasítottam, hogy Vig a magyar lapokban nyilatkozzon, azt azonban közöltem, hogy Vig minden időben hajlandó kijelenti, hogy nem volt szándékában sem Vargát sem Tóthot megrágalmazni és panaszában csak azt írta a három bikával kapcsolatban, amiről egész Temerini tudott és amit a bikák őrzőjétől hallott. Hosszas gondolkodás után Varga és Tóth elfogadták azt, hogy Vig jelentse ki, miszerint nem volt szándékában őket megrágalmazni. Vig Pál tényleg nem is akarta őket megrágalmazni. Ő csak kötelességének tartotta,

Schicht
RADION
egymaga
mos
és gyorsabban
és-
fehérebbre

és oly egyszerűen,
mint az A. B. C.

HIDEG
vizben oldjuk
a Radiont

FÖZZÜK
ki benne a ruhát
20-30 percig

ÖBLITSÜK
ki előbb melegben,
utána hidegben, míg
csak egészen tiszta
nem marad a víz

Tömegesen jelentkeznek a kirándulók a Fruska Gora turista egyesület Szokoplje-ohridi kirándulására

A Fruska Gora turista egyesület délszerbiai kirándulása ez alkalommal Délszerbia vadregényes, szinpompás vidékével fogja a kirándulókat megismertetni. Az eddigi jelek szerint a Fruska Gora kirándulása nagyszerűen fog sikerülni, mert a résztvevők mondhatnánk lelkesedéssel — tömegesen — jelentkeznek a Putnik és a Fruska Gora kirándulási programjainál. De hiszen ez nem is csoda, mert csekély összeg ellenében mindenkinek lehetővé teszik, hogy Délszerbia gyönyörű vidékeit megismerje és hogy gyönyörködjen az Ohridi tó vadregényes szépségeiben.

A Fruska Gora vezetősége — az eddigi kirándulások tapasztalatai alapján — mindent megtesz, hogy a kirándulók minden kívánságát és igényét kielégítse.

A nagyszerűen összeállított program mindenkinek lehetőséget nyújt arra, hogy

megismerje a vidék természeti szépségeit és történelmi nevezetességeit. A kitiűnően összeállított program minden kirándulónak lehetővé teszi, hogy a kirándulás minden egyes programpontjában résztvehessen.

Tekintettel arra, hogy a kirándulásra való jelentkezés határideje e hó 14-én lejár, felhívjuk olvasóink figyelmét, hogy a fenti határidőig okvetlen jelentkezzenek a kirándulásra résztvenni óhajtok, mert a jelentkezés határidejét nem hosszabbíthatjuk meg.

Jelentkezni lehet a Fruska Gora turista egyesület és a Putnik menetjegyiroda összes kirendeltségeinél, ahol ilyen nincs, azokról a helyekről a kirándulásra résztvenni akarók levélben, táviratban, vagy telefonon jelentkezhetnek a Putnik noviszádi kirendeltségénél, Noviszád, Kralja Petra ulica 21.

mint Temerini jó polgára, hogy a felsőbb hatóságot figyelmeztesse a három bika vásárlására, amiről ma is lehet beszélni és amit joggal lehet bírálni. Ezt a kijelentést tette Vig és emellett meg is maradt. Ez az igazság. Vig nem menekül az igazságtól.

Végül, kérem Önt, kedves Szerkesztő ur, hogy velem együtt ismerje be, miszerint

nem egészen mindegy, hogy a község épen a községi pénztárostól és a bíró vejétől megfiától vesz három bikát, amikor az egész község tudja, hogy Temeriniben másoknak is van ugyanolyan minőségű bikájuk, amit a község legalább épen ilyen áron vásárolhatott volna meg és amelyek a vétel idején nem voltak illés következtében egyik

szemükre sérültek.

kiváló tisztelettel

Noviszád, 1932 szeptember 10

Szávicz Mirkó ügyvéd
Vig Pál védője

Svábhegyi BUDAPEST 2862

Subalpin (430 m.)
diétás
gyógyintézet.

Szanatórium

már napi 18 P-ért a legkövetesebb szanatóriumi ellátást nyújt 5-6-szori étkezéssel, vízkúrával együtt

Grsics Nikola előre készült sógora meggyilkolására mondják a tanuként kihallgatott csendőrök

A vádlottak a csendőrségen önként vallottak. A gyilkos az előbb elkövetett gyilkossági kísérletet is beismerte - Ejjel kihallgatás a csendőrségen

A szubotocai törvényszéken Bozsics Milan elnök ötös bíró tanácsa szombaton változatlanul nagy érdeklődés mellett folytatta a bajmoki rejtélyes gyilkosság ügyének főtárgyalását. A folytatálagos főtárgyalást kilenc óra után nyitotta meg az elnök, majd felolvasta a bíróság határozatait a pénteki tárgyalás végén elhangzott indítványokra.

A helyszíni tárgyalás kérdésében a tanukihallgatások után döntenek

A bíróság Hadzi Kosztics Koszta államügyésznek ama indítványa felett, hogy helyszíni tárgyalást tartsanak a gyilkosság részleteinek tisztázására és annak megállapítására, hogy hol és milyen helyzetben tartózkodtak a vádlottak, amikor a gyilkos lövés eldőrdült — úgy határozott, hogy csak a tanukihallgatások befejezése után dönt. Ezzel szemben helyt adott a bíróság az ügyész ama indítványának, hogy hallgassák ki a tanuként megidézt Bulyovcsics Lojzia bajmoki lakost arravatkozól, hogy az első tárgyalás megkezdése előtt félrehívta Grsics Pavle, az elsőrendű vádlott édesapja és száz dinárt ajánlott fel neki arra az esetre, ha megmásmítja vallomását és fia érdekében vall.

Súlyosan terhelő vallomást tesz a csendőrkáplár

A bíróság ezután folytatta a tanukihallgatásokat. Elsőnek Kokovsek Antun sztaromoravica csendőrkáplár tett vallomást, aki a rejtélyes gyilkosság felderítésére folytatott egész nyomozásban résztvevő. Kokovsek kijelentette, hogy

egyetlen egyszer sem bántalmazta a vádlottakat és azok önként, minden kényszer nélkül tettek beismerő vallomást.

Grsics Nikola először tagadott, de amikor a szubotocai törvényszék vizsgálóbírája kiszállt Bajmokra és a helyszínen kihallgatta beismerő, hogy ő gyilkolta meg sógorát, Babics Jócót. A vizsgálóbíró távozása után este a község házában ismét kihallgatták Babicsot, aki megismételte beismerését és

azt vallotta, hogy azzal az előre megfontolt szándékkal ment el este sógora szállásához, hogy végez vele.

Édesanyja a gyilkosság előtti délután azért ment el Babicshoz, mert leányát is értesíteni akarta, hogy este történik meg a régen tervezett leszámolás.

— Ezt — folytatta vallomását a csendőrkáplár — Grsicsné és leánya Jaga is beismerő, sőt Babics Jócó özvegye a gyilkosság színlelyén azt is megmutatta, hogy hol tartózkodott, amikor a lövés eldőrdült.

A gyilkosságot követő reggel, amikor Grsicset Babics Jócó házához vezették,

a vádlott pontosan megmutatta, hogy a kukoricásban milyen uton haladt Babics szállásáig és hogy hol várakozott fegyverével a kezében az alkalmas pillanatra.

Ezen a helyen a földbe gázolva egy üres patron-

hüvelyt találtunk. Grsics Nikola vadászfegyvere tanyájukon a folyosón szabadon függött a falon. Megvizsgáltuk a fegyvert és az első pillanatban

megállapítottuk, hogy homokot öntöttek a csőbe, ezzel azonban nem lehetett eltüntetni a nyomát annak, hogy a fegyvert rövid idővel előbb használták.

Azon a helyen, ahol a fegyver függött, a padlón elszóródott homok volt. A vallatás során megkérdeztük Grsicsét, hogy miért gyilkolta meg sógorát, mire azt válaszolta, hogy azért, mert megtudta, hogy elcsábította a feleségét.

A csendőrség előtt a gyilkossági kísérletet is beismerte a vádlott

Kokovsek Antun csendőrkáplár a továbbiakban elmondta, hogy

Grsics minden kényszer nélkül a május 26-án elkövetett gyilkossági kísérletet is beismerte.

Elmondta, hogy sokáig lesben állt a kukoricásban, míg sógora kocsiján arra nem haladt. Ekkor rálért, a golyó azonban csak a kalapját furta keresztül. Maga a vádlott ismerbe, hogy amikor lesben állt a kukoricában, egy suhanc ment arra, akit puskatussal megvert. Másnap szembesítettük Grsicsét a fiúval, aki fel is ismerte benne bántalmazóját.

A továbbiakban a védő kérdésére a tanu elmondja, hogy az esti kihallgatáson a pacsiri jegyző és az albiró is jelen voltak és ismét hangsúlyozza, hogy senki sem bántalmazta a vádlottakat.

Védő: Amikor a vizsgálóbíró már kihallgatta a vádlottakat, mi szükség volt arra, hogy maguk a község házában éjjel ismét kihallgassák őket?

Tanu: Azért hallgattuk ki a vádlottakat, mert nekünk a jelentéshez jegyzőkönyvet is kellett csinálnunk.

Az elnök erre megállapítja, hogy a vizsgálóbíró intézkedései után a csendőrségnek már nem lett volna joga kihallgatni a vádlottakat.

Védő: A gyilkosság utáni napon délelőtt szabadonbocsátották, délután pedig ismét letartóztatták Grsicsét. Milyen új bizonyítékok alapján tartóztatták le ismét a vádlottakat?

Tanu: Délelőtt nem volt elég bizonyítékunk Grsics bűnössége mellett, délután azonban a szomszédok és Babics hozzátartozóinak vallomásai újabb bizonyítékokat szolgáltattak.

A védő kéri, hogy foglalja jegyzőkönyvbe a bíróság, a tanuak azt a kijelentését, hogy a csendőrök előbb kihallgatták a tanukat és csak azután tettek beismerő vallomást a vádlottak. Az elnök erre vonatkozólag kérdést intéz a tanuhoz, majd annak válasza után jegyzőkönyvbe mondja a jelentést.

Izgalmas szembesítések

A bíróság ezután Grsics Nikolt szembesítette a tanuval, aki megismételte azt a kijelentést, hogy Grsics minden kényszer nélkül önként tett beismerő vallomást.

PYRAMID

HANDKERCHIEFS FOR MEN

Az eredeti angol Pyramid-zsebkendők változatlanul olcsó árakon kaphatók a gyári lerakóban

Klein Jenő üzletében
Novisad, Vel. Bečkerek, Senta

Grsics indulatba jön és izgatott hangon határozottan tiltakozik a csendőrkáplár kijelentése ellen, akinek szemébe mondja, hogy kényszerítették a beismerésre

Heves vita folyik a vádlott és a tanu között azért is, mert a vádlott azt állítja, hogy egy nyitott kémben, a tanu pedig, hogy a folyosón egy szegen lógott a vadászfegyver. Végül az elnök kívánságára

a tanu szemébe mondja Grsicsnek, hogy pontosan megmutatta az akácafa alatt azt a helyet, ahol lesben állt a gyilkosság elkövetése előtt és ahol a gyilkos elmosódott lábnyomai is látszóttak a homokban.

A vádlott magából kikelten erős hangon kiáltja. — Hogyne álltam volna arra a helyre, amikor megkötöztek és ráparancsoltak, hogy álljak oda. A bíróság ezután Grsics Magdát, majd pedig Grsicsné szembesíti a tanuval. Mindkét asszony azt állítja, hogy a csendőrök bántalmazták őket.

A csendőrmester vallomása

A bíróság ezután Anicsics Ráde pacsiri csendőrmestert hallgatta ki, aki mindenben megerősítette a vizsgálóbíró előtt tett vallomását és hozzáfűzte, hogy Ujházi Lajos és mások vallomása alapján terelődött a gyanu a vádlottakra. Először Grsics tanyájára ment és ott

a nyitott tűzhely kéményében megtalálta a vádlott vadászfegyverét.

Amikor felnyitotta a fegyver závarzatát, az egyik csőből barnás por hullott ki, a másik cső pedig feketedett volt, mintha nemrég lőttek volna vele. A fegyvert nem szagolta meg és így nem tudja, hogy égett-e rajta füstszag. Ezután a vádlottakat kivétele a gyilkosság színhelyére, majd

délben szabadon bocsátotta, délután azonban ismét letartóztatta Grsics Nikolt mert újabb bizonyítékokat szerzett ellene.

Ekkor tudta meg, hogy Grsics május 26-án is gyilkosságot kísérelt me sógora ellen, de csak a kalapját találta el. A szubotocai törvényszéki bizottság helyszíni szemléje után Grsicset Pacsirra kísérte ahol az

a jegyző jelenlétében beismerő vallomást tett és azt állította, hogy azért követte el tettét, mert Jócó tönkre tette nővérét.

Grsics ezenkívül azt is beismerő, hogy kétszer is lesben állt, hogy végezzen sógorával, de nem sikerült tettét végrehajtania. A vádlottok szintén beismerő vallomást tettek. Jago eleinte tagadott, később azonban, amikor Jócó ellenük vallott, ő is beismerő vallomást tettek.

Védő: Igaz-e hogy ütlegekkel kényszerítették beismerésre a vádlottakat, vagy adott-e ilyen utasítást a rendőrségnek.

Tanu:

Sem mi nem vertük, sem ilyen utasítást nem adtam ki.

Megrázó szembesítések

A tanu kihallgatását ezzel befejezte a bíróság és áttértek a szembesítésekre, amelyek során izgalmas jelenetek játszódtak le. A tanu sorra szemükbe mondta a vádlottaknak, hogy önként, minden kényszer nélkül ismerték be a bűncselekményeket.

Grsics Nikola, Jago és Magda ezután kijelentették, hogy nem mond igazat, fenyegeté-

Tekintse meg

uj helyiségemben

uj aru

óriási csillárraktáramat

Krausz Nikola, Novisad, Jevrejska ul. 14. Tel.: 23-25

olcsó árak

szekkel kényszerítették őket a beismerő vallomásokra.

Grsics Nikola a szembesítésnél több ízben elmentmondásba keveredett arra nézve, hogy a tanu is bántalmazta-e, vagy csak jelen volt amikor megverték, a két asszony azonban határozottan kijelentette, hogy az őrmester is verte őket. Grsics Magda kiabálva, izgatottan mondotta szemébe a tanunak:

— Igen is, ököllel fejbevégtél úgy, hogy elestem és még a földön is gázolt rajtam.

— Hazudsz — mondja felháborodottan a tanu — egy szó sem igaz abból amit mondasz.

En még soha senkit nem bántottam és erre nyugodtan megesküszöm.

Ezután a két csendőr vallomásában mutatkozó lényegtelen eltérésekre nézve rendelt el szembe-

sítést az elnök, majd a bíróság megeskette őket vallomásukra, utána pedig az elnök szünetet rendelt el.

Ujabb izgalmas szembesítések

Szünet után Csopics Mladen pacséri jegyzőt hallgatja ki a bíróság, aki elmondja, hogy a vádlottak minden kényszer nélkül vallottak. Hasonló vallomást tettek Radics Koszta rendőrőrmester és Popov Laza rendőr is.

A bíróság szembesítette a vádlottakat a tanukkal, amely izgalmas körülmények közt folyt le, mert a vádlottak most is hangoztatták, hogy kényszerrel vették ki belőlük a vallomást.

A bíróság ezután a tárgyalást berekesztette és a folytatását kedd délelőtt 9 órára tűzte ki.

Felrobbant egy gőzkomp a Hudson folyón - hatvanhat utas a vízbe fulladt

A katasztrófát az elavult fűtőberendezés felrobbanása okozta

Newyorkból jelentik: Borzalmas szerencsétlenség történt a Hudson folyón, Broocklyn közelében. Kétszáz utassal a fedélzetén haladt a folyón az Observation nevű gőzkomp, munkásokat szállított a tulsó partra. A hajót hirtelen óriási detonáció rázta meg, melynek ereje az utasok közül sokat darabokra szaggatott, másokat nagy távolságban a tengerbe vetett.

Az eddigi megállapítások szerint

harminchét ember szörnyethalt, huszonkilenc eltűnt,

de egészen bizonyos, hogy a huszonkilenc eltűnt is a tengerbe pusztult.

A vizsgálat megállapította, hogy a szörnyű katasztrófát

a 24 esztendeje használatban levő fűtőkészülék elavultsága okozta.

Eddig pontosan nem lehetett megállapítani, hogy az utasok közül hányan hiányoznak, de bizonyosra veszik, hogy a borzalmas katasztrófa áldozatainak száma az eddig megállapítottnál is nagyobb lesz.

Elhangzottak a perbeszédék a Borovánszki tárgyaláson

Becskerekéről jelentik: A becskerei törvényszék büntető tanácsa tegnap délelőtt és délután folytatta a Borovánszki per károsultjainak, illetve tanuinak kihallgatását. A bíróság szombaton délelőtt Csukucsán Perát, majd Kristyánszki Ljubomir városi tanácsnokot hallgatta ki. Kristyánszki elmondta, hogy tagja volt annak a bizottságnak, amelyet az árvaszéknél történt sikkasztással kapcsolatban kiküldöttek.

Borovánszkinak nem volt joga pénzeket felvenni és kifizetni. A főkönyvben

38 ezer dináros hamis tételt talált bevezetve.

Az elnök Borovánszkihoz kérdést intéz, hogy miért vezetett be többet, amikor a sikkasztott összeg csak 35 ezer dinár. Borovánszki erre kijelenti, hogy izgatott volt és azért irt be nagyobb összeget.

Több tanu jelentéktelen vallomása után a bíróság megszakította a tárgyalást és folytatását délutánra tűzte ki.

Délután a perbeszédékre került a sor.

Két gyanusítottat tartóztattak le a legujabb tavankuti bűncselekmény ügyében

A két gyilkosság felderítésére még mindig folyik a nyomozás

Medakovics Dusan rendőrkapitány pénteken délután kiszállt Tavankutra, hogy a legujabb bűncselekmény, a esütötték ész-

ka elkövetett vakmerő támadás ügyében is lefolytassa a nyomozást. A rendőrség a környékbeli dobrovójácok és földművesek kö-

KÖZPONTI SZÁLLODA

BUDAPEST, Baross tér 23
(Keleti pályaudvarnál)

Ujjonnan átalakítva és berendezve

Szolid uri ház

Folyó viz-fürdő-telefon-központi fűtés

Tulajdonos: SINGEL BUTORGYAR

Igazgató: DALKOVICS EDE

6688

zül több embert kihallgatott és pénteken este egy embert őrizetbe vett, mert az nem tudott alibit igazolni és az a gyanu merült fel ellene, hogy részt vett a támadásban. Szombaton reggel a rendőrkapitány ímett elrendelte a pénteken szabadlábrahelyezett Lebovics Antal földműves letartóztatását.

Lebovics ellen ugyanis, bár az első gyilkosságra vonatkozólag teljes alibit igazolt, most újabb gyanuok merültek fel, azért rendelték el letartóztatását.

A nyomozhatóságok bizonyosra veszik, hogy a három tavankuti bűncselekmény között összefüggés van. A nyomozást a legnagyobb eréllyel folytatja a csendőrség és a rendőrség.

Titokzatos holttest a topolai vasútvonal mentén

A szubotical államügyész elrendelte a boncolást

Tegnap délelőtt telefonon jelentették a szuboticali államügyészségnek, hogy Topolán, a vasútvonal mentén egy férjholttestre bukkantak. A holttesten sérülések nyomai látszanak. Az eddigi nyomozás során azonban nem lehetett megállapítani sem személyazonosságát, sem pedig azt, hogy gyilkosság, vagy szerencsétlenség áldozata lett-e az ismeretlen. A szuboticali államügyészség elrendelte a vizsgálatot és utasította a topolai járásbírókat a boncolás megejtésére.

Edvard Grieg a nagy norvég zeneszerző, aki 25 évvel ezelőtt halt meg. Halála évfordulóján, szeptember 4-én Norvégiában nagy zenei ünnepeket rendeztek.

Hírek

1932
Szeptember
11
VASARNAP

— 33 fok meleg árnyékban. Tegnap az egész ország területén derült, szép idő uralkodott. Változó erősségű keleti és délkeleti szél mellett a hőmérséklet az egész országban kissé emelkedett. Szarajevóban 10 fok minimális, Podgoricán 34 fok maximális hőmérséklet volt. Tegnap délelőtt Noviszádon 33 fokot mutatott árnyékban a hőmérő.

Időjárás: Változó erősségű keleti és délkeleti széllel, kevés felhőzettel szép és derült idő várható, további hőemelkedéssel valószínű.

— Strandkabinbérletük figyelme! Miatán a strand személyzete csak a hó 15-ig van helyén, tisztelettel arra kérjük kabinbérletünket, hogy ruháikat s egyéb holmijukat addig elvinni sziveskedjenek. Strand r. t.

— **Med. Dr. Kemény Soma** szabadgáról visszatért és orvosi praksisát Jevrej-ska 6 alatt újra megkezdte.

— Kamratüz Noviszádon. Tegnap délután fél 6 órakor dr. Ciprizs Oszkár noviszádi ügyvéd Zmaj Jovanovic uca 11. számú házában faskamrájában eddig ismeretlen okból tűz keletkezett. A kivonult tűzoltóság hamarosan eloltotta a tüzet. A kár mindössze 300 dinár.

— A Szombori Magyar Iparosdalárda ma este a Polgári Kaszinóban táncal egybekötött pikniket rendez mely iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg.

LYSOFORM A NŐKNEK BIZTOS VÉDELEM!

— Az első benyomás maradandó és ez nagyrészt fogai épségétől függ. Csak ápoló fogak teszik Önt szinpatikusá s csak a tiszta lehelet teszi kellemessé a környezetével való érintkezést. Fogai és szája ápolásánál nem nélkülözheti az ODOL-t, amelynek kétszeres a hatása: tiszta leheletet kölcsönöz s egyúttal fertőtleníti a szájat és fogakat. — ODOL antiszeptikus.

— Munkát ezekben a nehéz időkben legkönnyebben úgy szerez magának, ha otthonában házi szövődét rendez be. Mindenkinek adunk munkát azzal, hogy a kész árut átveszük, fonalat szállítunk és szövődért fizetünk, amit sok elismerő levelekkel igazolunk. Ha dolgozni és keresni akar, kérjen bizalommal díjtalan prospektust cégünkötől. J. Kalis, Maribor, Trubarjeva al. 2, 9. osztály.

— Fontos értekezlet a szuboticei Népkörben. A szuboticei Népkör diáksegélyező bizottsága ma délelőtt 10 órakor fontos értekezletet tart, amelyre meghívta Szubotica magyar társadalmának vezető egyéniségeit. Az értekezlet célja a szegény diákok tandíjáról és ellátásáról való gondoskodás, illetve ezek biztosítása.

— **Megérkeztek az új csillárjaim.** Modern mintájú, elsőrangú kivitelben. Tekintse meg vételkötelezettség nélkül. **GELB**, Noviszád, Futoska 9.

— „Ferenc József“ keserűvíz rendbe hozza az emésztést és jó közérzetet teremt.

Hárs hasáb 1-a. válogatott **osztegályosok részére** és **Hárs tüziát** va ontételeiben szállít **Komlós Rudó** „Avonita“ erdélyi erdő-állam-gazdálkodó Noviszád. Tel. 23-07

„Európai gazember“

A szuboticei Napló múlt vasárnapi Kortársaink rovatában megdöbbenéssel olvastuk a fenti kitélt gróf Apponyi Albertre vonatkozóitva.

A durva jelző megjelenése azt mutatja, hogy ezt a feltűnő sértő kifejezést sem a főszerkesztő, sem a felelős szerkesztő, sem a cikkíró, sem a korrektor nem vették észre.

Mikor észrevettük, megjött a helyreigazítás, de ez a helyreigazítás is meglepetést tartalmazott. Apponyi Albertre vonatkozó helyreigazítás a Naplóban így szól: „nem végződhetik úgy, hogy ez az egyetlen ma élő nagy magyar európai gazember“. Ez a mondat azt jelenti, hogy sem a főszerkesztő, sem a felelősszerkesztő, sem a cikkíró, sem a korrektor nem tudják mi volt a cikkben az „európai gazember“ helyett. Ha tudnák, akkor csak megírták volna. Ez csak természetes. Ez a teljes elégtételhez tartozik, különösen olyan nagy államférfival szemben, mint gróf Apponyi Albert, akit jóbarát és ellenfél egyaránt nagyrabecsül. Ezért a helyreigazítás a kellethelesség és tessék-lássék látszatával bír. Ez pedig szintén sértés, mert minél nagyobb tekintélyű a megsértett, annál messzebbmenők és világosabbnak kell lenni az elégtételadásnak.

Elismerem azt, hogy gróf Apponyi Albert nagyságának nem árt akár megadja a Napló a teljes és félreérthetetlen elégtételt, akár nem. Be kell látni azonban ugyanakkor azt is, hogy gróf Apponyi fenkölt személyt ért nyilvános sértést nyilvánosan kifejezett megütközéssel és megbotránkozással kell visszautasítani.

(i. r.)

XXV. Állami Osztályosorsjáték

1. osztály húzása 1932. október 11. és 12-én. 7 jutalom! 30 000 nyercemény! - Számos 10.000, 8.000, 6.000, 5.000, 3.000 és 2.000 dinár nyercemény! Minden második sorsjegynek nyernie kell! **Össznyercemény 64 millió dinár!** Sorsjegyek kaphatók a legelső b. noviszádi meghatalmazott **lobelrusztónál** **LUSTIG LAJOS** banküzletében, Noviszád, Kr. Alexandra u. 15.

SZENTAI HIREK:

Vujics Száva Szentá város polgármestere szombaton újra elfoglalta hivatalát. — Kosztics Vlasztimir szentái tanítót a királyi alapot kezelő bizottság oklevéllel tüntette ki amit Vujics Száva polgármester adott át a szombati szentái járási tanítógyűlésen. — Franck József, a szentái Kaszinó főpincére a tavaszi noviszádi pincérversenyeu aranyérmét nyert. Társai most baráti ünnepség keretében adták át a szép díjat Franck főpincérnek.

— **LYSOFORM CSAK EREDETI ÜVEGDEEN VALÓDI KIMERVE HASZONTALAN HAMISITVANY.**

— A Gleich cirkusz Szuboticeán. Tegnap reggel 6 órakor érkezett meg Szegedről Szuboticeára 3 különvonaton a Gleich cirkusz. A városba való bevonulása impozáns keretek között késő délutánig tartott. Traktorok vontatták be a városba a többszáz kocsiából álló cirkuszt, amelyet ritka fegyvellemmel állítottak fel néhány óra alatt a gabonaterén. A tökéletesen felszerelt cirkusznak saját villanytelepe, nyomdája, nagyszámú személyautója és személykocsija van. Maga Gleich Gyula igazgató két szalónkosiban utazik. A cirkusz első előadását tegnap este tartották meg Szuboticeán. A cirkuszban 8000 ember fér el.

— Szeptember 15-ig a Noviszád területén élő összes idegen állampolgároknak jelenteniük kell a rendőrségen. A noviszádi rendőrség figyelmezteti a Noviszád területén tartózkodó idegen állampolgárokat, hogy az idegen állampolgárok regisztrálásának határideje szeptember 15-én lejár és eddig az ideig minden Noviszádon és területén élő idegen állampolgárnak jelentkezniük kell a rendőrségen. Jelentkezési idő naponta fél 8-tól 12 és fél óráig, valamint 16 órától 18 óráig. A nem jelentkezőket a rendőrség szigorúan bünteti.

Top-trot és Charle-step az ideál tánc-dívat **Belosavicsné Katjansku Vidovszava** (Noviszád, Ustavska u. 24) táncoktatásnál beiratkoznak kezdők és haladók. 5500

SZTARIBECSEJI HIREK

A sztáribecseji evangélikus templomban vasárnap délelőtt fél tíz órakor evangélikus istentisztelet lesz. — A francia klub befejezte nyári szünetét és szeptember 15-én újra megkezdte működését. Az egyesület a kezdők és haladók tanfolyamán kívül külön tanfolyamot fog tartani a férfiak és külön a négy osztálytv égzett gimnazisták részére. — A sztáribecseji ipartestület rendkívüli közgyűlésén egyhangulag elfogadták az új alapszabályokat. Hosszas vita után az iparkamara ügyében úgy döntöttek, hogy kívánatosnak tartják az önálló iparkamarát és ellene vannak a közös kamarának. — A városházán életbelépett az új hivatalos idő. Ezentúl hétköznapokon délelőtt fél 8-tól fél 1-ig és délután 4-6-ig lesz hivatal. Délután feleket csak sürgős esetben fogadják a tisztviselők.

TÖZSDE

TÖZSDEZARLATOK:

A dinár árfolyama. Budapest 9.83—9.99 Prága 52.80—53.20. London 227.

Zürich. Páris 2030.75, London 1810, Newyork 518.50, Brüsszel 71.8375, Milano 26.60, Madrid 41.70, Amsterdam 208.10, Berlin 123.15, Szofia 3.73, Prága 15.33, Varso 58.00, Bukarest 3.07.

Csikógói zárlat. (Szeptember, december, május.) Buza alig tartott 52.625, 56.125, 61.375. Tengeri alig tartott 29.625, 32.125, 37.125. Zab alig tartott 15.50, 18.375, 21.375. Rozs alig tartott —, 34.875, 39.875.

Zinipeg. Irányzat: Lanya. Buza október 54.375, december 56.125, május 60.75.

Liverpool. Irányzat: Nyugodt. Buza októberre 5 sh 8.875, decemberre 5 sh 8.625, márciusra 5 sh 8.875.

Noviszádi terménytőzsde. Uj buza 76 kg 2° bácskai és középbácskai 122.50—125, felsőbácskai 124—126, bácskai tiszai és tiszai uszályrakomány 126—128, bégai uszályrakomány 125—127, felsőbánáti és bánáti vrsaci paritásban 120—122.50, szerémi 122.50—125, árpa 90—95, zab 92.50—97.50, tengeri bácskai 102—104, Szombor környéki 103—105, bánáti 100—102, szerémi 103—105, Sid környéki 105—107, buzaliszt bácskai és bánáti állomásról nullás gg és g 215—225, kettes 195—205, ötös 175—185, hatos 135—145, nyolcas 70—80, buzakorpa 52.50—55, fehér bab 2 százalék száak nélkül 90—95.

Irányzat: Nyugodt.

Forgalom: 23 vagon.

Szombori terménytőzsde. Obuza bácskai Szombor környéki 78—79 kg 127.50—130, uj 122.50—125, felsőbácskai 79—80 kgos 130—132.50, uj 122.50—125, Tisza bácskai 80 kgos 132.50—135, uj 127.50—130, Tisza bánáti 79 kgos 130—132.50, uj 125—127.50, bánáti 79 kgos 128—130, uj 120—122. Zab bácskai vasut 95—97.50, szerémi és szlavóniai 92.50—95. Árpa bácskai 90—95. Tengeri bácskai vasut prompt 99—101, Szombor környéki prompt 100—102.50. Bab szloványi 90—95. Liszt nullás gg és g 215—225, kettes 195—205, ötös 175—185, hatos 155—160, hetes 135—140, nyolcas 70—80. Korpa prompt 50—52.50.

Irányzat: Csendes.

— **Legujabb kalapok olcsón Fuchsnál.**
— A városzegénységet legjobban gyógyítja a Divov-féle víz.

Képeit legolcsóbban LERCH,

Futoski put 9. üveges és heretező specialista röntgen. Szentképek állandó nagy választékban a legolcsóbban kaphatók. 3564

— „Ferenc József“ keserűvíz a vérkeringést előmozdítja s tartós megkönnyebbülést szerez.

Dugulás és aranyeres bántalmak, gyomor- és bélzavarok, máj- és lépduzzadás, hát- és derékfájás ellen a természetadta „**Ferenc József**“ keserűviz, naponként többször bevéve, hathatós segítséget nyújt. Tudományos megfigyelések beigazolták, hogy a **Ferenc József** viz alhasi megbetegedések esetében gyorsan és mindig enyhén hat. A **Ferenc József** keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— Nyolcszázévestendő a celdömölki Ben- és apátság. Celdömölkről jelentik: A Ben- és apátság az idén ünneplő jubileumi év keretében fenállásának nyolcszáz esztendősfordulóját. A jubiláris ünnepségek Kiszaszony napján kezdődtek a kis Mária Celli búcsun, ahová csütörtökön mintegy tizezer főnyi zarándok csoport vándorolt.

Utlevél-láttamoztatást
24 óra alatt, 30— dinárért elintézt
PUTNIK, Noviszád
Postán beküldött megbízásokat azonnal végrehajtottunk.

— Dentist Horváth János fogászati rendelője Beograd, Balkanska ulica 16. II. Porcellán, arany, platina és wimplamunkák a legmodernebb kivitelben. Foghuzás teljesen fájdalom nélkül. Rendel egész napon át.

Mielőtt csillárszükségletét beszerezné, tekintse meg választékos csillárraktáramat. Krauser üvegkereskedő, Szubotica, város-háza.

— Prima szeremi lúzia a legolcsóbban STAMLER fatelepen, Koszovszka 30. (gázgyárnál) Telefon: 23-56.

— A noviszádi Filharmonia hírei. A noviszádi Filharmonia 1932 szeptember 13-ával megkezdte munkáját az 1932—1933. idényre. A nagy zenekart, mely főként zenekedvelő és a zenének hódoló műkedvelőkből áll, az általánosan ismert és közkedvelt karmester, Vitaliani Róbert vezeti nagy lozzáértéssel. A Filharmonia vezetősége és karmestere egy cél felé törekednek: a zenekart úgy kulturális mint művészi szempontból mindenképen emelni és tökéletesíteni. Hogy pedig a noviszádi Filharmonia úgy külsőleg, mint tehnikailag egész és nagy együttést képezzen, felkéretnek az összes zenekedvelők és valamilyen hangszeren játszó egyének, hogy a Filharmoniaiban aktív részt vegyenek. (Fuvós és vonós hangszer.) Jelentkezni lehet az egyesületi titkárnál Filipan Jakabnál, Rádió Szalon Braesa Hirsch, Braesa Marer drogériában és az egyleti karmesternél, Vitaliani Róbertnél a próbák alkalmával. A Filharmonia jelenleg október elsejére nagy Haydn ünnepélyt készít elő.

— „Ferenc József“ keserűviz hatása gyors, kellemes és megbízható.

TŰZIFÁT
elsősorban minőségben legolcsóbban beszerezhető ameddig a készlet tart a **starifutaki erdőkiérmelésnél.** Paraktár: Futaki uton városi kapu után.
Telefon: 28-72 és 30-33

— Fűzőket, melltartókat méret szerint legolcsóbban készít: Fischer és Fia, Noviszád.

APOLLO
Vasárnap utoljára!
Az idény kimagasló vigjáték-ujdonsága
Az aszfaltbetyár
Camilla Horn, Willy Fritsch, Ralph A. Roberts
a német film három erősségének főszerepésével.
Jegyelővétel: 21-93
Előadások kezdete: 3, 5, 7 és 9 órákor

Közgazdaság

A Dunabánság iparosainak tulnyomó többsége a külön kamara felállítását mellett foglalt állást

Rövidesen küldöttség megy Beogradba, az iparkamara mielőbbi felállítását érdekében

Noviszádon ma már csak néhány gyűlést tartanak az iparosok, hogy állást foglaljanak az önálló, vagy a közös iparkamara mellett. A mai és a még hátralévő néhány értekezlet azonban már nem változtat a helyzeten, mert hiszen

a Dunabánság iparosainak abszolút többsége a Noviszád székhellyel felállítandó külön kamara mellett foglalt állást.

A még hátralévő iparosgyűlések után a noviszádi iparosegyesület érintkezésbe lép

az iparosegyesületek Beogradban székelő szövetséggel és kéri, hogy tekintettel a csaknem egyhangú állásfoglalásra, kezdje meg a noviszádi külön iparskamara megszervezését.

Rövidesen

nagyobb iparsküldöttség megy Beogradba,

hogy az illetékes minisztériumban a kamara mielőbbi megnyitását szorgalmazza. Bizonyosra vehető, hogy az új iparkamara a jövő esztendő elején már megkezdte működését.

A szombori városi parcellák telekkönyvi átírása

Szomborból jelenti tudósítók: Szombor városa az évek során igen sok telkét parcellázta s azokat olcsó áron bocsátotta áruba háztelkek gyanánt munkásházák felépítése céljából. Különösen a két szerb temető tájékán, a Bunyevác ucca végén, a Vilóva uccában történtek nagyobb arányú házhely kialakítások. Ezek a házhelyek mind gazdára találtak, a munkásházák felépültek, a telkek ára is kiegyenlített nyert, de a vevők jó része még a mai napig sem kötötte meg az adásvételi szerződést a várossal s így a telkek telekkönyvi átírása sem történetett meg eddig s azok nagy része még mindig a város nevében áll. Szombor városa a közeljövőben nagyobb kölcsön felvételére készül, mely kölcsönt a város összes ingatlanaira telekkönyvileg bekebelezik s így az eladott és kifizetett, de még mindig a város nevében álló parcellák is meg lesznek terhelve. Ezek-

nek a telkeknek utólagos tehermentesítése tetemes költségekbe kerül, mely a vevőket terhelné, épp ezért a polgármester ezton is felhívja azokat, akik a várostól telkeket vettek, de a szerződést még meg nem kötötték, haladéktalanul jelentkezzenek a főügyési hivatalban a szerződések megkötése végett, hogy azok alapján a tulajdonjog bekebelezés az új vevők javára még a kölcsön felvétele előtt fogánatosítható legyen.

— Ma tartják az őszi vásárt Vrbászon. A nagy őszi vásárt Novivrbászon ma tartják meg. A vásárra csak vézmentes helyekről szabad az állatfelhajtás.

— A novivrbászi parasztdósságok. A község felszólítására csak 20 gazda, a vrbászi gazdák 10 százaléka jelentette be adósságait. Ez a husz gazda mintegy 100.000 dinár adósságot jelentett be, mely az összes parasztdósságoknak szintén körülbelül tíz százalékát teszi ki.

Válasz

A Szuboticán magyar nyelven megjelenő helyi lap a beogradai „Szent Vince“ egyesületnek lapunk szeptember 7-i számában benyújtott nyilatkozatával kapcsolatban, amelyben az egyesület részletesen ismertette a sorshuzás fiaskóját és az okokat, amely a huzás elhalasztásához és a nyermények leszállításához vezettek — tradíciójához és mentalitásához hiven — belénk rug. A kirohánásnak a Szt. Vince egyesületre vonatkozó részével nem foglalkozunk, mert a Szent Vince egyesület már válaszolt rá és a katolikus vallást gyalázó, valamint rágalmozó cikk miatt bünvádi feljelentést tett a lap ellen.

Mi ezzel kapcsolatban kijelentjük, hogy csak DIJTALAN közvetítői voltunk a Szent Vince egyet nyilatkozatának. A rágalmozás azért válaszolunk, mert tisztán erkölcsön alapon álló lapunkat megvásárolhatósággal merte gyanúsítani. A Reggeli Ujság olvasóit azonban nem kell megnyugtannunk afelől hogy nem mi vagyunk a megvásárolható lap. Miután az ügy amugyis bíróság elé kerül, teljesen feleslegesnek tartunk e kérdésben minden további vitát.

Legujabb és lelegeánsabb storok, függönyök és ágyterítők valódi csipkéekkel (flandriai, brüggi, velencei és rointlacfile stb.) valamennyi elsőrangú kézimunka, fehérnemű lelegeánsabb kivitelben mérték után

JELKA salon

NOVISZÁD, Futaki ut 16. földszint 3541

Aréna-Ton-Mozi-Szombor

Szept. 8-tól 14-ig Csütörtöktől — vasárnapig

BEN HUR

hangos változata. A szezon kimagasló eseménye! — Főszereplő: Ramon Novarro

Kísérő műsor: Hazai kulturfilm

Előadások kezdete: hétköznapokon 6:5 és 9 órákor, vasárnap kivételesen 7:15, 6:5 és 9:15 órákor

SULYOK fest, tisztít

Mélyen leszállított árak, férfi öltöny tisztítása 40 din. Postanska ucca 14.

Leány-panzio

Hallein, Salzburg mellett, Austria

10-20 éves leányok nevelő intézete.

Képzést nyerteknek a következőkben:

Felső leányiskola, 1 éves privát kereskedelmi tanfolyam gyors- gépirás és könyvvitellel kapcsolatban, Oktatás francia, angol nyelvben, valamint az összes zenei szakokban külön oktatás német nyelvben és festészetben, Teljes kiképzés a felsőruha és fehérnemű varrásban, azonkívül női iparszkolai és háztartási tanfolyam.

Havi díj 70 Sh. Jó és bőszéges ellátás (Melléklet: külön felszámítottak) A leányotthon nagyon szép egészséges fekvésű helyen hegyek között van modernül berendezett szellős lak és iskola helyiségekkel.

Felvételek október végéig eszközölhetnek.

2568

Böröndök táskák, rethetők, pénztárcák, aktatáskák, iskolatáskák legolcsóbban és legolcsóbban kaphatók

3575

Držajić és Surdilović

Noviszád, Jevrejszka II - Rendelésre készít és javít.

Sport

Ma délután Noviszádon: Jugoszlávia—Vojvodina

Országos bajnoki döntő, Karagyorgye pálya

A mai nappal országsszerte megkezdődnek a döntő küzdelmek az idei év legnagyobb futball diadaláért, az országos bajnoki címért. Ezuttal Noviszád futballsportja is részt vesz ebben a jelentős küzdelemben, a Vojvodina révén, amely ma délután a beográdi Jugoszláviával játssza első mérkőzését.

A mai találkozóra mindkét csapat legjobb összetételben áll ki. A papírformát tekintve a mérkőzés favoritja a Jugoszlávia, amely az idei bajnoki évben talán az ország valamennyi csapata közül a legjobb eredményeket érte el. A beográdi bajnokcsapatot a drukkerek száza kísérik el és egészen bizonyos, hogy ma délután rekordközönség jön össze a Karagyorgye pályán.

A Vojvodina aligha akadályozhatja meg a Jugoszlávia 2-3 gólarányú győzelmét. Minthogy azonban a futball a meglepetések sportja és a szerencsésé, ki tudja, hátha sikerül a Vojvodinának döntetlent kiereszkölni, ami egyben Noviszád futballsportjának is hatalmas előnyére szolgálna.

A mérkőzés délután fél 4 órakor kezdődik a Karagyorgye pályán. Előtte 2 órakor a Vojvodina I. b. csapata a mitrovicai Trgovacsikkal játszik fél 2 órai kezdettel.

A mérkőzés délután fél 4 órakor kezdődik a Karagyorgye pályán. Előtte 2 órakor a Vojvodina I. b. csapata a mitrovicai Trgovacsikkal játszik fél 2 órai kezdettel.

A Bánát mai futballprogramja

A becskerekai alszövetség területén csak szeptember 18-án kezdődnek meg a bajnoki mérkőzések és így a vasárnapi napot városközi és barátságos mérkőzésekre használják fel a csapatok. Kikindán kerül sorra a

Kikinda—Becskekerek

városközi mérkőzés, bíró: Klein

Mojics Miliszav a becskerekai alszövetség kapitánya tizenöttagú kerettel utazik Kikindára és a helyszínen állítja össze csapatát.

Becskekereken a

Tri Zvezde (Apatin)— Schwäbische-Vojvodina kombinált

barátságos mérkőzés, bíró: Mojics Ivan

kerül lejátszásra. A jőhírű apatini csapat első becskerekai szereplése iránt szokatlanul nagy érdeklődés nyilvánul meg, ami érthető is a kitűnő bácskai együttes legutóbb elért eredményei után.

Barátságos mérkőzés lesz Debeljacán is; a Spárta játszik a kikindai Zsakkal barátságos mérkőzést. Bíró: Jovanovics. Ezuttal első látogatásukat teszik a kikindai Vasutasok Debeljacán.

Szeptember 21-én Ferencváros - Jugoszlávia mérkőzés Noviszádon

A noviszádi Rádnicski szeptember 21-én, szerdán este reflektorok mellett rendezné meg az érdekes mérkőzést

A noviszádi Rádnicski volt eddig az egyetlen noviszádi csapat, amely állandóan elsőrangú külföldi attrakciókkal kedveskedett a noviszádi közönségnek. A Rádnicski a többi nagyvárosok mintájára Noviszádon is szeretné meghonosítani az esti

mérkőzéseket. Az első esti mérkőzést e hó 21-én tervezi a munkáscsapat és ha a tárgyalások sikerre vezetnek, ugy szeptember 21-én az első esti mérkőzést a budapesti Ferencváros játssza a beográdi Jugoszláviával.

A tenniszsport multja, jelenje és jövője a Dunabánságban

I.

A tennisz, a fehér sport, az utolsó évtizedben besorozódott a népszerű sportágak közé. Következő propagandával és népszerűsítéssel elvesztette az egész világon a háború előtti exkluzivitását. Kultiválói között ott találjuk már a társadalom minden rétegét és uralkodók és a munkás sportegyletek tenniszjátékosai fanatikus hódolói lettek a fehér sportnak. A tennisz ma már tömegsport, abban az értelemben, hogy a játékosok száma csaknem eléri a futballt kultiválók számát, de tömegsport abban az értelemben is hogy a versenyek kíváncsi tömegeket mozgatnak meg és a tenniszpályák tribünökkel épülnek, hogy befogadjassák az érdeklődők és gyönyörködők nagy csoportját.

Nálunk Jugoszláviában a tenniszsport az utolsó években óriási fejlődésen ment keresztül. Ha nem is érték még el az európai első klasszist, de játékosok megjelennek már a nagy nemzetközi mér-

közéseken, ahol számolnak képességeikkel. Klubjaik szakszerű trénerek vezetése alatt dolgoznak és kitermelték már azt a játékosgárdát, amely biztos garanciája a további fokozatos fejlődésnek és a későbbi sikernek.

A mi szűkebb hazánkban a Dunabánságban hat-hét évvel ezelőtt olyan lendületet vett a tenniszélet, amely arra engedett következtetni, hogy az ország legerősebb tenniszvárá leszünk. A tenniszsport lelkes propagátorai és szakértői megalakították a MOVU-t, az egyetemesi bizottságot, afféle vajdasági tennisz-szövetséget, amelynek feladata volt a tenniszélet fejlesztése, irányítása, versenyek rendezése, a klubközi érintkezés megteremtése. Egy-két évig nagyszerűen megfelelt hivatásának a MOVU. Lelkes sportbarátok nagyértékű serlegeket ajánlottak fel a MOVU-nak, megindult a nemes vetélkedés a klubok között a serlegmérkőzések keretén belül, a Vajdaság válogatott játékosai Zagreb és Beograd

játékosaival küzdöttek a hegemoniájért és a nemes versengésben a tenniszsport egészségesen fejlődött.

Egy pár évvel ezelőtt ez a lendület, ez az egészséges fejlődés megtorpant. A dunabánsági tenniszsport országos viszonylatban már nem jelentős faktor többé, a MOVU megszűnt irányítója, tanácsadója, lelkesítője lenni a bánsági tenniszsportnak. A nagy tennisz-épületnek csak elárvult várai maradtak (Odzsaci, Noviszád, ujabban Kula is), ahol kitermelnek nagy játékosokat és rendszeres irányítás mellett művelik és fejlesztik a tenniszsportot. A mostani általános dekadenciát aktív sportpolitikával új virágzásnak kell felváltania, a bánsági tenniszsportban friss és egészséges vérkeringésnek kell megindulnia. Akiknek szíven fekszik a tenniszsport, cselekedniük kell.

(K.)

A noviszádi egyesületek hivatalos hírei:

A noviszádi ZsSK alábbi játékosait felkérem, hogy ma délelőtt 9 órakor a Rádnicski pályán jelenjenek meg: Molnár, Pörge II., Rusko, Gertner, Valent, Bálint, Fülöp, Pörge I, Sáfrány, Rédi, Ranko, Varga I, Dinyovszki. A Rapiddal játszunk tréningmérkőzést.

A noviszádi Borbély SK alább felsorolt játékosait felkérem, hogy hétfő délután 4 órakor a Karagyorgye pályán pontosan jelenjenek meg: Mihnyák, Ipacs, Fehér, Müller, Boro, Martinovics, Weber, Szurkovszki, Weisz, Popovics, Barsi, Mágory II, Mondovics, Ecet. — Intéző.

A noviszádi Weisskopf SK a Vulkan nevet kapta. Felkérem az alábbi játékosokat, hogy hétfő délután negyed 5 órakor a Karagyorgye pályán jelenjenek meg: Divnits, Szügyi I, Szabó II, Törös, Koparecz, Szügyi II, Alagyi, János, Bozóky, Szabó I, Petykovszki, Milkovics, Néz, Molnár, Stejnev. — Intéző.

A PAK hivatalos hírei. Kombinált csapatunk ma délelőtt fél 6 órai kezdettel a NAK ifjusági ellen játszik tréningmérkőzést a NAK pályán. Felhívom az alább felsorolt játékosokat, hogy a pályán a fenti időben pontosan jelenjenek meg: Vljanov, Vlaskalics, Atanackovics, Mirkov, Habenschuss, Rukavina, Szavics, Cocok, Juhász, Nagy I, Ivanics, Szabados, Jenei, Lang és Bozsics. Kombinált csapatunk ma Csurugon játszik az ottani Hajduk ellen. A játékosok szerelésüket 10 órától kezdve kötelesek a NAK pályán átvenni. Indulás 11 órakor a vasútállomásról. Vezető: Teofanovics. Játékosok: Nikolics, Etinszki, Hadadi, Burai, Novacsak, Maties, Boskovitz, Nagy II, Mikus, Dugyverszki és Papp. — Intéző.

A Bástya SK valamennyi játékosát felkérem, hogy ma délelőtt fél 8 órakor össztréningben jelenjenek meg. Este 8 órakor a Herbszt-féle vendéglőben értekezlet lesz az egyesületszűlésről. — Dudás intéző.

5:3-ra győzött a csehszlovák nemzeti válogatott a Bohemiansz elleni tréningmérkőzésen

A mérkőzés után Fanta a cseh szövetségi kapitány kijelentette, hogy a szeptember 18-iki budapesti Európa-Kupa mérkőzésre a tegnapi játszott csapatot állítja ki, esetleg az egyik szélső halfot cseréli. A csapat munkájával teljesen meg van elégedve. Es Pest még mindig hallgat.

A tenniszsport multja, jelenje és jövője a Dunabánságban. Mai számunkban a tenniszsport egyik legkiválóbb szakértőjének tollából cikksorozat indul, melyre külön felhívjuk, a tenniszsporttal foglalkozó olvasóink figyelmét. A cikkek tárgyilagos szemmel rámutatnak a Dunabánság és általában Jugoszlávia tenniszsportjának multjára, jelenére és jövőjére, azokra a feladatokra, melyek megvalósításra várnak az ország, elsősorban pedig a Dunabánság tenniszsportjának továbbfejlesztése terén.

Az amerikai tenniszbajnokságok utolsó eredményei: Férfi egyes: Gledhill (USA)—Marcel Bernard (francia) 3:6, 6:4, 2:6, 6:3; Henri Cochet (francia)—Manuel Alonzo (spanyol) 6:2, 6:4, 6:1.

Topola: JAK—Kulai Rádnicski 4:1 (3:1). Barátságos, bíró: Vukelics. A JAK főlényes játékkal biztosan győzött.

Ma három elsőosztályu, négy másodosztályu és három B bajnoki mérkőzés kerül eldöntésre Szuboticán

Szubotica mai részletes sportprogramja

A városligeti pályán

délelőtt fél tíz órai kezdettel a Konkordia az SZMTC csapatával méri össze erejét nyíltan ígérkező mérkőzés keretében. Ezt megelőzőleg a két csapat b. legénysége játszik bajnokit. Ugyanezen a pályán fél három órakor a Zsak és a Bácska tartalékcsoportjai küzdenek meg egymással.

míg végül fél öt órai kezdettel kerül sor a derbijellegű Zsak—Bácska mérkőzésre, amelyen rendkívül izgalmas és érdekes játék várható.

A Szand-pályán

délelőtt nyolc órakor a TANK a Bunyevácok együttesével, utána fél tíz órakor pedig a Mehan-

csárok küzdenek meg a tehnikás Boraccal a másodosztályu bajnokságért. Délután fél három órai kezdettel a FAKO és a Villanytelep tartalékcsoportjai, majd ezután négy órai kezdettel a két egyület első csapatai játszanak egymással.

A Bácska pályán

a délelőtti órákban kerül sor a két fontos másodosztályu mérkőzés lebonyolítására. Nyolc órai kezdettel a derbijellegű

Hajduk—Postás mérkőzést játszik le, majd utána fél tíz órakor a Zrnyszki és a Rádnicski méri össze az erejét.

Mindkét másodosztályu mérkőzés kihatással lehet a bajnokságra.

Szent István hetében mégis megrendezi a magyar evezős szövetség az 1933 évi evezős Európa bajnokságokat

A beográdi F. I. S. A. kongresszuson erős támadást intéztek a magyar delegáltak ellen, amikor bejelentették, hogy Magyarország pénzügyi helyzete nem engedi meg az 1933. évi evezős bajnokságok megrendezését. Mint most Budapestről je-

lentik a magyar evezős szövetség mégis megrendezi a bajnokságokat és már most elővételi bónókat árusít, hogy a verseny anyagi sikerét biztosíthassák.

—o—

A nyolcevezős Európa bajnok,

szpliti Guszar, a következő levelet intézte a zagrebi dr. A. Wander rt.-hoz:

„Nagy örömmel, amelyet nyolcevezősök szép és megérdemelt győzelme felett érzünk, köszönetünket fejezzük ki önöknek kitűnő Ovomaltine-gyártmányukért, amelynek jelentős része van sikerünkben. Büszkék vagyunk arra, hogy 33 év után most Jugoszlávia is bekerült az Európa-bajnokok jegyzékébe s hogy ezzel a sportterén is elterjedt néptünk erejének és kiválóságának híre. Ugyanakkor mindent el fogunk követni, hogy hasonlóképpen elterjedjen az önök felülmulhatatlan gyártmányának, az Ovomaltine-nak híre, amellyel a mi csapatunk az egész tréningidő alatt táplálkozott.

Fogadják legőszintébb tiszteletünket és sportüdvözlésünket: Guszar evezősklub, dr. Stalio s. k. elnök, Szlapnicsar s. k. titkár.

—o—

Nagyszerűen sikerült bankettet tartott szombaton a PAK

Szombaton este a petrovaradini sörházban kitűnően sikerült bankettet tartott a törekvő noviszádi postásklub, abból az alkalomból, hogy a PAK bekerült az elsőosztályba. A banketten megjelentek az egyesület teljes számú vezetői és a klub összes játékosai, úgy hogy körülbelül 70 személy vett részt az ünnepi vacsorán. A beszédek során a játékosok ígéretet tettek, hogy átérezve az egyesület emimens érdekeit a jövőben sokkal nagyobb szorgalommal fognak küzdeni az egyesület érdekében és hogy viselkedésükkel is igyekezni fognak a közönség szeretetét megnyerni. Vidám hangulatban a kora hajnali órákig maradt együtt a társaság. Egyetértésben, jókedvvel és erős bizakodással a jövő elé.

Bánati futballeredmények

Ferdin. Szeptember 4-én: Szamoski SK—Ferdin SK 2:0 (1:0).

Szamos. Szeptember 8-án: SK Szamos—SK Jarkovae 4:1 (4:1).

Dobrica. Szeptember 9-én: SK Szamos—Napredak Dobrica 3:0 (1:0).

—o—

Bíróküldés a noviszádi alszövetségben a mai mérkőzésekre. A Jugoszlávia—Vojvodina mérkőzés határbírái: Dobsinszki és Perakovics. Temerinben: TTC—NAK: Bodi, Indiján; Rádnicski—Mitrovicai Gradjanszki: Hirschler, Palánkán; Szloga—Szlovaeski: André, Petrovaradinban; Gradjanszki—Graficsár: Sević, Noviszádon; Vojvodina tart.—Mitrovicai Trgovaeski: Gál.

Ma reggel kezdődik a NAK tenisz-szakosztályának házi teniszversenye. Ma és holnap a selejtező mérkőzések kerülnek lejátszásra.

Kujundzsics Albe vezeti a Jugoszlávia—Vojvodina mérkőzést. A kiváló szuboticai bíró személye garancia arra, hogy a mai nagyfontosságú mérkőzés a sportszerűség keretein belül fog lezajlani.

A noviszádi nyomdászok old-boy csapatai mérkőzéseiket elhalasztották. Megirtuk tegnap, hogy a Deutsches Volksblatt és a Reggeli Ujság tehnikai személyzete ma mérkőzésre készült. Azonban tekintettel a nem várt szeptemberi kánikulára, mérkőzéseiket egy héttel elhalasztották.

Bácskograd'ste: Bácskogradistei AK—Novibecsei Jedinstvo 9:0 (1:0). A gólokat Rajšli (3), Feisthammel és Hegedüs (2—2), Németh és Popovics lötték. A bíró kifogástalan volt.

Szand—Szentai AK mérkőzés lesz ma délután Szentán.

A szentai teniszkлуб e héten rendezte meg a dr. Ludaics Milos és Heiszler Gy. Aurél két serlegéért kiírt serlegmérkőzéseket. A férfiak számára kiírt vándorserleget dr. Lébél Andor, a nők számára kiírt serlegét pedig másodizben Hartstein Szabin. nyerte.

Budapestre érkezett az olimpiai győztes magyar vízipólócsapat. Budapestről jelentik: A losangelesi olimpián győzelmesen szerepelt magyar vízipólócsapat és az uszók egy része tegnap éjjel fél 12-kor érkeztek meg Budapestre. Az éjszakai órák ellenére óriási tömeg jelent meg a nyugati pályaudvaron és határtalan lelkesedéssel üdvözölte a messzi utról hazaérkezett győztes vízipólózókat.

Az angol ligabajnokság eredményei. Birmingham—Manchester City 3:0; Chelsea—Portsmouth Liverpool—Sheffield United 2:2; Sunderland—Aston Villa 1:1. II. liga: Bradford City—West Ham United 5:1; Manchester United—Charlton Athletic 1:1.

—o—

NYILTÉR*

Nyilatkozat!

Alulírottak ezennel kijelentjük, hogy a Hubai Pál ur által Noviszádon tervbe vett mozi alapításától visszaléptünk és nevünket ezzel kapcsolatosan senki fel nem használhatja. Noviszád, 1932. szeptember 10.

Rieger Antal
Schaeffer Gusztáv
Popov Szvetozár

Главна филијала Државне Хипотечарне Банке у Новом Саду

извршиће на својој згради најнужније оправке. Лишитација ће се обавити кратким путем. Интересенти ће моћи најкасније у недељу 11. ов. м. до 12 часова добити потребне предрачунае.

Hirdetmény

A FUTAKI URADALOMBAN az agrárreform folytán beállott újabb változások miatt feleslegessé illetve számfelettvé vált **ménésbeli lovak, csikók, lovaslovak, nyugati fajtaú tehén- és növendékek**, nemkülönben különféle **gazdasági felszerelési tárgyak** kerülnek Irnova pusztán, f. é. szeptember hó 18 án, délelőtt 10 órakor kezdődő önkéntes és nyilvános, szóbeli árverésen azonnali készpénzfizetés ellenében **eladásra**.

Az árverésre vasuton érkező vidéki vevőközönség részére az árverési napon **»KISZÁCS«** vasúti állomáson a Novisad felől jövő reggel 4 56 és a Szubotica felől 6 21 órakor érkező vonatknál kellő számú kocsi fog rendelkezésre állani.

Az árverési feltételek árverezés megkezdése előtt fognak a helyszínen közzétetni.

Sztárfutog, 1932. évi szeptember 29-én.

Iőszáigazgatóság, Sztárfutog

A Teubner házban Kralja Aleksandra ucca 21. EGY ÜZLETIFELYISÉG, amelyben jelenleg a PÜNYIN MENETIÉGYIRODA van, f. é. november hó 1-ére KIADÓ.

Ugyanabban a házban a harmadik emeleten **EGY MODERN 4 SZOBÁS LAKÁS** az összes melékkel felszerelt, karafűtés, légszusz, villanyvilágítás, 2 WC-vel, f. é. **OKTOBER HÓ 1-ÉRE**

kiadó

Érdeklő: Telefon 20-03, 20-15,
vagy Trg Muzejine Zorke 5 sz. Teubner iroda

Teubner raktár fegyverekben, tüntényekben és sport felszerelésekben. Minden külföldi vacáspuska elgránqu gyártmányok nagy választékban. Vállalunk mindenféle fegyver javítást. Ha olcsón és jól akar vásárolni forduljon ismert régi csatlóknak.

S. Kocsanda

**Novisad
Kralja Petra 25.**

Telefon 28-14.

Villa ENZIAN
— BLED —
Kisórándú pensio a központi, csemerien költ helyi szállás árak. Kiváló magyar konyha. Nyitra október 1-12

A kraljevbrdi és kelebiai hegy és négy éves tenger, schlier
óbor
készletemet legolcsóbb áron kiárusítom. Nagy tételben is kapható.
NOJCSK GEZA
Szubotica 379

**APRÓ-
HIRDETÉSEK**

ugy hétköznap, mint vasárnap egy szó 1 dinár, NAGY BETŰS 2 dinár, a legkisebb apróhirdetés 10 dinár. Az apróhirdetések ára előre fizetendő. Állást keresők 50% kedvezményben részesülnek.

A KERETES HIRDETÉSEK alapára: hasáb-milliméterenként 0'80 dinár, a lap szövegrészében 2'50 dinár, a napi hírek között 3'— dinár

Eljegyzési, házassági, halálozási, orvosi és ügyvédi közlemények ára, a napi hírek között, egyszeri megjelésre 60 dinár.

Telefonon csak kivételes esetben veszünk fel hirdetéseket.

Jelleges leveleket, ajánlatokat stb csak akkor továbbítunk, ha feladójuk válaszbélyeget mellékel.

Vidéki kisebb hirdetési megbízásoknál kérjük a hirdetés árának előzetes beküldését akár készpénzben, akár postabélyegeken.

Reklamációkat csak értelemzavaró sajtóhibák esetén fogadunk el.

Hirdetéseket a vasárnapi számunkba szombaton délután 4 óráig, egyéb számunkba a közlés előtti napon esti 6 óráig veszünk fel.

ELADO olcsó áron bolti berendezés és egy rádió. Noviszád, Adamovics telep I. csoport 81. 3581

FIATALABB vaskereskedősegéd szerb-magyar-német nyelvismerettel felvétetik. — Csakis írásbeli ajánlatok. Ugyanott egy-két gyakoronok is felvétetik. Ivatovics és Kolarszki, Noviszád, Temerinszka 25 3582

D. R. T. motorkerékpár mellékkocsival jó állapotban olcsón eladó. Sulyok Dezső, Noviszád Postanszka ucca 14. 3583

TAPASZTASRA való föld eladó. Kamenicska novo naselje, Vojvoda Knicsanina ucca 7, tulajdonosnál. 3584

CSALÁDI HÁZ, 3 szoba, előszoba, fürdőszoba, mellékhelyiségekkel és nagy kerttel a nagylimánon kiadó. Érdeklődni lehet Noviszád, Zseljeznicska ucca 56 alatt. 3585

ELADO két háztelek a bulvaron, a főúton és több a bulvar közelében. Felvilágosítás Bosnyákovics és Radics ügyvédi irodában, Noviszád, Kralja Petra 19. 3586

KÜLÖNÁLLO modern magányos ház, két szoba, előszoba, fürdőszoba mellékhelyiségekkel kiadó. Érdeklődni Fruskagorszki put 1. a viaduktnál. 3587

FÜSZERÜZLET Noviszád legforgalmasabb uccájában eladó. Az üzletnek több mint husz pontosan fizető könyvvásárlója van. Üzlethelyiség havonta 500.— dinár. Cim a noviszádi kiadóban. 3602

KIFUTO felvétetik Kovács János fűszerkereskedőnél, Noviszád, Magyar ucca 60. szám. 3595

A szerkesztésért felel: **TOMAN SANDOR**
A kiadásért felel: **BLAZSEK FERENC**

HOTEL S CHLOSS BLED
Telefon 6.
teljes pensio szeptemberben 40 dinár. Kirándulóknek és turistáknak 26-30 dinár. — Kérjen prospektust.
Az igazgatóság

PENSIO ANDRETTO BLED
(Villa Nelly) Bécsi konyha. Folyóvíz. Kiválóan prospektus.
Interurban telefon: 74

KEVESET használt, új gumikkal ellátott félteher autót minden elfogadható árért eladnám. Kovarik Mihály Bacska Topola. 3490

KÉT SZOBA, konyha, speiz vízvezetékekkel kiadó. Noviszád, Uspenzszka 3. 3179

UJ HÁZ 3 szoba vízvezetékekkel a petrovaradimi iskolánál kiadó, esetleg eladó. Matka Lagina ul. 6. 3578

MINDENES aki főzni tud, jó bizonyítványokkal 15-ére kerestetik. Jó bánásmód. Noviszád, Uspenzszka 7. 3580

KERESLET
Cukrászleány azonnali belépésre kerestetik. — Dornstädter cukrászda. 3596

Munkán
a mai nehéz időkben leginkább némi szöveg felállításával szerezhet magának. Mindenkinél adnak munkát azáltal, hogy az előírt árut átveszik és szöveget íratnak, amit sok elismeréssel igazolhatnak. Irjon még ma digitális prospektust a következő címre: Domesa Pletarska Industrija, D. osztály, Jojep Kolis Maribor, Trubarjeva 2.

Kerékpárok
legjobb német márkák, alkateszek nagy választékban, kerékpárjavítás jutányosan. ARDILLA, Subotica, Strossmajerova ul. 16. 321

CUKRÁSZDA, amely legolcsóbb szórakozást nyújtja. Kötő sűtemények ára 1 és 1 1/2 dinár, a legnagyobb adag fagyalt ára 2 dinár. Izlelje meg és mindig fel fogja keresni SUBOTICAN, Vilsonova ul. 44. A fakultással szemben. 341

Legolcsóbb tűzifa
a la kemény kevert do rong, mely 100 kg-ként fűrészelve, házhoz szállítva 26.— dinárba kerül. Vagontételben mindennemű tűzifát bármely állomásra a legolcsóbb ár mellett szállítunk. Vujkovics telep, Szubotica. Telefon 6-69. 380

Nyelvmester
a szerb-horvát nyelv elsajátítására kéthetenként megjelenő folyóirat, a legújabb és legkönnyebb nyelvtanulási módszer. Bárki tanító nélkül játszva elsajátíthatja az államnyelvet. Előfizetési ára 1 évre 70, 1/2 évre 40 dinár. Megrendelhető **Univerzitas** könyvkereskedésnél, **Szubotican**. 376

Ha kitűnően tanult fordítást akar szerb-horvát-szlovén, magyar, német, olasz vagy francia nyelvre, forduljon a noviszádi fordító irodához, Iljic Yucetica ucca 4. II. em. balra, a Vörös Kereszt palotával szemben. Telefon: 29-83.

KÜLÖNFÉLE
Nagyságos Asszonyom!
Itt az alkalom, vegyen lustert, rádiót, gyorsforralót, villanyvasalót Krausz-nál, Noviszád Jevrejska ucca. 3470

Gyümölcsfákat
eredményesen csak ősszel ültessen. Október 15-ig beérkezett rendeléseknél 10% engedmény. Óriási választék facsémétekben. Kérjen árjegyzéket BEDNARZ kerékeszt, Sztara-Kanizsa. 3562

DOBOZOK postacsomagnak, ruhának, cipőnek, legolcsóbban és nagy választékban Barthaál, Zrinjska 17. sz. 4154

Raktárhelyiség kiadó Szubotican
30 négyzetméter területű ugyanolyan nagyságu padlással a tohorpályaudvarral szemben, Carinska ucca 17. azonnal olcsón kiadó. Bővebbet: Conen Vilmos. Telefon 12. 381

A legjobb reklám az elismerten jó konyha!
CVIJIN
éttermében Szubotican kitűnő ebéd 10.— dinár, vacsora 7.— dinár.

ELADO
Szép ház kerttel, a Schulz malomnál, Marija Petrović ucca 4. olcsón eladó. Érdeklődni Futoski put 22. üvegkereskedés. 3567

ÜZLETI PORTÁL 11 m hosszú, olcsón eladó. Klein Jenő, Novi Sad. 3566

Szubotican
a GRAND (National) étterem éjjel 12 óráig nyitva tart a Gleich církusz ittartózkodása alatt. Friss ételek. Vacsora étlap szerint kenyérral 7 dinár

Földeladás. Kucuran, a község közelében, a Pašičevo-sóvi országút között még 200 kat. hold Oberländer-féle szántóföld eladó. Közlebbi felvilágosítással szolgál Kramer Márton, Novivrbas, Kr. Petra ul. 50. 3461

MOZIGÉPPEJ, kismotor, réglér, lámpaház és rolnik eladók. Ára 3000.— dinár. Kovács Aleksander, Noviszád, Jevrejszka ul. 4. 3528

Ebédlőszőnyeg 275/185 méretű, állótűkőr, íróasztal, 2 karosszék rendkívül olcsón eladó. Jevrejszka 27. 3540

HÁZ Batori ucca 25 alatt eladó. Bővebbet ugyanott. 3555

Uj ház eladó és azonnal beköltözhető. Noviszád, Szlovacska ucca 72. 3588

Jókarban levő használt ablakok eladók. Halász, Noviszád, Nemacska 30. 3597

Trattner Kálmán
állatorvos, háni főtanácsos
Noviszád városának helyettes állatorvosa rendelésének: délelőtt 10-16 óráig és délután 16-18 óráig. Lakáscim: Laza Koszticsa ucca 30. 3589

Értesítés!
Értesítem a n. 6. községet, hogy a gallér tisztítást **egy és fél dinárra** szállítottam le. Kapmajer Rozália, Noviszád, Futaki ut 43, vasaló intézet. 2667

Egy forgalmas TRAFIK azonnal eladó. Cim a noviszádi kiadóban. 3594

Műhely és raktárhelyiségekkel álló ház 100 négyzetméter telekkel eladó. Noviszád, Musicka 1. 3497

FOGLALKOZÁS

Sérv-
és haskövetek. Füzőket, melltartókat, suspensoriumot mérték után készítik, gyermekeknek, felnőtteknek, nőknek, férfiaknak, operáltaknak orvosi rendeltet. Hívásra vidékre is elmegyek. Szalma János szabó, B. Topola. 3036

Több VIII-os gimnazista lakásért és reggeliért vállalta egy polgárista mint gimnazista fiut tanítani. Cim: Janusko Kenyeres Gizella, Labor palota. Subotica.

ALLAST KERES

Nyugdíjazott pénzügyigazgatósági főtisztviselő szerény fizetés mellett állást keres. Szerb, magyar és német nyelvben és gépírásban perfekt. Megkereséseket a kiadóba „Szerény fizetés” jellegre kérek.

Kényelmesen érzi magát és jól szórakozhat az újonnan átalakított szubotican

GRAND
(National)
kávéházban
Pontos kiszolgálás!
Szolid árak!

KIADO

ELEGÁNSAN bútorozott, különbejárta szoba, a város legszebb helyén, szeptember 15-re kiadó. Noviszád, Petra Zrinjskog 27. 3474

Két uccai szoba mellékhelyiségekkel kiadó. Noviszád, Jovana Aranjeva (volt Damjanich) 6. 3498

Különálló házban 5 szobás lakás Gyura Jakšics ucca 5. alatt, Jevrejszka ucca 4. alatt 4 szobás műhely vagy irodahelyiség egyenként vagy egyben ugyanott fizethelyiség azonnalra kiadó. Bővebbet Noviszád, Jevrejszka 4, a háztulajdonosnál 9-4 óráig. 3558

Kétszobás lakás teljes komforttal október 1-re kiadó. Noviszád, Zseljeznicska 32. 3559

Két szoba, konyha október 1-re kiadó. Noviszád Jevrejszka ul. 12. I. emelet. 3077

5-10 kapa szőlő
megvételre kerestetik. Cim a szubotican kiadóban.

A MI IRODALMUNK

A REGGELI ÚJSÁG IRODALMI MELLEKLETE - Szerkesztő: SZENTELEKY KORNEL

Egy karéj kenyér . . .

I

De mikor az édesanyja könnyes szemmel tette a kalapot sörteszerűen borzas hajára, mondván: „Isten áldjon meg, édes gyermekem“ és mikor látta, hogy az apja is, ez az apró, de mokányu vállas emberke, akít egész eddigi életében csak délben láthatott, akkor, amikor ebédelni jött haza a gyárból, mert reggel igen korán elment, este meg igen későn járt haza, mikor ez az erős ember is csak a földet leste, hogy elrejtse a könnyét, akkor a kis cingár legényke különösen mély meghatódást érzett...

Hát ei' kell menni! Ei! Ettől a simogató kezű asszonytól, ettől a Tóhár fájdalomtól, az anyjától! És ettől az erős, síró munkástól, aki a kenyeret hozta.

Mit mondjon nekik? Hát lehet ezeknek elég szépet mondani? Annak a két embernek, akik őt úgy szerették!

Menjünk, mondta az apja és felemelte a spárgával összekötött kis kosarat. Előre, Miklós!

Miklós feltörőkövő könnyei megállottak valahol a szíve peremén erre a szóra. Hiszen ez nem az elválás, a búcsú szava! Ez inkább találkozásra hívás. Megrázottan nézett apjára. Hiszen ő eddig nem ismerte ezt az embert, aki most hívja először — emberként szólva hozzá:

Menjünk, fiam!

A nagy, városvegi Bérház minden lakója kikísérte az állomásra.

A szegény emberek csodávarásával néztek a vézna kis emberkét, aki közülük, ebből a végtelenül szomorú fájdalomkaszárnyából indul el, ahova csak néha szokhatott be a kenyér, mert a legszigorúbb strázsa: a nyomor őrizte a kapukat; és most Miklós elmegy, hogy csillogó gyermekszemével lefégyverezze azt a rettenetes ellenséget, aki őket idő előtt a sirba taszítja. Olyan bátoran, olyan csodálatosnak látták indulását, hogy csak nagy, szívükből alig kiférő szökeket tudtak szólni hozzá, mert érezték, amit mondtak:

Milyen bátor és ó, biztosan nagy emberre leszi!

Mikor a vonat indulást jelzett, anyja, a gyöngye, halavány asszony elájult:

Miért viszed el, vonat, a fiamat? Mit ér a csillogó remény, ha nem ölhetem meg, ha évekig nem szoríthatom fájó szívemre! O, mennyit is kell egy anyának szenvedni!

A testvérei úgy sirtak, mint egy zenekar körülbelül annyian is voltak.

Csak az apja hallgatott. De mindig komoly, ölelő hűségű szemei mondtak valamit: Tudod-e, fiam, mi a kenyér? Látod-e az én éjjeleimet és nappalaimat a gyárban? Erzed-e, hogy az én és ezek szenvedéseiben milyen megrendítő a mindennapi falat íze? Az éteinket adjuk érte!

Az apja egy karéj kenyeret nyújtott fel a vonat ablakába.

Es Miklós szemei visszafeleltek: Mindig látni foglak, apám, benneteket. És meleg könnyel a szemében, röppenős könnyűséggel felemelte fejét a vonat ablakában...

Ekkor csodaszép dolog történt: az a szegény munkás ott — a sápadt, ájult anya mellett mosolygott!

Miklós kopott ruhájában és zsebében pont csak az utiköltséggel, ebben a pillanatban a világ leggazdagabb... érezte.

te. Az apja mosolygott... az ájult anya mellett akkor, amikor indulni kell! Így látta meg először az apja mosolyát. Ezt nagy, megrendítő dolog okozhatta!

— Fiam! — szakadt fel a mosoly erős szöve.

Miklós ajkához szorította a karéj kenyeret és megcsókolta...

Az apja most odaadta mindenét! Elbocsátotta őt a nagy indulásba egy karéj kenyérral és egy mosollyal. Odaadta az életét az életnek, embereiségét... A kenyeret és a mosolyát!

A vonat elfordult a hegy elé.

II

A tanítóképző egy inci-finci kis városkában volt. Mikor Miklós kiszállt a kis állomáson, megkérdezte a vasúti baktort, nagyobb urat nem mert megszólítani, hogy merre menjen a képzőbe?

A baktort végignézett rajta, egyet sem csejtett és egyet legyintott a kezébe szó nélkül. Miklós a legyintés irányába nézett és meglátott egy óriási épületet. Tehát az ott! A szíve mélyet, csodálatosat dobant: Vajjon mi vár rá ott?

A képző vasrácsos kerítésére, mielőtt bement volna, rápihentette forró, ámuló homlokát. A főbejárat előtt igen jól öltözött fiatal emberek állottak egy tanár körül.

Hogy kinevették, amikor esett szélü kalapjával, kopott ruhájában és spárgával átkötött kis utazókosarával, amit Jakab bácsi, az öreg hordár, ajánlott fel neki mély tisztelete jeléül, a bejáratnál megjelent.

Miklós szemére homály borult. Most érezte meg annak a képnék szivbemarkoló jelentőségét, amit akkor látott, mikor a vonat elindult. A fekete-bársony sulyosságú vonatfűst sorba letakarta a fájdalomkaszárnya lakóit. Csak az apja mosolya kelt birkokra a füsttel... És valami ellenállhatatlan erejű fényesség felkapta a füstöt és átdobta a vonat másik oldalára és a hegyoldalra a dus gerezdő szölk és mandulafák fölött felragyogott az apja mosolya, amint egy karéj kenyeret nyújt át utraválóul...

Es Miklós kenyeretosztó tiszta szóval szól a nevetők felé:

Fáy Miklós vagyok!

A fiatalbereké hirtelen elhallgattak.

En életet jöttem keresni!

Mindéz gyorsan történt. Megdöböntő erővel.

A tanár Miklósého zlépett:

On is tanítójelölt, ugy-e?

Igen, kérem — és a szeme könnyes lett.

A tanár átölelte Miklóst:

Életet keresni jött?

Az ölelés heve felnyitotta Miklós szíve fölött a zsebet, a karéj kenyér kilátszott.

A tanár hosszan nézett a kenyérré. És Miklós jól látta, hogy a tanár szemében a karéj kenyér barna, árva, fájó élete sugározni kezd és a fény betölti az intézet főbejáratját.

Az apám adta, mosolygott most már Miklós, aki a kenyeret hozta nekünk. Ő az én apám, aki a kenyeret adja! Az utra is adott belőle.

A tanár Miklós szemébe nézett igen komolyan:

Jöjjön barátom! — és ölelte egészen az igazgatói iroda küszöbéig.

Itt majd beiratkozik! És megölelte még egyszer. Igen melegen.

Miklós háromszor is meghajolt, a szíve úgy tele lett boldogsággal, sulyos, síró boldogsággal. Milyen különös dolgok történtek vele. Pedig még valami várt rá. A karéj kenyér titka.

III

Már jó ideje vártakozott az igazgató ajtaja előtt, de még korán volt a beiratkozásra.

Két fiatal ember közeledett feléje.

Miklós felfigyelt: milyen nyelven beszélnek? Neki, a szintiszta magyar vidékről jöttek különösen, de nem idegenül hangzott az a nyelv. Valamiről igen élénken beszélgettek és közben Miklóstra tekintettek. Miklósnak az egyik arc ismerősnek tetszett. Azé a fiué, akít társa Kollárnak nevezett. Ez a Kollár nagycsontu, hosszú legény volt. Nagy lendülettel, úgy látszott, igen a szívéből beszél. Erződött valami közeli, belső hév a szavaiból.

Miklós szokása szerint keresett egy szót, amivel kifejezze, megjelölje magának ezt a különös fiut. De nem talált megfelelő szót, mert a mozgékony, gunyos arc mögött valami meg nem nevezhető szomorúság volt. Az élet valamit már üzent neki, amit ő még nem érthet meg.

Kollár hirtelenül Miklós elé lépett és tetőtől-talpig végignézte. Miklós most ráismert erre az arcra: ez nevette ki őt legjobban, mikor bejött az intézetbe.

Haragszol? — kérdezte Kollár.

Miklós megröndülten nézett a gunyos arcba. Aztán különös nagy örömet érzett.

Nem haragszom... Hiszen... Hiszen te nem lehetsz rossz! — mondta, bimbózdó meleggel nézve Kollár elsulyosodó, meghajló fejét.

De az fölnevetett egy pillanat múlva élesen, keserűn. Majd gyorsan elfordult és társába karolva elsiettek.

Miklós a beiratkozás után egész nap egyedül, idegenül járkált az intézet ifjúsága között. Mindenkinek volt barátja, csak neki nem. Legtöbben észre se vették, mások meg újra kinevették. Miklósnak ilyenkor eszébe jutott Kollár arca és újra érezte azt a különös örömet, amit a Kollárral való beszélgetése okozott neki. És az egyedüllét nem fájt.

Vége este lett. A képző kisharangja a lefekvés idejét csengette. A fiuk sűrű rajokban tódultak a hálótermek felé. Napközben az intézet felügyelője kijelölte mindenki helyét a hálótermekben Miklós ágya mellett egy másik ágy állott a sorban még gazdátlanul. Csak az várt még a gazdájára. Végre az is megjelent.

Miklós szomszédja Kollár volt. Miklós szólanul lefeküdt. Gyors, otthonos biztonsággal. Kollár pillanatok alatt szintén ágyban volt.

A lámpát eloltották... Csend, sötétség honolt a teremben. Csak lent mélyen az emeletek alatt, pislákoltak a vasutvonal színes jelzőlámpái fel az állomásig. És a vonatok dübörögtek az éjtszakában...

Miklósnak ez volt az első éjtszakája idegenben. Haza gondolt, késő van már, odahaza is aludni készülnek. Fehér arcu anyja néha-néha riadtan ül fel ágyában, hogy betakarja gyermekeit. Szemében a takarónál melegebb nézés lopva esőkökat hint szét. O, milyen forró volt a szája. Az anyja még nem alszik. Valaki még nincs otthon. Az apa. A gyár éjjel-nappal dolgozik és ameddig csak lehet, kihuzza az időt. Akkordmunkát végez. Kevés a fizetés, sokat kell

dolgozni! Ha lehetne, tán haza se menne, csak dolgozna. Miért? Mi hajtja erre az emberfölötti munkára? És lelkében egyre nagyobbra nőtt az apja... Munkások között laktak, de azok közül egy sem hajszolta annyira a munkát, mint az ő apja. Különös dolgokról beszélgettek: szocializmusról. És sokszor inkább éheztek, de nem dolgoztak. Ilyenkor az anyja, mintha anyja lenne minden éhező gyermeknek — szétszította az otthonlevő kenyeret a fájdalomkaszárnya sápadt, apró kisi szenvedői között. Az ő apja mindig dolgozott és hallgatott. Hallgatott és dolgozott határtalan kitartással. Ebben a hallgatásban az apja erősebb és több volt, mint az összes többi munkások. Inkább meghalt volna, semhogy családjá éhezzen. Egy se volt olyan szent lázadó, mint ez a mindig hallgató bognár.

Es Miklós szívében felfakadt a bognár csodálatos hallgatása: a halálos szeretet... És a szájába tömte a párnáját, hogy ne hallják a sirását... Csak befelé zokogta a szöveget:

Apám, édes, édes jó apám!

IV

Ez így nem mehet! — mondta hirtelen Kollár és sulyos, csontos kezével meg rázta a sötétben Miklós vállát:

Te, miért sírsz?

Miklós nem felelt.

Nem tudsz aludni?

Nem, lihegte Miklós.

En sem tudok. Nem szeretem ezt a csöndet. Hogyan lehetne itt aludni? Mondd, miféle vagy, honnét jöttél?

Kollár szavaiban volt valami, ami szó lásra készítette Miklóst. Valami kimondhatatlan fájdalom. Megfelelt a kérdésre.

Mesélj valamit, könyörgött Kollár. Valami igen szépet. Olyan szépet, hogy sirni lehessen.

Miért akarsz sirni? — kérdezte Miklós elfulladtan.

Mert semmi sem olyan jó mint a sírás.

Miklós reszketett a fájdalomtól.

Látod, mondta Kollár, reggel, mikor bejöttél mindenki kinevetett. Aztán hirtelen bemutatkoztál, a hangod elcsuklott és mindnyájunkat megvert a könnyed. Olyan megrendítő volt a nézésed. Mondd el, miért sírtál? Mert az nagyon szép lehet!

Kollár nagy, barna szemei szinte világitottak a figyelemtől, úgy nézte Miklóst, amint az mesélt az egy karéj kenyérről és a mosolyról, ami megbirkózott az induló vonat nehéz, fekete füstjével, és fénybeborította a szőlők és mandulafák fölött a magas hegyoldalt.

O, de szép! O, de szép! — mondta döbönt lelkendezéssel. És mi nevéttünk, mikor te jöttél. Bocssáss meg! kérlek, bocssáss meg!

Miklós feltérdelt az ágyán, mintha imádkozna:

Talán most ért haza az apám — suttogta lehajtott fejjel.

Kollár átölelte mind a két karjával: Mától fogva édes, örök barátom vagy. Erted? Édes, örök barátom! Miklós ámuló, forró suttogással felelt:

Te is nekem.

Holnap én is mesélek neked, Miklós. Most hallgassunk. En holnap anyámról mesélek... Most hallgassunk... O, most ért haza az apád... Miklós nem válaszolt. Vad fájdalom hasított a szívébe. Anyja halavány, fájó arcát látta a sötétben őt, amint alvó gyermekeit nézi soha be nem tellő reszketésekkel. És az apja megállt a kis szoba közepén és mosolyog.

Lent egy vonat száguldott ismeretlen célok felé... Az intézet alatt megrengett a föld.

Miklós fölemelte kezét, hogy Kollár felé simogasson, de hirtelen visszahanyatlott a keze...

Kollár sirt.

Miklós elámulón hallgatott a sötét, tűzes függöny alatt. Igen sötét, mely éjszaka volt.

V

Másnap este, amint a hálóteremben el-

oltották a fényes, fehéren égő villanylámpát, Miklós mély várakozások fájó lázában várta, hogy Kollár mesélni kezdjen.

Mesélni egy anyáról, akit ő ugyan soha sem látott, de aki — úgy érezte — mégis ismerős neki. Anya csak egy féle lehet az egész világon, gondolta. És a sötét, városvégi bérház szegény anyáit látta. Elhasznált, sovány, vértelen asszonyokat, akik olyan szomorú titkokkal mosolyogtak, hogy csak szorongó bánatokkal lehetett őket nézni.

Milyen félelmes asszony — anya tragédiákat látott. Milyen lélekbefénylő költeményeket. Egyet különösen megjegyzett magának.

Az apa asztalos volt, ott dolgozott a gyárban, ahol az ő apja. Ennek az asztalosnak a felesége különösen gyöngye kis asszony volt. Olyan fehér, vértelen arcú, mint a fehér liliom. Sok gyermekük volt. Aprók. Az apa elitta a fizetését. Később ruhát, házi-félszerelést, mindent eladott, csakhogy szenvedélyének áldozhasson. Az anya türt és bár igen szenvedett, várt, hogy talán minden jóra fordul. Az apa azonban már teljesen lezüllött, nem dolgozott. Ekkor a kis beteges asszony mosással kereste meg a család kenyerét. Egy késő, nyári délutánon ismét részegen jött meg az asztalos és pénzt követelt a szegény asszonytól, aki azonban elutasította őt azzal, hogy kis, meglévő pénze esti kenyérré kell a gyermeknek. Az asztalos berohant a lakásba és egy nagy kést hozott ki. A bérházban csak gyerekek voltak otthon és egy-két félénk asszony. És az udvar megtellett gyereksírással és asszony-sikollyal.

Az asztalos fölemelte a kést...

Szerencsétlen, szólt a kifáradt, lihegő asszony, ne bánts. Ehen halnak a kis gyerekeink, ha megölsz!

Az ember szurt...

Az asszony a sebre sorította a kezét és mosolygott az apára:

Vigyázz! Meglátják a kicsikéink!

Az ember újra szurt...

Az asszony megingott.

Megöltél, hörögte. Ó, szegények... És bedőlött a mosóteknőbe. Drága piros vére összefolyt a piszkos mosólével.

Amikor az asszony elesett, vad, kétségbeesett zokogás rázta meg az udvart. Az egész nép összefutott, síró, zokogó gyermekek és sápadt, sikoltó asszonyok. A szegény mosónőt kiemelték a teknőből. Már örökre lezárta mindig ijedt, fáradt, lázas csillogásu szemét.

Kollár nem mozdult az ágyban. Miklós reszketett az emlékezés hatása alatt. A hold keskeny, ezüst sarlója szelíd, simogató lepellet vonta be az ágyakat. A fiatal, szinte gyermekarcok csodálatos szépségben pihentek a fehér vánkosokon. Olyan volt az egész, mint egy finom, végtelenül meleg ölelés: csak álmodjatok fiúk!... Tiétek az élet ereje, szépsége: az álom... az ifjúság!

Szent és tiszta adomány az ifjúság. Valahol csodás nap süt, amely sugarait szétoszorja nagy, adakozó örökös kedvvel, ami még éjjel is világit. Elküldi fényét a szelíd holdsugárral és körülveszi fiatal fejteketet a sejtés mélységes reszketésével: élet... álom...

Ekkor Kollár meghatott, megindult hangja szakította meg a csöndet:

Erzed-e Miklós?

Miklós Kollár szemébe nézett:

O, mi ez?

Kollár szeme csodálatosan nagyra nyitott:

Itt jár az élet!

Már mind a kettőn térdeltek... Az ablakokon át látszott az ezüst színű mezőn átfutó sárkány, ami, úgy látszott, egyenesen az égig vezet.

Miklós kimutatott a ragyogó mezőkre...

Nézd, a mezők fölemelkednek a felhők fölé, felettünk szállnak... O, milyen könnyű lett minden és mosolygott.

Te, mondta hirtelen Kollárnak, úgy érzem: szárnyam van!

Igen, mondta az öröm boldog csillanását Kollár, még én sem voltam ilyen boldog. Nézd, oda szeretnék menni! O, mondta

elámuló, csillogó szemében valami reszkető fájdalommal, látod?

Milyen szép, örvendett Miklós is, mint egy kert... Ott, a felhők felett!

Igen, ott...

Most, most, csodálkozott Miklós.

Ott, sikoltott Kollár, ott... és azon a nyelven kezdett beszélni, amelyet először halott az ajkairól Miklós... És most értette ezt a nyelvet...

A sinpár egyik oldalán mintha vérezne az ég. Kollár azt bámulta és beszélt zokogó, panaszkodó hangon.

Néha Miklós is szólt.

Nézd, az ut végén egy kis tisztás van!

Anyám! — kiáltott Kollár. Anyám!

Es a két fiúnak úgy tetszett, hogy a fehér tisztásról egy meleg nézésű asszony hajol feléjük, aki kitarja a karját. Kollár meg mintha a kitarított karokba temetkezne: sír...

Miklós hallgatta ezt a sírást... Ez a világosztalás zenéje volt. Megértette Kollár szavait, hogy a sírás: jó! Igen: a sírás jó... Az isten simogatása.

Hallod Miklós? Az anyám beszél velem... Azt kérdezi: mit csinálsz, kis fiam? Már a képezdébe járok!...

Milyen szép nagy lettél, fiam...

Ugy fáj a szívem anyám, amióta elmentél!

Hol a kis hugod?

Nézd, ott van anyám, a műhelyünk előtt. Onnan jól látni a temetőt... Téged var vissza.

Édes, kis gyermekeim... Ti ezt még nem értitek, hogy miért kellett eljännöm tőletek!

Kollár lehajtotta a fejét:

Néha olyan csodálatos érzéseim vannak, anyám! Új világok illatát érzem, ahol szebb és jobb az élet, ahol mindenkinek jó...

Látod, fiam és mintha megsimogatná fia könnyes arcát, ez a te utad, a tied, akinek az anyja elment... Szeretni mindenkit!

Te tanítottál rá anyám... Mikor fejem öledbe vontad és a hideg, havas, hosszú téli esteiken meséltél messzenéző szemekkel. Meséltél a hercegi uradalmi kovács kisfiáról, aki majd elindul üres tarisznyával, de hűség emberszívvvel, aki majd hamupogácsát eszik, de lelkében az ember bölcsőjét ringatja... Azt mondtad, csak az él: aki szeret!

A hold teljes fényvel beragyogott a hálóterem ablakán és Kollár csodákat látó szemével Miklós szemében kutatót:

Láttad?... Láttad, ahogy egyré följebb emelkedett? Egy ezüst felhő eltakarta!

Láttam, suttogta Miklós, idemosolygott...

Az ég már átlátszó, mély tisztav olt. A végtelenség derűje csillogott.

Es tudod, döbönt fel Kollár szava, mikor az anyám meghalt, a városba vitték iskolába. Kiadtak kosztba. Éjjel én aludtam az ágyban, nappal a pincérnő... Egyszer éjjel is itthon maradt...

Kollár a két kezét arcára csapta:

Ezt, ezt nem merem az anyámnak megmondani! Pedig már hányszor akartam! Megmondani neki, hogy azért én jó leszek!

O, én a pincérnő életében láttam meg, hogy másképpen élni milyen szép. Hogy van egy másik élet. Olyan, mint az anyámé, aki bölcsőt ringat, akinek a szeretete él!

O, milyen szerencsétlen a pincérnő!

Kollár szárnyasan előrehajolt, a karját kitarja s amint a csillagok fénye az arcára esett, egy kéz mintha letörölte volna homlokáról azt a sulyos, megnevezhetetlen üzenetet az életnek, amit Miklós az első találkozásánál nem értett meg...

Anyám, én megbocsátok a pincérnőnek! — suttogta.

Fiatal arcán elsimultak az árnyak, csak egy mély ragyogás öröme fénylett az arcán, mint mikor az anyjával beszélt.

Most is barátoddá fogadsz?

Miklós nem tudott azonnal szólni. Csak bámulta azt a fényes örömi arcot... Hirtelen mélyen megremegett. Megtalálta azt a szöveget, amelyet eddig hiába keresett, ami Kollárt jelenti: Olyan mint egy karéj kenyér: amihez csak a szenvedés vezet el.

Az élet lakozik benne!

Kristály István

Visszaemlékezéseim az orosz hadifogságból

— A sztáribecseji Népkör hadifogoly-estjén felolvasta a szerző —

Vége.

A tavasz első jelei, a vándormadarak százazreinek vonulása, esztendőről-esztendőre szinte tömegszennvedéllé dagasztotta a szökéseket. Valóságos rajokban hagyják faképnél a tábort a türelmetlenkedők, úgy hogy a napi „povjerkánál“ (számlálásnál) csak a legkőrmönfontabb taktikával sikerül távollétüket 4–5 napig leplezni, míg elég messze kerültek, vagy vissza nem hozzák őket a táborba.

A távoli keleti, uszuriparti Krasnaja Rječka tábor hadifoglyai az oroszok tudtával és segítségével az utolsó emberig megszöktek. Megvették egy egész vonatot, mozdonyostól együtt. Egészen a Volgáig jutottak el, ahol rájöttek a huncutságra és újra Szibériába szállították őket. Szegények mindenüket feladozták, de az áldozat úgy látszik kevés volt. Mellesleg megjegyzem: Krasnaja Rječkán papíron azonban a teljes tábori létszám szerepelt továbbra is, minden szükségletével, kiadásával egyetemben. Ilyen dolgok akkor bizony lehetségesek voltak, de minthogy mindennütt további áldozatokat követeltek, a szegény foglyok pénztára végre is kiürült.

A sok szerencsétlen, tragikus kimeneteli szökési kísérletből csak egyet emelek ki. Ezt is nem azért, mert különös részvétet akarok Önöktől, Kedves Hallgatóim, kívánni, nem is azért, mert földjeinkről, volt ezredtársainkról van szó, hanem mert szomorúságában, tragikus véletlenségében valóban meghatározó eset. Piros, Gerber és Helveg, három fiatal, szabadkai gyerekmber, akik voltak 20 évesek, nem bírták a japánok felügyelete alatti fogságot sem, ami pedig az orosz igazgatás alatt álló táborok éhez, valóban szivárvány foglyai oly irigyen áhítottak és szabadságra vágytak, haza akarták menni. Gondos előkészületek után megszöktek. Sikertől kívül kerültek a táboron, de nem soká örülhettek a szabadságnak, mert egy japán járőr elfogta őket. Sebaj, egy-két napi elzárás és újra meg lehet kísérteni. A parancsnok elé kerülnek, aki még csak nem is haragszik. Elvezeti őket arra a helyre ahol kimáztak, s mondja: hadd lám, hogy mászatok ki, csináljátok újra, hogy ezentúl jobban szemmel tarthassuk a helvet. A fiúk mit sem sejtettek, eljátszák a szökést. Alig vannak azonban derélig kívül a kerítésen, egyszerre sortűz dördül el, s a három fiatal fiú vére pirosra festi a fehér szibériai havat. A tábor felfülem, mindenki odaszalad, látják elszörnvedve mi történik. A Pirosban még van élet: hamar orvost! Mire az orvos eljön, a szegény Pirosba az összefutó foglyok szemelattára, közvetlen közlőre, a vonagló testhez szorított fegyverrel, még egyet beledurrant a japán or s a szerencsétlen kiszervet. A parancsnok pedig csak ennyit mond: sajnálatos tévedés, elfelejtettem az öröknek szólni, hogy nem valódi szökés, hanem csak játék. S ez a játék három hazavágyó fiatal, tetterős fiú életébe került akkor, mikor a fegyverek zaja már elhallelott és a zölde asztalok mellett már a békét készítették elő.

1920-at írunk. Tavaszodik. A hivatalos körök nem gördítenek többé akadályokat a hazautazás elé s akik elég tehetségesek és szerencsésnek, hogy akár hazulról kaptak pénzt, vagy szerencsés összeköttetések révén ott tudtak köleséni felhajtani, szórva-ványosan bár de mégis indulnak hazafelé. Vladivosztkon át, Ázsián körül a tengeren Ez a valóság a hazautazás lehetőségének tudata megzavart mélykassá teszi a tábort. Idegesség, türelmetlenség, izgalom az egész vonalon, melyet azonban a tömeges el-

szállításának még mindig bizonytalan, s újra és újra kitölt időpontja csak még növel. A táborból azelőtt kikivánczó és megszökött, vagy a táboron kívül foglalkozást talált hadifoglyok ezrével térnek vissza. Most látszik meg igazából, mily nagyon sokan hagyták faképnél a magas deszkakerítést. Sok gondot okoz ezek elhelyezése és főleg éllemezése, mert az oroszok bizony szűken mérik járandóságainkat s azokat sem pontosan. Milliókkal adósai a tábornak, a különféle hadifogoly-támogató missziók zsebei kezdenek kiürülni, a tábor népe pedig napról-napra nő, mert a hír eljut a nyugatibb táborokba is s az eddigi nyugati irányú vándorlás kezd vissza: kelet felé özönlöni, a nyugati táborok kiürülnek, s mi nem tudjuk, mit kezdjünk az áradó folyó módjára megnőtt létszámmal.

Jön a sok kommisszió, egymásnak adja a kulcsot a sok hazaszállítást előkészítő, — sajnos csak előkészítő, — puhatolódzó bizottság. A németek üstökön ragadják a dolgot, transzportálásuk rendszeresen megindul, sőt az osztrák és török bajtársak is indulnak, csak mi nem, — mert a hozzánk érkező kommisszióknak mindenük van, csak éppen pénzük és hajójuk hiányzik. A legnagyobb elkésztés vesz erőt a tömegem miatt a tehetetlenség miatt, — nem esoda, ha az egyik bizottság tagjait bizony megverik és kívül teszik a tábor kapuján, a másikat meg a kerítésen belül sem éreztetik. Így aztán mi vöröskeresztesek, jóléti bizottságok, az ő kívánságokra a táboron kívül, sokszor Vladivosztkban tárgyalunk velük és titokban dolgozunk. Minkünk csak annyit eredményeztünk, hogy a német és osztrák bajtársak hazaszállítását intező bizottságok addig is, míg a mi rendszeres evakuálásunk megkezdődik, elvesznek egy-egy hajóra 100–150 foglyot, részben fizetést, 40–50 ingyenesen. Az ingyeneseknek legény segítknek kell lenni, és csak rokkant lehet, de munkabíró is legyen, hogy a hajón hasznát vehessék. Nehéz feladatra, veszedelmes dologra vállalkoztunk. Annyi ezer emberből az első 40-et kiválasztani: hálátlan, emellett igen nehéz feladat. Egyik orvosi vizit a másikat éri, nem tudunk megállapodásra jutni. Sors nem dönthet, ki kell jelölni az első negyven szerencsétlen-szerencsét. Nekem is van egy jelöltem: kishegyési magyar, testileg, lelkileg rones, az elsőnek kellene lennie, úgy érzem, — 100.000 ember között is, de ellenvetik: nem bírja a munkát. Négyen-ötven is jelentkeznek, hogy felvétele esetén helyette is dolgoznak. Hiába minden, hiába kardoskodom, nem tudom behozni, 41 lesz a sorban. No talán ez is megoldás, hiszen két hét múlva megy a második német hajó. Az én szegény emberemnek azonban ez nem megoldás. Mikor kihirdetjük, ki az első negyven, bejön hozzám, alázatosan, fáradtan megköszöni amit érdekében tettem, én vigasztalom: Péter bácsi, két hét még, csak rövid két hét. A következő hajón első lesz. kitartás, kitartás Péter bácsi, ne veszítse el a fejét az utolsó napokban. Gondoljon arra, hogy otthon várják, az asszony, a gyerekek, a falu. Mintha meghallgatott volna. Szépen, csendben, szólanul megfordul, szinte kibötkli a jóléti irodából, szomorú fáradt léptekkel, s két óra múlva hozzák a hírt: felakasztotta magát a Péter bácsi. Ott találták egy vályog-száritóban. Már nem volt élet benne. Szegényt a reményvesztés, a honvágy, a végső kétségbeesés: a halálba kergette. Őszintén, szívem mélyéből megsíratam, ma is sokszor síratom, s arra gondolok, hogy ha talán erélyesebben állok melléje a sorrend megállapításánál, őt is hazahozhattuk volna. S halálának mégis örült va-

laki: az, aki különben csak a harmadik hajóval mehetett volna.

Ezek a hónapok voltak a legnehezebb próbakövei a türelemnek, kitartásnak. Hazahaza, ez a vágy új erővel korbácsol és gyötör ezer és ezer embert. Szórványosan sike rül néhány „Schwarzfahrer“-nek az utolsó pillanatban felszökni egy-egy induló hajóra, de mindez egy-egy csepp csak a tengerben, nem apasztja a mi számunkat.

Ebben a bizonytalanságban újabb fény-sugár: végre egy amerikai kommisszió látogat meg bennünket. Az örökké mosolygó Mister Thywissen, egy galamblelkű csikágói lelkész, az Amerikai Keresztény Ifjak Egyesületének a Y. M. C. A. kiküldöttjének, táborunk állandó istápolója és jövendőjének vezetésével eljön táborunkba Szmoliga Nándor kath. lelkész és Dr. Haller Kálmán orvos, — mindketten Kassáról Amerikába, szakadt magyarok és hozzák az amerikai magyarok üzenetét: hazaszállítsanak bennünket ők, karöltve a keresztény és zsidó ifjak egyesületével. A tábor ünnepélyesen, ünnepi díszben öltözve fogadja őket a hatalmas udvaron, mert az amerikaiaknak nagy a tekintélye. Soha sem jönnek üres kézzel, be nem váltott ígéretekkel. Szmoliga főtisztelendő ur szavai nagy vigasztalás mindannyiunknak. Megvan a pénz, folynak a tárgyalások a hajók bérletére vonatkozólag és szinte órára bemondja az első gőzös indulási idejét. Kitartást kér. Mi ezt ígérjük is, azonban izgalomunk szinte óráról-órára nő.

Az ilusztris vendégek tiszteletére „Szin-házunkban“ díszelőadást rendezünk. Látható örömmel és kíváncsisággal fogadják el a meghívást. Hogyne, hiszen még nem volt alkalmuk pleni színházat látni, amelyben a női szerepeket is férfiak játsszák. A János Vitéz van műsoron. A terem zsufulva, a telt házat jelentő 300 személy helyett talán 600 is szorong egymás hegyén-hátán. Május van. Az összes ablakok tárva-nyitva, de nem sokat használ, mert azok is tele vannak kíváncsi vendéggel. Az épület környéke feketélik a rengeteg embertől, mindenki ki akarja venni részét az ünnepből. A vendégek persze díszhelyen, elől. En is ott vagyok velük, kidukál ez a hely a jóléti — vöröskeresztes — és a hazaszállítást előkészítő-bizottságban betöltött állásomnál fogva nekem is. Az előadás megkezdődik, a zenekar, a színészek alaposan kitesznek magukért, remekül játszanak és gyönyörűen énekelnek. A fiúk a leány-szerepekből ma szinte teljes illúziót keltenek, a vendégek nem is akarják hinni, hogy fiúk azok a lányok.

Lesem a hatást, amit a darab az Amerikába szakadt két magyar emberre gyakorol. Már az első felvonás alföldi faluja kicsurrantja szemükből az első könnyecskéjét. Velünk éreznek-e csak, vagy őket is megkapta volna az Alföld, a Tisza vonzó, visszahívogató ereje?, ki tudja. Folyik az előadás. De ni, mind gyakrabban morzsolnak szét szemükből újabb és újabb könnyet, sőt mintha ragadós volna, a szomszédok is. Magam is könnyelábadt, fátyolos szemmel figyelem hol az amerikai magyarokat, hol a szomszédjaimat s úgy látom, úgy érzem, hogy a színészeket, nézőket, mint azon az első karácsonyi estén, — mind — mind, ismét hatalmába ejtette az a bizonyos hatalmas érzés, a honvágy, mert mikor a II. felvonásban felhangzik a tilinkó szava, — mikor Bagó elmondja, hogy otthon most érik a buza, virit a pipacs és a szarkaláb, s elkezdődik a dal, hogy: „Fecske madár száll-e száll elfele, de szívesen szállnék én veled... majd: „A furulyám jaj de szépen szól, — jaj de messze estem hazulról.“ Meglátom-e még a hazámat, szívbeli mátkámat...“ elementáris erővel tör ki mindannyiunkból a sírás, zokogás. Nem használ a zenekar fortisimója, tulharsogja a sírás, hangos zokogás, de most már az öröm, a megvigasztalódás, a biztos hazakerülés tudatának örömkönnyei, melyek lassan hatalmas örömmorba és a két jó amerikai magyar lelkes és meleg ünneplésébe folynak. A jó magyarok meg csak sírtak örömkömben, bánatukban. Ők voltak a sok sok bizottságok közül

az egyedüliek, akik valóban megértették bennünket, hiszen őket is messze sodorta sorsuk otthonuktól, hosszú évekre, talán örökre és őket is emésztette a honvágy. Ebben a megértésben, közös sorsban láttuk mi is bizonyosságát annak, hogy hamarosan hazakerülünk. S ők meghatottságukban nem magukra gondoltak, hanem reánk, s köszönetül újra, meg újra csak kitartásra buzdítottak bennünket.

Ez után az elő után valamennyire valóban megnyugodtunk, s kezdünk türelme-
sebben várakozni. A saját költségesek pedig szinte zsákszámmra viszik az örömhírt, a közeli hazajövetelt bejelentő leveleket.

En is írom haza a leveleket, jövök, jövök, várjatok. Csak a legutolsó hajóval jöhetek ugyan, mert a legfiatalabb foglyok közül való vagyok, de mert kötelességem a többiek elszállításának megszervezése körüli vállalt munkát is teljesítenem, nem engedni a bizottságban viselt állásom, hogy előre menjek. Két-három hónap már most se ide, se oda. Az első hajó szeptemberben indul, tél előtt tehát valamennyien otthon leszünk.

Egy napon híre megy, hogy augusztus 2-án indul egy jugoszláv hajó, mely magával visz mindenkit, aki az új Jugoszlávia területéről való és jelentkezik. Jelentkezni? Nehéz kérdés, nagy dilemma; jobb volna, ha erővel vinnének, de erőszak nincs. Hatvannyolcan vagyunk bácskaiak, bánátiak a táborban. Mit csináljunk, jönnek hozzám tanácsért. Határozni kell, mert már július 28-a van és 30-ig perjava rjcskai gyűjtőhelyen kell lennie, aki menni akar. A véletlenben váratlan segítőtárs akad. Aznap dolgom van Vladivosztokban. Majd benézek a Magyar bizottsághoz, amelynek tagjai Del Adami kapitány és Dr. Kovács ezredes-orvos. Egyéb, folyóügyek elintézése közben csak úgy mellé kesen megemlítem nekik a dolgot és elárulom társaim határozatlanságát, — mert hogy én nem szándékoztam a hazautazásnak ezt az útját választani. Azt hittem megesszünk mérgekben. Hogy lehet ilyen dolgokban határozatlanságot tanusítani. Mindenki a lehető legelső alkalmat ragadja meg, menjen haza, ha viszik. Hogyan, kivel, mi módon, mindegy. Írásban kértem ezt tőle és vittem a hírt a 67 magyarnak szomorú szívvel, mert úgy éreztem, nekem maradnom kell, azt hittem engem nem tud más pótolni a helyemen. Az írásnak hittek a fiúk s oly gyorsan, ahogy csak lehetett, pakkoltak. Én meg csak néztem, könnybelábadt szemmel, sírásra torzult arccal szemlélttem szorgoskodásukat. Már bejöttek a táborba a kocsik, a fiúk már felrakták poggyászaikat, már sorba is álltak, hogy induljanak, ki a szabadságba, s én még mindig küzdöttem, haboztam. Méty szomorúság töltött el, de örültem is, hogy a tábor megint megfogyatkozik. Készen tartottam a levelet is, amit hazairtam, hogy várjanak, odamentem a fiúkhoz, hogy valamelyikre rábizzam, hogy tőlük elkészönjenek, de amint a kis csapat az első lépést tette, hogy örökre itthagya annyi szomorúság, szenvedés tanyáját, nem tudtam többé uralkodni magamon, megállítottam a menetet, nagy hirtelen összeszedtem a kezembe akadó legszükségesebb holmijaimat, felhajítottam a kocsira, hivatalos dolgaimat átadtam osztrák társamnak, bejelenttem távozásomat a bizottsági elnöknek, s beálltam a sorba 68-nak, otthagya az önként vállalt feladatot végeztelenül, — mert én is gyengének bizonyultam, mert engem is legyőzött a gyenge ember hatalmas érzése: a honvágy!

Sztáribecsej, 931. IV. 27.

Zelenay Miklós

Becsüld meg íródat,

önmagadat becsüld meg bennük

FIGYELŐ

Új rádiócsodák

Azzal mindannyian tisztában vagyunk, hogy a rádió az új lehetőségek napsugaras hajnalát tárta fel az emberiség előtt. Szinte naponta olvashatunk utópista ízű közleményeket, melyek a rádió fejlődési lehetőségeit tárgyalják több-kevesebb fantáziával.

Jelen sorainkban azokról az eredményekről szeretnék beszámolni, melyeket a rádió már eddig is produkált, s melyek jórésze még nem igen ismert a nagyközönség körében.

Az oceánjáró nagy hajók már évek óta naponta megjelenő újságot adnak ki, melynek híreit rádiotelegrammok útján kapják a szárazföldről. Az ilyen újságoknak a hajón való előállítását meglehetősen körülményes. A kapott rádiótávíratokat le kell másolni, szedni, nyomni, épen úgy, mint egy normális újság előállításánál. Az új eljárás szerint nem híreket, hanem egész oldalakat, közleményekkel és képekkel adnak le a szárazföldről, természetesen a drótnélküli képtávíratozás segítségével. Az ilyen újságoldalakat azután egyszerűen fotografikus uton sokszorosítják a hajón. A kis példányszámra való tekintettel ez sokkal egyszerűbb, jobban kifizetődő s gyorsabb módja a tengerjárók hírszolgálatának.

Egynéhány nagyobb tengerjáró hajó már évek óta bevezette a rádió útján lehetővé tett börzekötéseket, melyeket a hajón levő vevő- és adóberendezésekkel bonyolítanak le. A hajóról jövő rádióforgalom lebonyolítására mindinkább nagyobb szerep jut a rövid hullámoknak. Ezer-ezerkétszáz kilométernyi távolságra a közönséges hullámhosszal adott telefonközlemények elég jól átvihetők, míg a távolabba szülő hírek továbbítására a rövidhullámok alkalmasabbak, tekintve azoknak jobb terjedési hatókörét.

Az otthon rádiójának tanulmányozása is folytonos gondja a rádiótechnikának. A mai modern készülékek úgy hangerő, mint távhatás, szelektivitás és hangkvalitás tekintetében már nem sok kívánivalót hagynak hátra. Az idevágó ujitások s részletbeli változtatásokat csak nagyon finom gyakorlati fül veszi észre.

A legtöbb idevonatkozó ujitás a gramofonnal kapcsolatban lehet várn. Már ismert mindenki előtt a gramofonlemeznek a rádióerősítőn keresztüli reprodukálása, mely majdnem az élő zene illúzióját adja. Újabb kísérletek folynak házi felvevőkészülékekkel, ugyancsak a rádióerősítővel kapcsolatban, hogy mindenki megörökíthesse a neki kedves hangot vagy szóbeli eseményt. Különösen érdekes rádió-előadások ilyenén való megörökítése is jó gondolat.

Egy másik, kizsöbön álló ujitás a hangszínezet szabályozásának lehetősége. Ez eddig teljesen hiányzott. A változó akusztikai feltételek megkívánják a készülék, helyesebben a hangszóró ilyenirányú beállíthatóságát. Azonkívül más színezetet igényel egy szimfonikus koncert, mint a kamarazene. Megint más színezet kell a beszédhez vagy színelőadásokhoz. Egyik helyen a mély vibráló hangszin, másik helyen a könnyű, világosabb akusztikai hatásra van szükség.

Egy további ujitás lesz a rádióújság. Amint a hajókra, úgy az egyes háztartásokba is teljes újságoldalakat fog fotografálni a rádió. Este pl. mikor a család aludni tér, a készüléklet újság fotográfiára állítja. A behelyezett pár iv papiros reggelig készen várja az olvasót, mely így mindentív időben egyszerre érkezik. Az egész nyomdatechnika átalakulását, s az újságoknak lihetetlen gyorsan terjedő módját van hivatva e találmány megvalósítani.

A fotocellát is a rádióipar termelte ki. Ezzel dolgozik ma minden hangosmozi, s a nagyközönség széles rétegeiben is ismeretes. A fotocella ipari alkalmazása is igen széleskörű. Újabb ezzel válogatják ki pl. dohánygyárakban az egyforma színű szivarokat s dohányfajtákat. A gramofontügváltásnál ezzel határozzák meg az egyes tük pontos finom hegyeit, mely eddig fáradságos uton nagyítókon keresztül szabad szemmel történt. Festégyárak a pontosan egyforma színek keverését könnyen elintézik. Festégyáraknak az ugyanolyan színű kelme előállításánál ma már nélkülözhetetlen.

Az orvostudományban is szenzációs és széleskörű az alkalmazása a rádiónak, vagy abból eredő találmányoknak. A szívzörejek, a tüdőzörejek pon-

tos meghatározása ma majdnem kizárólag e célra szerkesztett erősítővel történik olyan pontossággal amiről azelőtt álmolni sem lehetett.

A sebészeten is alkalmazzák újabban. Operációknál közönséges kés helyett rádiókéssel vág az orvos. Egy acéldarabba magas rezgésű elektromos áramot vezetnek, melyet ha a paciensehez érintenek egy áramkör zárul. Ahol az acéldarab a testet éri, ott az magától szétnyílik, mintha kés vágta volna fel. S ami a legérdekesebb az ilyen operáció alatt nincs vérzés. A nagyfrekvenciás áram minden véredényt zár. Az ilyenmódon végrehajtott operáció minden vérvesztéséget kizár. S hogy sterilitás szempontjából mit jelent az ilyen operáció azt mindenki elképzelheti.

A finom, precíziós mérőműszerek terén valószínű forradalmat csinált a rádió. Az ilyenmódon készült műszerek érzékenysége minden emberi képzeletet felülmúl. Mert a fű vagy egyéb növény növést megmérni s számokban kifejezve megadni a durvább mérési lehetőségek közé tartozik. Csak egy-két példával világítunk rá mi mindent tud megmérni ma az ember.

Egy két és fél centiméter vastag vasrudra rászáll egy légy s a fizikus számokban kifejezve, meg tudja mondani, mennyit hajlott ki a vasrud a légy súlya alatt!

Vastag betonfalnak rekitámaszkodik egy ember. Ki lehet mutatni, mennyit hajlik ki a fal a ráható parányi erő folytán!

Fáradtságos ásatások útján határozták meg régebben valamely terület nemesfém tartalmát. Ma a rádión alapuló készülék végzi ezt minden fáradtságos költséges munka nélkül és jóval biztosabban.

A repülőtechnikában is megbecsülhetetlen szolgáltatást teljesít a rádió, s biztonságos légi járatok megindítása enélkül el sem volna képzelhető.

A rádióval irányított hajó, autó vagy repülőgép mindenki előtt ismeretes.

Vég nélkül lehetne folytatni a rádióval kapcsolatos már ma létező csodálatos készülékek ismeretét, mely majdnem naponta újakkal szaporodik. Az elkövetkező öt év olyan újabb eredményeket hozhat, mely a legszertelenebb fantáziát is megszegegyenti...

Darvas Gábor

ÜZENETEK

Az utolsó pillanat. Határozott elbeszélőkészsége van, de izgalmas témájából hiányzik a mélység. Történetet kapunk, csupasz történetet, mely inkább újságbeszámolóra emlékeztet, mint novellára. Alakjai lapos árnyékok lélek és testiesség nélkül. A jó novellában nem az izgalmas történet a fontos, hanem a szereplők meleg életessége és lelki rajza. Szeretnők, ha más témával kísérletezne és több gondot fordítana a belső eseményekre, ha kissé elemelné szereplőinek lelki változásait.

H. J. Milyen eszményei vannak a mai kornak? Nehéz erre a kérdésre kurtán és pontosan válaszolni. Ellenben, ha németül olvasni szokott, ajánljuk Theophil Spoerri könyvét „Die Götter des Abendlandes.“ — Spoerri szerint a nyugati világ istenei közé sorolható: a logos, az eros, a szellem, a szépség, a vér, az ösztön, a gép, a tömeg és legújabbban a nacionalizmus. Ha talán nem is fogja mindenki Spoerri professzor véleményét osztani, mindenesetre érdekes és tanulságos olvasmány lesz ez a könyv, mely kérdéseire is megfelelő feleletet adhat.

Pár szó magamnak. Nehezen, szögletesen, ügyetlenül vetíti ki mondanivalóját, nem érezzük élményét, mondanivalójának közvetlenségét. Kénei zavarosak s nem emelkednek tiszta, mély szimbólumokká. Novellája azonban kedves, finom, ügyesen megírt történet, mely okvetlenül közlésre kerül.

Vándor fiad utra kelve... Egy emléket sugnak. Egy bus dalra kezdtem. Nagyon kezdetleges, dőgős versikék, melyek jóformán semmit sem mondanak. Szófüzései, hasonlatai unottak, kopottak, gondolatai a népdalok egyszerűségét utánozzák azoknak üdesége és szépsége nélkül.

Csillaghullás van. Verséből hiányzik az ökonómia, tulságosan részletező, szereti képeit halmozni, ha mindjárt ezek a képek érdekesek, színesek, végeredményben mégis fárasztók. Jelzői sokszor megkapóak, néha azonban bántóan bizarrak. Pld. „bitang ég“, „cudar csillagok“ stb.

Egy szál viola. Témája kedves, de feldolgozása szürke, szegényes és bármennyire is kurtá, mégis unalmas. Több színnel, elevenséggel, szélesebb ecsetvonásokkal kellett volna ezt a témát kifejteni és szétbontani.

Dezső bácsi postája

Hugycz Mariska. Nem irhatsz oly hosszú levelet, melyet én szeretettel és türelemmel, elejétől végig el ne olvasnék. Utolsó előtti leveled, a mostanival egyidőben érkezett el hozzám, nyilván benne felejtődött a zsebedben, vagy azéban, akit a levél hozzájuttatásával bíztal meg. Leveledben két érdekes dolgot említettél, melyekre további felvilágosításokat kérek tőled. Azt írod, hogy rizzsel bevettél földön jártál a bátyáddal. Nagyon érdekelné, hogy merre vannak erre felé rizsföldek és milyen volt a termés? Magyarországon Szeged környékén látam rizsföldeket, de arról nem tudok, hogy Jugoszláviában is kísérleteznek rizstermeléssel. Arról is irsz továbbá a leveledben, hogy dédanyád 102 esztendő. Ird meg, hogy rokonaid közül többen is voltak-e hosszú életűek? A tapasztalat ugyanis azt mutatja, hogy a hosszú élet átöröklődik a legtöbb családban. Dédanyádnak igazán van, hogy a szófogadás és engedelmesség is egyik feltétele a hosszú életnek. A szófogadást és engedelmességet a felnőtt korban „munkának” nevezzük és a tudósok már rég megállapították, hogy a munka az élet legjobban fenntartója. A tunya és henyélő emberek rendszerint rövid életűek nyilván azért, mert nem is érdemlik meg, hogy sokáig éljenek. Minthogy te hosszúéletű családtag származol, azonkívül szorgalmas kislány vagy és én sem töltöm munkátlanul a napjaimat remélem, hogy mi is eléldegeltél legalább 100 esztendőig, vagy esetleg még annál is tovább. Remélem bele egyezel?

Wengrin Agi. Több ízben megírtam már, hogy az életkor nem lehet akadály a munkának, hogy valaki a Tünderországot olvas. Magad fajtja negyedik polgárista kislány pedig egyáltalán nem tekintheti magát „örög”-nek a Tünderországot olvasására. Ezzel kapcsolatban elárulok itt egy megtörtént kedves dolgot. Jó néhány hónappal ezelőtt levelet kaptam vidékről, Dezső bácsi névre. Rejtvényt megfejtések voltak benne. Mint hogy a beküldő ezúttal először küldött levelet, a „Dezső bácsi postájában” szokás szerint üdvözöltem, mint a Tünderországot olvasóját. Azután is érkezett tőle megfejtés, nemrég pedig egy hosszú levél. Ebben a levélben a Tünderországot „kis” olvasója bevallja, hogy ő bizony már 50 esztendőös bácsi, aki — mint írja — talán nagyapja lehet azoknak a gyerekeknek, kiknek nevét az övével együtt közlöm vasárnaponként a Tünderországon. Ugy történt a dolog, hogy egy vasárnap megvette a Reggeli Ujságot

és meglátta benne a rejtvényeket. Nem vette észre, hogy az ujság gyermekrovatát olvassa, csak a rejtvényeket nézte azt hitte, hogy a felnőtteknek nézte azt hitte, bácsi” címet, azt hitte erre a névre kell címezni a megfejtéseket, hát be is küldte. A következő vasárnap azután nagy meglepetéssel látta, hogy felvették a Tünderországot „kis olvasói” közé. Mosolygott a dologon, de azt tréfából továbbra is szorgalmasan elküldte a megfejtést. Nehogy azonban elnyerje a gyerekek elől a jutalmat, most megírta, hogy ő bizony nem „kis katoná”, hanem öreg obsitos. De azért továbbra is állandóan olvassa a Tünderországot, mert nagyon megszerette. Ezek után, hát negyedik polgárista létedre, te is egész nyugodtan olvashatod a kis ujságot, sőt fellépésedre is számíthatok, a legközelebbi mesedélutánon.

Zsigrai Mariska. Remélem elmúlt a torokfiájasod. Ha nem tévedek tegnap az iskolából hazatérő gyerekek között láttalak, sőt elég hangos voltál. A rejtvénytörvézethez küldd el a megfejtést is.

Puskás Erzsike Régi katonája vagy te a Tünderországnak, miért jelentkezel hát újra? Ha ti talán el is feledkeztek a Tünderországról, én nem feledem azoknak a gyerekeknek a nevét, akik egyszer levelet küldtek a Tünderországnak.

Fischer József. Rajzos rejtvényt nem közölhetünk, technikai okokból. Versed és rejtvényed azonban sorra kerül.

Brucker Béla és Lidike. Végre-válára megszólaltatok. Icu vigan, egészségben töltötte a szünidőt, de állandóan várt benneket, hogy mikor jöttök. Tudsz-e már fényképezni, hány láda lemezt rontottál el eddig? Mert anélkül bizony nem megy a dolog. Icu csókolat benneteket és azt üzeni, hogy ő most fiu lett, mert a borbély bácsi kopaszra nyírta.

Szviderczki Béla. Közlöm veled, hogy a legközelebbi mesedélutánon szerepelni fogsz, hegedűszóval. Gyakorolj tehát szorgalmasan, mert ha nem, úgy mi hegedűlünk el a te nótádat, de abban azután nem lesz köszönet.

Hacker Laci, Martuncics Gricco, Reich Frédi, Török Pál, Baumenstein Zoltán. Szeretettel köszöntlek benneteket a Tünderországi táborában. Aki közületek eddig elmulasztotta írja meg pontos címét és, hogy hány esztendőös.

Noviszád, 1932. szeptember 11.

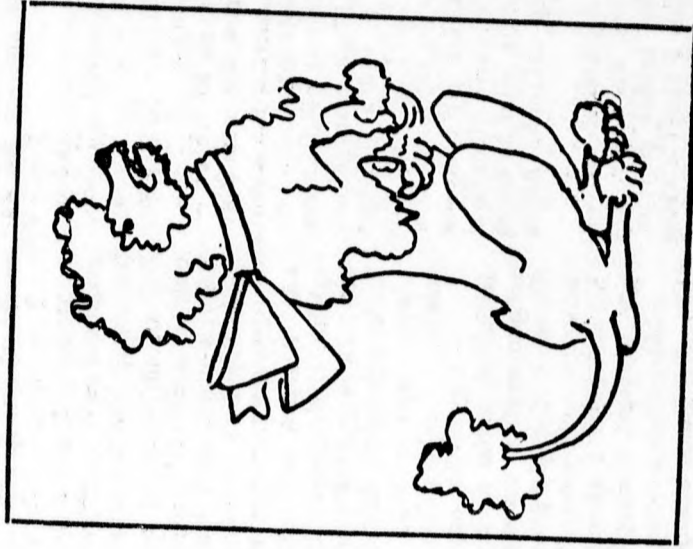
A Reggeli Ujság vasárnapi ingyen melléklete. — Szerkesztő: Dezső Bácsi

Szolgál a Bodri

Írta: Dezső bácsi

Im, kétlábbon állok,
Néktek így szolgállok.
Mert a Bodri okos kutya,
Hogy mit szerettek, jól tudja.

Fessetek ki szépen,
Jó legyek a képen.
Munkátokat várva-várom,
Mert így állni — fáj a lábom...

Fessétek ki Bodrit
Izléstek szerini.
A lestményt azután
küldjétek el a Tünderországi szerkesztőségébe.

Aki a legszebb festményt küldi be, a noviszádi Union cukorkaüzlet csokoládéját nyeri

A lestopályázat szobolcái nyertesé a szobolcál Ruffi cukorkaüzlet csokoládéját kapja.

A beküldő neve és címe:

A RIGÓ

Próslik a cseresznye,
Valaki megcsipkedte,
Megg a gazda pannaszra,
A biró csak hallgatja,
Miert lennék a biró?
Meggimhózik a rabló,
Akar felüti, akár más,
Tömödbe jut a hibás.
Miert gondolsz, ki tehetted?
Gazda mérges: — Trillió!
A rigó! A rigó!
Biró fejét vakarja:
— Adta huncut madara!
Maggas a fa teteje...
Miert csinálják hát veled?
Utána nem mászatok,
Egy kis kár nem nagy dolog...
Gazda szegény mit tehet?
Kétrallottan emelhet.
Amte bezzeg a rigó:
Mihó! Trillió!
Okos ember a biró!

A FOGORVOS SZERCSEJE

Bizony szegény Jakab mester, a fogorvos, nagyon nincstelén ember volt. Nem keresett egy huncut vasat sem, mert a falucs kéban, ahol élt, mindenkinél olyan jó fogorvos volt, hogy akár a vasat si elharaphattai!
Mármost aztán mit csináljon egy fogorvos az olyan faluban, ahol csupa jófogú ember él? Ugye nem tehet mást, mint-hogy felkereskedik és keres egy olyan falut, ahol sok a fogfájós ember.
Jakab mester talált is egy olyan falut, csak-hogy hiába tette ki a ház oldalára a táblát, hogy: „Fogorvos”, senki sem vették be hozzá. Nem ismerték meg a tudományát, egy mindenki csak a régi fogorvoshoz ment.
Jakab mester ismét összesomogolama nyójt és másféle ment szerencsét próbálni. Amint az uton haladt, nagy jajtást hall. Odanéz és mit lát? Uramfia, egy hatalmas sárkány kímlódik a barlangja előtt. Fel volt könye a képe, mert a foga fajt. No, ze kapóra jött Jakab mesternék:
— Tiszelt Sárkány ur! Én nagyon ki-huzom a fogadat, csak tisztejled meg fogorvosi műtermem.
A sárkány kárommel ráállt és Jakab mesterrel együtt ment be a faluba. Az emberék persze csodájára jáltak ennek a fogfuzásnak és most már mindenki övele huzattak a fogát.
Megg is gazdagodott Jakab mester, de hiánis is volt a sárkányának: ezáltal is min-nyug nyugen huzott neki fogat. Megg za ép fogait is kihuzta.

Színházasdi.

Nagy, terebélyes epertá anyakában az udvar végében egy csomó gyerek állott. Fink, lányok vegyesen. Szőke Pisti fejébe nyomott egy pirospapírszéköt, ijesztf buzogányt vett a kezébe, felugrott egy székre és elkiáltotta magát:
— Tiszelt közönség! Itt most olyan móka lesz, amilyet még a világ men látott. Jól nyissatok ki a fülteket és a szemeket. A színházi előadás most kezdődik és a belpolitikai egy lnykás megvívó. Akinek nincs mogorója az hazamehet. Utóhely nincs, mert anyuka nem engedti a szobából a székeket kihozni, de azért ez nem nagy szerencsétlenség, mert aki akar za a földre is leülhet. Aki pedig nem szeret a földön ülni, az állhat. Az előadás egy perc múlva kezdődik és aki mukanni men, azt kivezejtük. Tehát első szám: Káposztás Jancsi és Vitéz Manci fityilíművészek fellepte.

A gyerekek letelpekedek a földre és Szőke Pisti jelt adott. Erre egy farakás mögött előjöttek a művészek. Mindketen a székre akartak felkapaszkodni, de nem fettek el rajta, így hát bizony csak a földön maradtak. Jancsinak fitya fitya-lője volt, Mancinak gem nádtütyölője. Rákzedtek, hogy: Csinom Palkó, Csinom Jankó, csontos karabélyom szép sejtmes lödngom, dali pár piztoljóm.
Most Banna Péterke közbekiáltott:
— Csinom Palkót mindenki tudja. Ne azt fityüljétek!
— Hát akkor mit fityüljenek? — merge-lődött Szőke Pisti.
— Azt hogy: „Gróf Teletki Jankó, Jankó, Jankó, elfogyott a bankó, bankó, bankó.”
Hát lett erre nagy zeneboma. Káposztás Jancsi Jankó letére nem akarta Teletki Jankót fityulni és tovább huzta a Csinom Palkót, de Vitéz Manci meg rágyújtott a Teletki Jankóra. A nagy lármarra a szomszédok kiáltott egy borzas csiz-madia inas:
— Megálljatok csak! Majd adok né nektek fityulást, csak el ne hallgassatok!

Erre ezian Szőke Pisti egyet sulinlott és a két fityuló művész belehujt egy üres ládába.
— Most pedig Hajnal Piskóta küsszony ké-velkezik.
Piskóta első elemista, jicisi lány, kezében egy szál piros rózsát tartva, felmászott a székre és elszavalta a törpe királylányról szóló versikét. Mikor végére ért a versnek, melyben a dalás királyfi oldalhoz vezető törpeország királykisasszonyát, Piskóta meghajolt, leugrott a székről és csókot dobott a közönség felé. A gyerekek nagyon meg voltak elégedve és pirospapírszéköt tenyerüket. Szőke Pisti most szigoron inpett és kijött a porondra. Palkos Mian sé Sebes Ferkó, a közönség kedvencei. Mikor meglátták őket hangos rivalgásba tnytek ki.
— Tiszelt közönség, — kiabált közbe Szőke Pista — csöndet kérek, mert Palkos Mian és

Sebes Ferkó urak itt most egy perc múlva bir-közö versenyt rendeznek.
És csuknyan. A két erős finoska nekirugaszko-dott és azon igyekeztek, hogy ki tudja a mialkalt hamarrabb a földhöz vágni. A közönség roppant izgatott volt és kézzel, lábbal segített volna, hol Miannak, hol Ferkonak. Pedig erre nem volt szük-seg, mert a két birkozó bajnok nem birt egymással. Már mindketen nagyon fáradtak voltak, mikor Hektor a nagy fekete kutya, ott a kamara ár-nyekában felebredt álmából. Nézte, nézte a bir-közó gyermekeket egyideig, akkor azután felállt, szép nyugodtan odament és megfogta a Mian nad-rágját. Nem si erőlködött és szép könnyelmösen elhuzta Ferkótól. Mikor pedig Ferkó ráakart Mi-cura rohanni, akkor Hektor elengedte Miant és réugrott Ferkóra.
Pisti mérges lett.
— Nem mégy innen Hektor! Nézz meg az ember! Mit aratkozol te a mi színházasdi játé-kunkba? — Felémelte a karját.
— Látnod ezt a buzogányt? Mindjárt agyon-szavlatki!

Azt nem lehet tudni, hogy Hektor megértette-e amit Szőke Pisti beszélt, de annyi tény, hogy nem jédt meg. Fogta magát, felugrott és ugatni kez-dett. Én azt hiszem, hogy ezt ugatta:
— Ham, ham, ham, micsoda dolog ez? Ilyen színházat né is tudok játszani pedig jakolaba sem jártam. Most pedig én állok a színpadon és ha ez nem tetszik nektek, nagyon esajnálom. Akár haza is mehettek, mert én most már itt maradtok és egész estig ugatni fogok. Ham, ham, ham.
A gyerekek elszonyolódtak. Szőke Pisti ha-velyébe dugta a karját és megszólat:
— Tiszelt közönség! Most soronkövül a Hek-tor kutya lépett fel és úgy látszik gyoh estig akar a színpadon ugatni. Elkérgetni nem lehet, mert ő az erősebb és megmarap. Tehát mindenki men-jen haza, mert az előadásunknak vége.

Foxi levele a gyerekekhez

Kedves gyerekek!
No én ugyan jól megjártam! Bizony okosabb volna, ha nem is említeném, s a helyett most ennyi gyerekeknek megírom, hogy im történt velem! De mert mulatságosnak tartom a dolgot és mert azt akarom, hogy ti is gvéssétek, hát mégis csak elmondom! Le szépen megkérlek, valahogy ki ne neves-szék! Mert ha a dolgon nevétek, annak örülök, ed ha mártia engem kinevetitek, azt bizony nagyon röstelném!
Legnap egy papírzacsoköt találtam az udvarom. Egészen bizonyos, hogy valaki el-vezelette. Megnéztem mi van benne? Hát pomplás kalácsok voltak. És bárha bucsyó

meg csontbarát vagyok, azért a kalácsot se vevem meg épen. Szó ami szó, neki fogtam az evésnek. A baj csak az volt, hogy holmi lekváros tortácskák is voltak a sütemény között. A lekvárt csak akkor szeretem lát-ni, mikor a kis gazdám eszi, s ezért lábam-mal félrelöktem a lekváros tortácskákat. A vége az lett, gyoh talpam alá ragadtak és akarhogy is akartam őket onnan lekapani csak annál erősebben tapadtak oda. Már arra gondoltam, hogy a patákhöz futok és lábimrdöt veszek, mikor csak hallom, hogy gazdám füttvent. Nem tudom, ti hogy vagytok a szótfogadásai, de én ugy vagyok vele, hogy első kötelességemnek tartom. Ha gaz-dám hív, tto hágyok csapot, papot és re-pülök, vagyis jobban monda száguldok. Most is azt tettem volna, ha a ragadós négy papus nem hátráltat. De az még csak a kisebbik baj volt, hogy lassé elkésve értkeztem meg gazdám elé, a nagyobbik az, hogy valamennyien a verandán voltak, a nagyapa-pától kezdve a kis unokáig. Azonfelül gem egy csomó vendég. Ki buldoggyával, ki pin-csijével, ki farkaskutyájával. No hiszen ha láttátok volna, hogy nevétek rajtam min-denki s azóta rajtam ragadt a ganyuév, hogy „papucos Foxi.” Eleinte bosszankod-tam rajta, de most csak nevétek, ugye iga-zam van gyerekek?

A tó lakói

Brekeke, brekeke, kuvak, kuvak! Kibáblak a békák a nagy tóban. Elkezdték mihelyt esikeredt és el sem hagyták reggelig. Megjöttek a gólyák. Egész pan vigan kelepelték, éjszákára aludni tér-tek. De nem tudtak ám aludni a békakomák lár-májától. Már ezen segíteni kell! Egy öreg gólya élment a békához. Hosszu lábával beletépett a vízbe és így szólt:
— Kedves békakomám! Ember, állat pimen éjszaka. Kérlek benneteket, daloljatok nappal, mert nem lehet fölletek aludni! — Vagy pedig költözze-tek másfelé!
A békák nagy búszken gyi felelték:
— Mi bizony dalolunk tovább és nem megyünk ebből a tóból sehová. Ti gólyák és emberek menjetek oda, ahová akartok, ha éneketek nem hallgathatjátok.
Az öreg gólya hazaröplött. Elmondta, hogy hi-ba kerre a békákat, azok dalolnak tovább. De bizony men sokat dalolnak. Reggelre kebbe a sok gólya ott estét a tóban s a megijedt énekesek egyenként nyeldesték, habs, habs. Azóta nagyon izlik a békahus a gólyafu sem adná a békacomót a dícs kalácsért!

KERESZTSOROSREJTVÉNY

Közlő: Vig Béni, Novi Sad.

A megfejtés beküldésének határideje 1932. szeptember 18.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
14						15			16				
17				18	19			20		21			
22			23		24				25		26		
27		28		29		30			31		32		33
		34				35		36				37	
		38						39					
40	40/a		41			42	43		44			45	
46		47			48			49			50		
51			52		53				54		55		
56				57		58			59	60			
61													

A megfejtő neve és címe: _____

Vizsolyos: 1. A paradicsombeli kígyó szavai Evához. 14. Ipari növény. 15. Ige- kötés. 16. Kisebb zajt csap. 17. ...tövéen költ a ruca. 18. Ragadozó. 21. Pengetik. 22. Spa-

(134) nyol női név. 24. Ha az is, nem biztos hogy tanul. 26. Hiányos német tagadás. 27. Ry. 28. Télen van a saizonja. 30. Függ, egy betű je kimaradt. 31. Him állat. 33. Az ábécében egymást előzik. 34. Esetlen. 36. Perzsa fejedelmé. 38. Van ilyen tü is. 39. Névelővel afrikai folyó. 40. S. A. 41. Fogpárna. 42. Zenei rövidítés. 44. Egy kérdőszó államnyelven, hiányosan. 46. Muri. 48. Tennisz műszó. 50. Házi állat himje. 51. Zola regény. 53. Retirál. 55. Igaz. 56. Névelővel a learatott termőföld. 58. Azonos betűk. 59. Lelket fertőzi. 61. Gyakori szobor alakok.

Függőleges: 1. Sárga szín. 2. ...vásár operette. 3. Iestárs, betűi keverve. 4. Dunabánsági falu. 5. Tagadószo. 6. Idegen nyelven helység. 7. A réten táplálkozik. 8. A fogával harapja el. 9. Kettőzött kettős más salhangzó. 10. Növénynek és szónak is van. 11. Goethe királya. 12. Folyó Ázsia keleti részén. 13. Sok emberből áll. 19. Az idősebb rövidítése. 20. Igerag. 23. Szörnyeteg. 25. Kórházi felszerelés. 28. U. a. mint megelégedett. 29. Egyenlő 2 függ.-sel. 31. Parkokban szórakozóhely. 32. A Korán egyes fejezeteinek neve. 34. Második és harmadik betűk felcserélésével egér idegen nyelven. 35. Az első betű egyenlő 55 vízsz. első míg a másik a 61 vízsz.-tes 16. betűjével. 36. May filmstár keresztnéve. 37. Névelő és személyes névmás. 40/a. Földműves. 42. Templomi berendezéshez tartozik. 43. Magyarországi fürdőhely. 45. A budapesti operaház művésze. 47. Segéd lesz belőle. 48. Köszöntés. 49. Nyár közepe. 50. Két szó: helyhatározói rag és mutató szó. 52. Parádban van. 53. Magas németül fon. 54. A ... gyümölcs. 55. A 40/a függőlegessel kapcsolatos főnév más-salhangzó. 57. Elér. 60. Kötőszó.

A kisorsolt vőlegény

— Vidám regény —

Irták:

Tamás István és Fodor Sándor (32)

Amikor Krizsán, a soffőr ruhájában leböörkált a Zöld Macska lépcsőin, Gácsér Pista éppen fennhangon magyarázta a haverjának:

— Ha egy ilyen firkaszt egyszer a kezem közé kapok! — és malomkőnek beillő tenyereit a levegőbe lendítette — tudom nem viszi el szárazon!

A harmonikás szivrepesztően húzta a legfrissebb valcereket.

Krizsánt csakhamar körül vették a Zöld Macska tündérei. Különösen ketten fejtették ki élénk buzgalmat körülötte. Nina és Maca, nyilvánvalóan a lokál csillagai. Különböző szólótáncokat produkáltak, majd mikor már emelkedett a hangulat, Gácsér Pista penderült ki a füstös terem közepére és derékon ragadva a hölgyeket, vad táncba kezdett. Sajátos, minden táncmesteri óvatosságot és előírást mellőző tán evolt ez, de egész biztos, hogy ha egy jószemű revüszínház direktora végignézi, másnap már beiktatja a darabjába és divatba hozza a Zöld Macskát a Lipótváros demimondjai között... „Színházi vacsorák a Zöld Macskában! Figyelmes kiszolgálás! Olesó árak!” Szerencsére ez a veszély egyelőre nem fenyegette a derék törzsvendégeket.

— Hogy megy Zsuzsinak? — kérdezte az egyik apacs.

— Azt írja, hogy sikerült elhelyezkednie Al Caponenál... szépen keres, még félre is tud tenni belőle.

Mister Ik nem tartozott az itálos emberek közé és így nincs benne semmi csudálatos, hogy csakhamar az asztal alá itták a bötorlku és alapos tréninggel rendelkező leánykák.

— Gyerekek... nekem olyan csuda jókedvem van... — hebegte Krizsán és Nina látintett Gácsér asztalához, amely szemtelegráf azt jelentette: „A palkó elázott...”

Mindez azért folyt le diszkrétén és finoman, nehogy a piszkos konkurencia bármit is megsejtsen és a soffőrnél található értéktárgyak, valamint esetleges készpénze avatatlan kezek közé kerüljön.

Gácsér Pista baráti gyengédséggel támogatta a helyére Krizsánt:

— Kedves fiu vagy... de úgy látszik nem bírod a borocskát...

— Hogy én nem bírom? Mármint én? — erősködött Krizsán — akár egy akóval is!

Mi gujabb liter idei rizling irányában intézkedett, Gácsér a pénztárcájában talált bankjegyeket számolgatta. Megelégedetten bólintott a lányra és éppen átnyújtotta a ráeső százalékot, amikor sajnálatos incidens zavarta meg üzleti elfoglaltságában.

— A razzia! — sivitott végig a füstös barlangon a vészkiáltás — fusson ki merre lát!

Sipjelzés harsant, majd lábdobogás, kardcsörtetés, káromkodás és női sirás, Krizsán az egészről nem sokat látott, annyira összefolyt szemei előtt a világ, csak arra emlékezett, hogy megragadták és kicipeltek a hajnalodó uccára, a társaság többi tagjaival együtt feldobták egy csukott teherautóra és amikor tiltakozni próbált, erélyesen, ellentmondást nem tűrően rákalapáltak a fejére... reggel már a rendőrségi fogház cellájában ébredt fel... igazoló iratai eltűntek... a végzet kezét látta a dologban...

XIII

— Valóságos rémregény! — rázkódott össze Csibi, amikor Krizsán az elbeszélés végére ért — és hogy néz ki, egék! Akár egy betörő! Ezer szerencse, hogy én láttam meg először! Micsoda botrány lett volna ebből!

Az autó megállt a Vigadó előtt. — Gyorsan! En majd addig megpróbálok egy frakkt szerezni magának!

Siri csend fogadta őket. Csibi szíve elszorult a balsejtelmektől: — Elkéstünk!

— Ne féljen! En nem hagyom el!

Csibi haragosan fordított hátát a férfinek:

— Köszönöm! Inkább akkor fogadott volna szót, amikor kértem, hogy siessen jobban! — kétségbeesetten szepcgte — talán megölték! Szegény Bálám.

— Engem nem sajnál?

— Magát? Gyűlölöm!

A portás topogott feléjük.

— Eltetszettek késni — ujságolta — már vége...

— Hallja? — nézett Krizsánra szemrehányóan a lány — vége... kiszenvedett...

— Nem szenvedett az egy cseppet sem — szólt közbe a portás — nagyon is boldogok voltak...

— Kicsodák?

— Hát a vőlegény meg a menyasszony!

— Vőlegény?

— Persze! Akit kisorsolt az ujság!

— Kisorsoltak?

— Nem hallottak róla? Egy eleven vőlegényt sorsolt ki az ujság! Egy szép lány nyerte meg az álarcost... most hurcolják körül a városban. Nagy céció volt...

Krizsán és Csibi összenéztek:

— Itt valami nem stimmel...

A fiu a homlokához kapott:

— En már értem! — és félrehuzva Csibit magyarázta — valaki mást sorsoltak ki helyettem! Hála annak a jóistennek!

Hallgatva mentek ki az uccára.

— Bálám mindenesetre segített magán — morfondírozott Csibi — de mi lesz velünk? Mert az sejti ugyebár, hogy ezek után... — és legyintett — ki vagyunk rugva végérvényesen a laptól...

— O istenem... és ennek én vagyok az oka! — kiáltotta ijedten a fiu.

— Mért maga? Inkább én.

— Na ezt már nem tűröm! Ez igazságtalanság! Ne akarja kisebbiteni a felclősséget! Tönkre tettem magát!

— Szamárság! Csak azt kaptam, amit kerestem...

— Csibi! En tudom mi a kötelességem!

A lány nevetett:

— Nos?

— Ezennel megkérem a kezét...

Folytatjuk.

HETI RÁDIOMŰSOR

Európa nevezetesebb hullámhosszal:

London National	261	67	1148
Nürnberg	217	0.5	1256
Ostrava	263	11	1139
Bratiszlava	279	14	1076
Leipzig	259	2.3	1157
Kosice	294	2.6	1022
Zágreb	307	0.8	973
Göteborg	322	15	932
Boroszló	325	1.7	923
Nápoly	331	1.7	905
Brno	342	2.8	878
Barcelona	349	5	859
Strassburg	345	12	869
Grác	352	9.5	851
London Regional	356	45	812
Mühlacker	360	75	833
Hamburg	372	1.7	806
Toul	385	15	779
Bukarest	394	16	761
Katovice	459	16	734
Berlin I.	419	1.7	716
Beograd	431	2.8	696
Stockholm	436	75	689
Róma	441	75	680
Langenberg	473	17	635
Midland Regional	479	38	626
Prága	487	5.5	617
Milánó	501	8.5	599
Brtiszlav	509	1.5	590
Budapest I.	550.5	20	590

Vasárnap, szeptember 11

Beograd, 9: Pravosláv istentisztelet. **11:** Gramofon. **12.30:** Operettrészletek. **4:** A Vöröskereszt Egyet. jótékonyoelu hangversenye. **7.30:** Gramofon. **8:** Jugoszláv zeneszerzők. **9.05:** Rádiócsvevés. **9.35:** Sztójánovics hegedűművész. **10.15:** Popovics operarénekes áriaestje. **10.45:** Táncczene.

Budapest, 9: Hírek, kozmetika. **10:** Egyházi zene és szentbeszéd a budavári koronázó főtemplomból. **11.15:** Evangélikus istentisztelet a Deákterti templomból. Utána: Időjelzés, időjárásjelentés, és vízállásjelentés. Majd: **Az Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye.** Vezényel: Berg Ottó. Közreműködik: **Budanovits Mária** 1. Berlioz: Római karnevál, nyitány; 2. Gluck: Orfeusz, ária (Budánovits); 3. Saint-Saens: Sámson és Delila, balettzene. **4:** a) Kienzl: A bibliás ember, Magdaléna áriája; b) Saint-Saens: Sámson és Delila, ária (Budánovits). **5:** Mendelssohn: A-dúr (olasz) szimfónia. **2:** Gramofonhangverseny. Benatzky-Békffy: Amitől az ember kicsit bolond lesz, tangó (Sebő Miklós). Kálmán-Schanzer: Az ördög lovasa c. operettből: **Küss mich mein Liebling, foxtrot** (Ilja Livschakoff és zenekara). Fényes-Harmath: Maya, My sweetheart, keringő (Vig Miklós). Strauss Oszkár: Csokoládékatoná (Light Opera Company). Weil-Brecht: Koldusoperából: Ballada (Albert Prejean). Woolsey-Sauer: Keringő (Nur die Ruhe kann es machen) (Dajos Béla és zenekara) **9:** Schaffer-Paepke: Budapest éjjel, keringő (Magyar rap-sody zenekar). Strauss J.: Donauweibchen (Berlini állami opera zenekara). **3:** Dr. Villax Ödön: **Őszi talajmunkálatok.** **3.45:** Kurina Simi és cigányzenekarának zenéje. Közben **4.45:** Időjelzés, időjárásjelentés. **5:** Hogy töltötte a nyarat? Zágón István előadása. **5.30:** Szalózenekari hangverseny. Vezényel: Bertha István. **1:** Strauss János: Részletek az Egy éj Velencében c. operettből. **2:** a) Hubay Jenő: A cremonai hegedűs, hegedűszóló (előadja: Heltai Frigyes); b) Vecsey Ferenc: Valse triote. **3:** a) dr. Garami Béla: Magának írom ezt a levelet; b) Lehár Ferenc: Lassu és csárdás a Cigányszerelméből. **4:** a) Szlatinay Sándor: I love you, foxtrot az Érik a buzakalász c. operettből; b) Eismann Mihály: Nem siratom én, tangó. **5:** Sikló Albert: Desirée, boston. **7:** Erős Béla: Három dal; a) Utánad nem jöhet már senki más; b) Én mindezen már túl vagyok; c) Almaim hattyulovagja (szalózenekarra alkalmazta Bertha István). **8:** a) Goldmark: Elvoszte, dal a Georginen c. dalműből; b) Huszka Jenő: Almok, álmok, románc. **9:** Bányai Aladár: Mért szeretem úgy, keringő. **10:** Brahme: Két magyar tánc. **6.45:** Fischer Annie zongorahangversenye. **7.15:** Az Acélhang dalegyesület hangversenye. Vezényel: Noseda Károly. **1:** Noseda Károly: Noseda Károly. **2:** Goldmark:

a) **Csendes tenger;** b) **Tavaszi hálója.** **3:** a) Witt: A könny (baritonszóló éneklő: Bardócz Dénes); b) Veit: Volt egyszer egy bogárka; c) Palmgren: Kalapálj... **4:** Noseda: Szamosmenti nóták (tenorszóló éneklő: Blaskó Lajos, baritonszóló éneklő: Bardócz Dénes). **5:** Gounod: Faust, katonakar. **8:** Sport- és löversenyeredmények. **8.20:** Az operett fejlődése. XVIII. rész. Az Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye Farkas Imre előadásával. Vezényel: Nagypál Béla. Közreműködik: Moór Julia és Halmos János. Utána körülbelül **10.40:** Időjelzés, sporteredmények. Majd: Az Ostende-kávéház szalón-, jazz és cigányzenekara Kalmár Pál énekszámával.

Bécs, 11.45: Szimfonikusok hangversenye. **13:** Gramofon. **7.10:** Csellóhangverseny. **8:** Strauss: Bécsi vér című operettje a berlini Unter den Linden színházból. **10.15:** Hírek. **10.30:** Operettek és hangos filmek tánczenéje. Korngold-jazz.

Hétfő, szeptember 12

Beograd, 11: Gramofon. **12.05:** Rádiózenekar. **4:** Gramofon. **5:** Cigányzene. **5.30:** Citerazene. **7.30:** Népdalok. **8:** Velence a zenében. **9:** Szávics énekesnő hangversenye. **9.30:** Hírek, gramofon.

Budapest, 9.15: A Szervánszky szalózenekar hangversenye. **12.05:** A háziötös hangversenye. **4:** Asszonyok tanácsadója. **5:** A régi jó Gvadányi. Irta Zsoldos Benő. Felolvassa Haraszthy Lajos. **5.30:** Gramofonhangverseny. **6.45:** Német nyelvoktatás. **7 és 15:** Dr. Szilágyi Imre magyar hegedűestje Járóka Sándor cigányzenekarának kíséretével. **8.15:** A magyar opera mesterei. Az Operaház tagjaiból kult zenekar hangversenye Lányi Viktor előadásával. Karnagy Rékai Nándor. Közreműködik Báthy Anna és Szende Ferenc. Utána körülbelül **9.50:** Időjelzés, hírek, időjárásjelentés. Majd: Lantos Jenő jazz zenekarának zenéje a Royal étteremből Vajda Károly énekszámával. **11:** szikszai Horváth Lajos és cigányzenekarának zenéje a Spolarich kávéházából.

Bécs, 11.30: Adler-negyed. **12.40:** Gramofon. **3.55:** A bécsi munkásdalgyletek 40 éves jubileuma. **4.45:** Szórakoztató zene. **6.30:** Egy hangos film keletkezése. **7.30:** Egy vasárnap a schönbruni állatkertben. **7.55:** A bécsi kamarakar szórakoztató zenéje. **10:** Gaudriot-jazz.

Kedd, szeptember 13

Beograd, 11: Rádiózenekar. **12.05:** Gramofon. **4:** Gramofon. **5:** Rádiózenekar. **7.30:** Népdalok. **8:** Gramofon. **8.30:** Zágreb. **10.30:** Cigányzene.

Budapest, 9.15: Az 1. henyédgyalogezred zenekarának hangversenye. **11.15:** Ifjúsági félóra. **12:** Hangverseny. Közreműködik Fedorné Fencsik Vira (ének) és Sonkoly István (hegedű). Zongorán kísér Polgár Tibor. **4:** A magyar nép eredete finn tudós megvilágításában. Bán Aladár dr. előadása. **5:** 36. Rácz Laci és cigányzenekarának zenéje. **6:** A véleményről a közvéleményig Dr. Lengyel Ernő előadása. **6.30:** A Budapesti Hangverseny Zenekar hangversenye. Vezényel Berg Ottó. **7.45:** Francia nyelvoktatás. **8:** A szabin nők elrablása. Bohózat négy felvonásban. Irta Schönthan Ferenc és Schönthan Pál. Fordította Prém József. Rádióra átdolgozta és rendezte Náday Béla. Utána Időjelzés, hírek, időjárásjelentés, löversenyeredmények. Majd: győri Vörös Misi és cigányzenekarának zenéje az Emke kávéházából Varga Imre énekszámával. Dalok: Fráter Lóránd: Mit susog a fehér akác; vitéz Kókai István: Piros Pünkösdi napján; Murgács Kálmán: Fehér galamb száll a falu felett; László Imre: Csendes lett a falurossza; László Imre: Anyám szive; Kondor Ernő: Zöldablakos kicsi ház; Eröss Béla: Vannak el nem csókolt csókok; Nádor Jóska: Ha majd egyszer a szerelem; Lendvai Károly: Ne bántások a mulatóst; pápai Molnár Kálmán: Hortobágyi csikó nóta; Fráter Lóránd: Száz szál gyertya; Dirner Lajos: Nem kell ahhoz különös ész. **11:** Gramofon tánczene.

Bécs, 11.30: Cerdá-zenekar. **1.10:** Gramofon. **3.50:** Vidám félóra. **4.15:** A bábjátás technikája. **4.45:** Gramofon. **6:** Ausztriai iskolatestvérek egyesületének 75 éves. **15:** Vándorlás a Cseh erdőben. **7.10:** Torna. **7.40:** Szimfonikusok hangversenye. **9.20:** Zene- és énekfelvételek papirgramofonon. **10.10:** Ritkán játszott Strauss János-művek a Seidel-zenekar előadásában.

Szerda, szeptember 14

Beograd, 11: Gramofon. **12.05:** Rádiózenekar. **4:** Gramofon. **5:** Harmonika. **5.30:** Népdalok. **7.30:** Jugoszláv zeneszerzők. **8.50:** Dohnányi: Zongora, cselló-, hegedű- és gordonkaverseny. **9.20:** Mascagni: Parasztszünet című operája.

Budapest, 9.15: Hangverseny. **12.05:** Lakatos Gyula és Vince cigányzenekarának zenéje. **3.30:** Morsetanfolyam. **4:** Gramofonhangverseny. **5.45:** Amit már elfelejtettünk és amit még nem tudunk. Lovik Károly előadása. **6.15:** A Szikla dupla férfikvartett hangversenye. **7:** Olasz nyelvoktatás. **7.30:** Mussolini Rómája. Miklós Elemér előadása. **8:** A bécsi hangverseny magyar győztesének hangversenye a Budapesti Hangversenyzenekar kíséretével. Vezényel Zsolt Nándor. Közreműködik Barabás Ljdia, felvinci Takács Alice, Bisztriczky Tibor, Komromay Dénes, Végh Sándor. Majd: Guttenberg György szalón- és jazz-zenekarának zenéje a Dunakorzó kávéház terraszáról. **11:** aradi Farkas Sándor és cigányzenekarának zenéje a Bodó kávéházából.

Csütörtök, szeptember 15

Beograd, 11: Gramofon. **12.05:** Rádiózenekar. **4:** Gramofon. **5:** Rádiózenekar. **7.30:** Táncczene. **8.30:** Ljubljana.

Budapest, 9.15: Az Országos Postászenekar hangversenye. Vezényel ifj. Roubal Vilmos. **11.15:** Ifjúsági félóra. **12.05:** Szmirnoff Szergej Volga orosz balalajka zenekarának hangversenye. **4:** 1. Vihar. **2:** Gyógyít az anyaszív, novellák. Irta és felolvassa Babay József. **5:** Pályi Sándor nyug. tisztartó: A gyöngytyuktenyésztés. **5.30:** ifj. Sáray Elemér és cigányzenekarának zenéje. **6.45:** Angol nyelvoktatás. **7.15:** A Weidinger szalózenekar hangversenye. **7.45:** Kültügyi negyedóra. **8:** Császár és komédiás. Dráma négy felvonásban. Irta Hevesi Sándor. Rendező Kiss Ferenc. Utána: Időjelzés, hírek, löversenyeredmények, időjárásjelentés. Majd, körülbelül **10:** Petri Endre zongorahangversenye. Utána: Sovánka Nándor és cigányzenekarának zenéje a Baross kávéházából.

Péntek, szeptember 16

Beograd, 11: Rádiózenekar. **12.05:** Gramofon. **4:** Gramofon. **5:** Népdalok. **7.30:** Népdalok. **8.30:** Rádiózenekar. **9.30:** Táncczene. **9.45:** Orosz népdalok. **10.30:** Cigányzene.

Budapest, 9.15: A Budapesti Koncert szalózenekar hangversenye. **12:** Az állástalan zenészek szimfonikus zenekarának hangversenye. Vezényel: Melles Béla. **4:** Egy kirándulás története. Kosáryné Réz Lola ifjúsági előadása. **5:** Betegség és turistaság. Dr. Dalmady Zoltán előadása. **5.30:** Hangverseny. Közreműködik Cholnoky Margit (ének), Molnár Alice (hegedű) és Pintér Alice zongora). **6.50:** Gyorsíró tanfolyam. **7.20:** Gramofonhangverseny. **8.20:** Kisvárosi mozaikok. Diószeghy Miklós előadása. **8.50:** Időjelzés, hírek, löversenyeredmények. **9:** Az Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. Vezényel Dr. Dohnányi Ernő. Közreműködik: Lászlóffy Margit (zongora). Utána, körülbelül **10.30:** Időjárásjelentés. Majd: id. Kiss Béla és cigányzenekarának zenéje a Gellért-szállóból.

Szombat, szeptember 17

Beograd, 11: Gramofon. **12.05:** Rádiózenekar. **4:** A közönség kedvenc lemezei. **5:** Népdalok. **5.30:** Gramofon. **7.30:** Rádiózenekar. **8.10:** Hangjáték. **8.55:** Vonósnyegyes. **10.30:** Táncczene.

Budapest, 9.15: Az államrendőrség zenekarának hangversenye. Vezényel Szöllőssy Ferenc. **12.05:** Virányi László szalózenekarának zenéje. **4:** Gyermekjátásóra. **5:** Radosné Bock Hilda bécsi dalkat énekel schrammelzenekarisérettel. **5.45:** Zene, tánc és színjátás Indiában. Irta és felolvassa Bakhtay Ervin. **6.15:** Hajrá, utazzunk. Dr. Bánóczy Dezső előadása gramofonillusztrációkkal. **7.15:** Mit üzen a rádió? **7.45:** A Mándits szalózenekar hangversenye. **8.45:** Magyar Imre és cigányzenekarának zenéje a Dunapalota szállóból. **9.45:** Időjelzés, hírek, löversenyeredmények, időjárásjelentés. **10:** A Budapesti Hangversenyzenekar hangversenye. Vezényel Polgár Tibor. Utána körülbelül **11.30:** Petris Jenő és cigányzenekarának zenéje a Britannia szállóból.

Egy modernül berendezett, kényelmes

Garzon lakás

Noviszádon a Duna ucca 38 számú ház I. emeletén október 1-re kiadó. Érdeklődni dr. Popov közjegyzőnél lehet. 3541

Nagy ismeretlenséggel rendelkező urak részére óriási kereseti lehetőséget nyújtunk, textil áruk kedvező fizetési feltételek mellett való eladásával. Jelenkezés d.u. 4-7 között STERK. Dunavska u. 29. 35.0

GABEL KAROLY

Novisad, Kr. Aleksandra 20
Gallér- és kézelőtisztítás villanygéppel. Minden darab garantáltan hófehér és fényes. 885

- Európa**
- Amerika**
- Afrika**
- Ázsia**
- Ausztrália**

ismeri a legnagyobb és legkiválóbb cirkusz világhírét!

Minden fajhoz és nemzetiséghez tartozó embereket, az öt világrész állatait — a legmagasabb művészetet képviselő előadásokat — korunk legnagyobb attrakcióit mutatja be 62 méter átmérőjű versenyporondján

Gleich Gyula

a cirkuszkirály

Noviszádon a Kecszy-gyárral szemben szombaton, szeptember 17-én

Gleich Gyula 12 év leforgása alatt a semmiből az emberek százáinak kenyerét adó vállalatot teremtett. Ővele a cirkusz egy új korszakra lépett, mert ő az alkotója az óriás versenyporondnak és 8 forradalmasította az állatszelidítést, ő volt az, aki a tudomány legújabb vívmányait összeegyeztette a régi cirkuszművészettel. Európa összes nagyvárosainak közönsége ünnepelte Gleicht és hatalmas vállalatát a 19.000 embert befogadó óriási nézősátorban.

Első előadás szombaton, szeptember 17-én este 8-kor, vasárnap, szeptember 18-tól kezdve naponta két előadás, délután 3-kor és este 8 órakor. Délutáni előadás teljes esti műsorrall. Munkanélküliek, nyugdíjasok, hadirokkantak és gyermekek a délutáni előadásokon minden helyre a fele árat fizetik. — **Jegyelővétel a Deutsche Buchhandlungnál, Kralja Aleksandra ul. Telefon 21-54. — Állatok megtekintése naponta 9-18 óráig. — Ígyen hangversenyek a cirkusz előtt 11-12, 2-3, 7-8 óráig.**

Tekintse meg új helyiségemben óriási csillárraktáramat
Uj árú Krausz Nikola, Novisad, Jevrejska ul. 14. Tel.: 23-25 Olcsó árak

HATVANI BUZA

(LEGÁNY FÉLE)
Első utántermés

LUCERNA államilag ólomzárótt
Téli pannonbükkmogy
Biborhercemag
Őszi borsó
Hajdina
Téli káposztarepcemag
Fűmagvak és
legelő keverékek
Főzelék és virágmagvak
Hollandi lócsint és
tulipánmagvak

a legjobb minőségben a legolcsóbb napi árakon kaphatók:

JUGOSLOVENSKO

SEMENARSTVO K.D.

Novisad, Jevrejska 2.

Kérje mintázott árajánlatunkat és őszi árjegyzékünket

A kraljevbradi és keledial kettő és négy éves tenér, schiller

ÓBOR

készletemet legolcsóbb áron kiárulom. Nagy tételben is kapható.
Nojcssek Geza
Szubotica

Eladó házak

és háztelkek!

aki jó és szép magánházaát jó házbérléssel, illetőleg háztelket Noviszádon bármely részén venni szándékozik forduljon bizalommal Bošnjaković és Radčić ügyvéti irodához, Novisad, Kralja Petra ul. 19.

Komény-féle

2 dináros konzerveket

Szubotican a következő cégeknek kapható:
Drummer Antal, Lemil József, Nojcssek Geza,
Ulreich László, Vasvári Zoltán

Használt

tankönyvek

fél árban kintjén jó állapotban kaphatók míg a készlet tart
VIG könyvkereskedés Szubotica, Karadjordjev trg

Központi- és kályhafűtésre ajánljuk az ismert

Rtanji kőszénbrikettet

kovács célokra pedig a legjobb bevezetett

Rtanji mosott kovácszenet

Vazér épviselőt:

„CARBON“

Adolf Nathan i drug K. D. Novisad,
Kr. Petra u. 30 Telefon 24 83

Külső és belső

kerékpárgummik

elsőrangú külföldi gyártmányok nagy választékban gyári áron kaphatók:

Express J. Horváth

szaküzletében

Novisad, Pašičeva ulica 19 sz.

Kerékpárzománcozás

Varrogép Rádío Gramofon

Ha iskolába küldi a gyermekét, csináltasson neki szép, tartós és mégis olcsó ruhát

kulcai szövetből

Noviszádi lerakat: Kralja Aleksandra 20.

Könyvelését

(havi 500-tól 2000 dinárig) a legpraktikusabb rendszer szerint, akkord, óra vagy pausal alapon állandóan aszurban tartom.
»Főkönyvelő«, Novisad, postafiók 75.

Garantált valódi, tiszta akác- és hársfa-

MÉZ

kilogrammonként 12- dinárért

GAUSZ VIKTOR-nál

Novisad, Haltér

Halottaink emlékének megőrzése a legszebb emberi érény.

GOLGOTA

temetkezési vállalat a legmesszebb menő igényeknek megfelelően elsőrendű új felszereléssel, villanyvilágítással és falvédő szerkezettel (a falakba nem verünk szegyet), nagy raktár érc és saját készítésű fakoporsókban, szemfedelek és koszorúkban, exhumálást és szállítást bárholnán bárhová vállalunk. A legolcsóbb kiszolgálás.

LENKEY IMRE ES FIA

»GOLGOTA« TEMETKEZESI VALLALATA

Novisad, Ušpenszka u. 12. Telefon 26-90

ÉRTESÍTÉS!

Tisztelettel értesítem nagyra becsült vevőkörömet, hogy kézimunka üzletemet ugyanabban a házban a Banovina büfé mellé helyeztem át, mely alkalommal felhívom szíves figyelmüket az újonnan felszerelt

aszurozó és endlítő gépeimre,

melyeken a legrövidebb időn belül elvégezek minden megrendelést a legkényesebb igényeket is kielégítően. Sürgős esetekben az ASZUROZÁS ÉS ENDLIZÉS soron kívül lesz elvégezve. — Azonkívül szakszerűen végezek függöny és mindennemű kézimunka montírozást, ugyasintén vállalom perzsa és szmirna szőnyegek stuccolását, valamint minden e szakmába vágó munkák lelkiismeretes és gyors elvégzését.

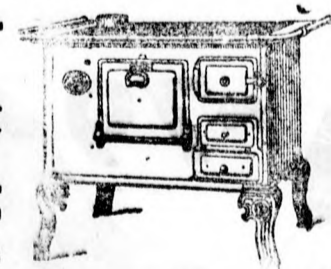
Egyben értesítem a n. b. közönséget hogy, új üzletemben vállalom RUMA ÉS HELME FESTÉST valamint RUMA TISZTÍTÁST IS.

Tisztelettel

özv. Nagyfejeőné

előnyomda és kézimunkaüzlete

Novisad, Kraljica Marija u. 2. (Srpska Matica épület)

Tűzhelyek - kályhák

zománcozott és fekete, nagy választékban kaphatók

Schlotter Oszkár

vaskereskedés, Novisad, Futoska 18

Minden pár 50 dináron alul

Vasakarattal **MÉRSÉKELJÜK AZ ÁRAKAT**

Küzdünk a drágaság ellen. Foglalkoztatjuk hazai munkásainkat. Támogasson minket munkánkban.

~~39~~ **29**

Modell 4432-00

Kényelmes félcipő, gummitalppal. Gyermeknek 29.— dinár, hölgyeknek 35.— dinár, férfiaknak 39.— dinár párja.

Gyermekharisnyák 5, 7, 9 dinár.

Női harisnyák 9, 12, 25 dinár

Bata

~~49~~ **35**

Modell 3661-00

Fűzős gyermekcipők erős barna vagy fekete boxból, bőrtalppal, több változatban hasonló áron

~~59~~ **39**

Modell 3222-00

Nélkülözhetetlen és elpusztíthatatlan fűzős félcipő, világosbarna boxból, erős vulkanizált gummitalppal. 26-34 nagyságban 49.— dinár, 35-38 nagyságban 59.— dinár.

~~49~~ **35**

Modell 4435-00

Praktikus, könnyű félcipő, vitorlavászonból, gummitalppal. Nagyon olcsó minta.

Férfizokni 5, 7, 10 dinár

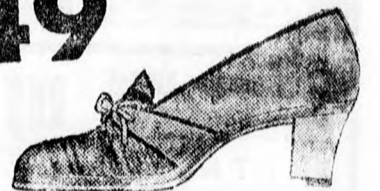
~~59~~ **39**

Modell 1905-76

Kényelmes pántos félcipő, fehér vászonból, izlésees szegéllyel. Strandra és sétára alkalmas.

~~69~~ **49**

Modell 5725-77

Elegáns vászon-pumps, gummitalppal. Kevés pénzért nagyon csinos és kényelmes minta.

~~59~~ **39**

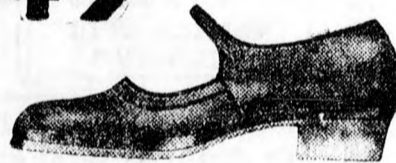
Modell 3162-00

Vízhatlan gyermek-félcipő, zsírral átítatott bőrből, elpusztíthatatlan talppal. 27-34 nagyságban 49.— dinár, 35-38 nagyságban 59.— dinár.

Tisztítókö vízszon-cipőknek 2 dinár

~~69~~ **49**

Modell 2145-09

Pántos félcipő, gummitalppal, igazi strand- és sétacipő.

~~49~~ **39**

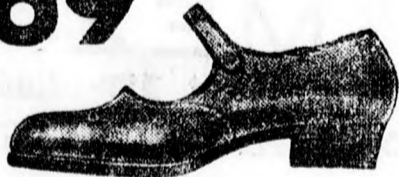

Modell 4438-00

Kényelmes, könnyű vászon-félcipő, szürkében vagy barnában, gummitalppal. Használható tornacipőként is.

Minden pár 100 dináron alul

~~79~~ **69**

Modell 3945-03

A háziasszonynak: Praktikus pántos félcipő, fekete boxból. Bevásárlásoknál nélkülözhetetlen.

Cipőhúzó és cipőgomboló 4 dinár

Apolja cipőt a mi cipőkrémünkkel. Egy doboz ára 4 dinár

~~79~~ **69**

Modell 2975-15

Férfi félcipő világosbarna vagy fekete boxból, bőrtalppal. Egésznapra használatra nélkülözhetetlen.

~~89~~ **79**

Modell 0167-00

Munkáscipő erős, átítatott bőrből, gummitalppal és sarokkal. — Alkalmas strapára és földmunkákra.

~~99~~ **89**

Modell 2945-11

A háziasszonynak: Kényelmes félcipő világosbarna vagy fekete boxból. Ugyanaz a minta lakban is 99.— dinárért.

Loofa-betétek 5 dinár

~~129~~ **89**

Modell 1937-22

Izléses férfi félcipő, vasárnapi és köznapokra, fekete vagy világosbarna boxból.

Látogassa meg elárusítóhelyeinket. Elárusítóink várják Önt és iparkodni fognak Önt a legjobban kiszolgálni és kielégíteni.

Minden párért kezeskedünk!

Bata